

شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (سهامی خاص)

گزارش اقتصادی شارک

بهمن ۱۳۹۶ . شماره ۳۲

فهرست مطالب

۴	فهرست شکل‌ها
۶	فهرست جداول
۸	پیشگفتار
۹	شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه
۱۳	۱. جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
۱۴	۱.۱. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
۱۵	۱.۱.۱. نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۱۶	۱.۱.۲. مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۱۸	۱.۲. بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان
۱۸	۱.۲.۱. قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی
۱۹	۱.۲.۲. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP
۲۳	۲. شاخص‌های عملکردی شاپرک در بهمن ماه ۱۳۹۶
۲۳	۲.۱. آمار عملکردی شاپرک
۲۴	۲.۱.۱. آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک
۲۵	۲.۱.۲. رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی
۲۶	۲.۱.۳. عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش
۲۸	۲.۱.۴. عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها
۳۲	۲.۱.۵. عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت
۳۶	۲.۲. نفوذ منطقه‌ای
۳۶	۲.۲.۱. ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی
۳۷	۲.۲.۲. سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور
۳۸	۲.۲.۳. تعداد و تعداد سرانه کارتهخوان فروشنده‌های فعال سیستمی در هر استان
۴۳	۲.۲.۴. تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی
۴۵	۲.۲.۵. تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهخوان فروشنده‌های در استان‌های کشور
۴۶	۲.۳. شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها
۴۶	۲.۳.۱. دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه
۵۰	۲.۳.۲. نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها
۵۱	۲.۳.۳. بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش
۵۶	۳. کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی
۵۷	۳.۱. سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها
۵۷	۳.۲. آنالیز خطاهای تراکنش‌ها
۶۱	۳.۳. دسترس‌پذیری حس شده خدمات
۶۲	۳.۴. آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه
۶۴	۴. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

۴,۱	بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP.....	۶۵
۴,۱,۱	سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت.....	۶۵
۴,۱,۲	سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش.....	۶۷
۴,۱,۳	سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس.....	۷۱
۴,۱,۴	بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها.....	۷۵
۴,۱,۵	اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هر فیندال - هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش.....	۷۷
۴,۱,۶	اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هر فیندال - هیرشمن به ازای نوع سرویس.....	۸۰
۴,۲	بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش.....	۸۲
۴,۳	بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها.....	۸۶
۴,۳,۱	سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها در استان‌های کشور.....	۸۶
۴,۳,۲	سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی در استان‌های کشور.....	۹۰
۴,۳,۳	شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی در بعد کشوری.....	۹۳
۴,۳,۴	شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور.....	۹۸
۴,۳,۵	عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها کم‌تراکنش و فاقد تراکنش.....	۱۰۲
۵	بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده.....	۱۰۷
۵,۱	سهم بازار پذیرندگی.....	۱۰۷
۵,۱,۱	سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت.....	۱۰۸
۵,۱,۲	سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش.....	۱۱۰
۵,۱,۳	سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده.....	۱۱۳
۵,۱,۴	اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها.....	۱۱۶
۵,۲	سهم بازار صادرکنندگی.....	۱۱۹
۵,۲,۱	تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک.....	۱۲۰
۵,۲,۲	سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار.....	۱۲۱
۵,۲,۳	سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار.....	۱۲۳
۵,۲,۴	سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک.....	۱۲۵
۵,۲,۵	اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار.....	۱۲۶
۵,۳	سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده.....	۱۳۰
۵,۴	کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش.....	۱۳۷
۵,۴,۱	کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید.....	۱۳۷
۵,۴,۲	کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ.....	۱۴۴
۶	جمع‌بندی.....	۱۴۷
۷	واژه‌نامه.....	۱۵۹

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت دی ماه ۱۳۹۶ ... ۱۵
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی ۱۷
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۹
- شکل ۴-۱ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP ۲۱
- شکل ۱-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - بهمن ۱۳۹۶ ۲۸
- شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی و بهمن ۱۳۹۶ ۳۱
- شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن ۱۳۹۵ و بهمن ۱۳۹۶ ۳۲
- شکل ۴-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - بهمن ۱۳۹۶ ۳۳
- شکل ۵-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - بهمن ۱۳۹۶ ۳۳
- شکل ۶-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - دی و بهمن ۱۳۹۶ ۳۴
- شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - بهمن ۱۳۹۵ و بهمن ۱۳۹۶ ۳۵
- شکل ۸-۲ تغییر در تعداد کارتهای فروشنده فعال سیستمی در هر استان - بهمن ۱۳۹۶ نسبت به ماه دی ۱۳۹۶ ۳۹
- شکل ۹-۲ تعداد کارتهای فروشنده فعال سیستمی در هر استان - بهمن ۱۳۹۶ ۴۰
- شکل ۱۰-۲ سرانه تعداد کارتهای فروشنده فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - بهمن ۱۳۹۶ ۴۳
- شکل ۱۱-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - بهمن ۱۳۹۶ ۴۴
- شکل ۱۲-۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشنده به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - بهمن ۱۳۹۶ ۴۵
- شکل ۱۳-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتهای فروشنده (بر حسب ریال) - بهمن ۱۳۹۶ ۴۷
- شکل ۱۴-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - بهمن ۱۳۹۶ ۴۸
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - بهمن ۱۳۹۶ ۴۹
- شکل ۱۶-۲ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی ۵۱
- شکل ۱۷-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - بهمن ۱۳۹۶ ۵۲
- شکل ۱۸-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - بهمن ۱۳۹۶ ۵۴
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق - بهمن ۱۳۹۶ ۵۸
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - بهمن ۱۳۹۶ ۵۹
- شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - بهمن ۱۳۹۶ ۶۵
- شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - بهمن ۱۳۹۶ ۶۶
- شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - بهمن ۱۳۹۶ ۶۹
- شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن ۱۳۹۶ ۷۱
- شکل ۵-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - بهمن ۱۳۹۶ ۷۳

- شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - بهمن ۱۳۹۶ ۷۵
- شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - دی و بهمن ۱۳۹۶ ۷۷
- شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به تفکیک استان‌ها - بهمن ۱۳۹۶ ۸۹
- شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان‌ها - بهمن ۱۳۹۶ ۹۲
- شکل ۴-۱۰ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاهی شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - بهمن ۱۳۹۶ ۱۰۱
- شکل ۴-۱۱ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی طی ماه‌های سال ۹۵ و ۹۶ ۱۰۳
- شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - بهمن ۱۳۹۶ ۱۰۸
- شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - بهمن ۱۳۹۶ ۱۰۹
- شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - بهمن ۱۳۹۶ ۱۲۲
- شکل ۵-۴ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - بهمن ۱۳۹۶ ۱۳۲
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - بهمن ۱۳۹۶ ۱۳۳
- شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - بهمن ۱۳۹۶ ۱۳۴
- شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - بهمن ۱۳۹۶ ۱۳۵

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در سال ۱۳۹۶	۱۴
جدول ۲-۱	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی تا پایان دی ماه ۱۳۹۶	۱۶
جدول ۳-۱	نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت به GDP	۲۰
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک	۲۴
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۵	۲۴
جدول ۳-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک	۲۵
جدول ۴-۲	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک	۲۶
جدول ۵-۲	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - دی و بهمن ۱۳۹۶	۲۷
جدول ۶-۲	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار - دی و بهمن ۱۳۹۶	۲۷
جدول ۷-۲	شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - بهمن ۱۳۹۶	۲۹
جدول ۸-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - بهمن ۱۳۹۶	۲۹
جدول ۹-۲	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن ۱۳۹۶	۳۰
جدول ۱۰-۲	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - بهمن ۱۳۹۶ ..	۳۷
جدول ۱۱-۲	سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - بهمن ۱۳۹۶ ..	۳۷
جدول ۱۲-۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی - دی و بهمن ۱۳۹۶	۳۸
جدول ۱۳-۲	تعداد سرانه استانی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - دی و بهمن ۱۳۹۶ ..	۳۸
جدول ۱۴-۲	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی	۵۰
جدول ۱۵-۲	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش	۵۱
جدول ۱۶-۲	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش	۵۳
جدول ۱-۳	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - بهمن ۱۳۹۶	۵۷
جدول ۲-۳	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - دی و بهمن ۱۳۹۶	۵۸
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت - بهمن ۱۳۹۶	۵۹
جدول ۴-۳	قیاس سهم هر یک از انواع خطا - دی و بهمن ۱۳۹۶	۶۰
جدول ۵-۳	دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت	۶۱
جدول ۶-۳	درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - دی و بهمن ۱۳۹۶	۶۲
جدول ۱-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی و بهمن ۱۳۹۶	۶۸
جدول ۲-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی و بهمن ۱۳۹۶	۷۰
جدول ۳-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - دی و بهمن ۱۳۹۶	۷۲

جدول ۴-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - دی و بهمن ۱۳۹۶	۷۴
جدول ۵-۴	مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - بهمن ۱۳۹۶	۷۶
جدول ۶-۴	وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال - هیرشمن	۷۸
جدول ۷-۴	محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - بهمن ۱۳۹۶	۷۹
جدول ۸-۴	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در دی و بهمن ۱۳۹۶	۸۰
جدول ۹-۴	محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس بهمن ۱۳۹۶	۸۱
جدول ۱۰-۴	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در دی و بهمن ۱۳۹۶	۸۲
جدول ۱۱-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - دی و بهمن ۱۳۹۶	۸۴
جدول ۱۲-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش دار - دی و بهمن ۱۳۹۶	۸۵
جدول ۱۳-۴	سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به تفکیک استان - بهمن ۱۳۹۶	۸۷
جدول ۱۴-۴	سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی به تفکیک استان - بهمن ۱۳۹۶	۹۰
جدول ۱۵-۴	شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ها فعال سیستمی هر شرکت - بهمن ۱۳۹۶	۹۴
جدول ۱۶-۴	مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ها فعال سیستمی هر شرکت - دی و بهمن ۱۳۹۶	۹۵
جدول ۱۷-۴	شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ها تراکنش دار هر شرکت - بهمن ۱۳۹۶	۹۷
جدول ۱۸-۴	مقایسه شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ها تراکنش دار هر شرکت - دی و بهمن ۱۳۹۶	۹۸
جدول ۱۹-۴	شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ها فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - بهمن ۱۳۹۶	۹۹
جدول ۲۰-۴	سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - بهمن ۱۳۹۶	۱۰۴
جدول ۱-۵	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن ۱۳۹۶	۱۱۱
جدول ۲-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - بهمن ۱۳۹۶	۱۱۴
جدول ۳-۵	محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - بهمن ۱۳۹۶	۱۱۶
جدول ۴-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - دی و بهمن ۹۶	۱۱۹
جدول ۵-۵	مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش دار - دی و بهمن ۱۳۹۶	۱۲۱
جدول ۶-۵	سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش دار - بهمن ۱۳۹۶	۱۲۳
جدول ۷-۵	سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش دار از مجموع کارتهای بانک صادرکننده - بهمن ۱۳۹۶	۱۲۵
جدول ۸-۵	محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار - بهمن ۱۳۹۶	۱۲۷
جدول ۹-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - دی و بهمن ۹۶	۱۲۹
جدول ۱۰-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - بهمن ۱۳۹۶	۱۳۰
جدول ۱۱-۵	مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید - بهمن ۱۳۹۶	۱۳۸
جدول ۱۲-۵	مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها با احتساب هزینه اجاره بها - بهمن ۱۳۹۶	۱۴۱
جدول ۱۳-۵	مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - بهمن ۱۳۹۶	۱۴۴

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۳۲ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان دسترس‌پذیری حس‌شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در بهمن ماه ۱۳۹۶
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهم از نقدینگی

▲	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی	۱۰/۴۲ درصد
▼	نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی	۲/۴۱ درصد
▶	سهم ارزش پرداخت الکترونیک شاپرکی به تولید ناخالصی داخلی (GDP)	۱۰۹/۴۲ درصد

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در بهمن ماه ۹۶

آمار عملکردی

▲	تعداد تراکنش های شاپرک	۱,۵۴۶,۷۷۶,۵۴۷ عدد
▲	ارزش تراکنش های شاپرک	۱,۶۱۰,۶۲۶,۱۹۸ میلیون ریال

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

▲	رشد اسمی ماهانه بهمن ۹۶ نسبت به دی ۹۶	۴/۷۹ درصد
▲	رشد حقیقی ماهانه بهمن ۹۶ نسبت به دی ۹۶	۳/۸۷ درصد
▲	رشد اسمی بهمن ۹۶ نسبت به بهمن ۹۵	۲۴/۳۰ درصد
▲	رشد حقیقی بهمن ۹۶ نسبت به بهمن ۹۵	۱۳/۶۷ درصد

سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۴/۰۶ درصد
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۸/۳۷ درصد
▼	کارتخوان فروشگاه	۸۷/۵۷ درصد

سهم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▼	خرید کالا و خدمات	۹۴/۸۶ درصد
▲	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۵/۱۴ درصد

سهم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▼	خرید کالا و خدمات	۷۷/۷۶ درصد
▼	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۱۴/۸۹ درصد
▲	مانده گیری	۷/۳۵ درصد

ضریب نفوذ منطقه ای

سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۲۰ سال کشور

▲	کل ابزارها	۱,۴۰۹/۳۴
▲	کارتخوان فروشگاه	۱,۱۳۳/۸۷
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۱۵۶/۸۳
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۱۱۸/۶۴

سرانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۲۰ سال کشور

▲	کل ابزارها	۲۶/۴۱
▲	کارتخوان فروشگاه	۲۳/۱۲
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۲/۲۱
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۱/۰۷

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی

▲	بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه	۱,۴۱۶,۲۰۰ عدد استان تهران
▼	بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه	۱۳,۹۷۱ عدد استان تهران
▲	بیشترین سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه	۰/۱۶۵ عدد استان یزد
▲	بیشترین تعداد سرانه تراکنش های کارتخوان فروشگاه	۲۸/۱۳ عدد استان هرمزگان

نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها

▼	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول	۷۳۶/۹۲
---	-------------------------------	--------

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار

بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار	۲۶/۵۵ درصد به پرداخت ملت	۲۶/۸۷ درصد بانک ملت
بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار	۲۱/۲۹ درصد به پرداخت ملت	۲۶/۲۰ درصد بانک ملت

بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	۳۱/۳۲ درصد به پرداخت ملت	۳۲/۱۳ درصد بانک ملت
ابزار پذیرش موبایلی	۴۴/۴۲ درصد آسان پرداخت پرشین	۲۶/۴۳ درصد بانک ملت
کارتخوان فروشگاه	۲۶/۲۱ درصد به پرداخت ملت	۲۶/۳۲ درصد بانک ملت

بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	۲۹/۱۲ درصد پرداخت الکترونیک سامان	۱۷/۵۴ درصد بانک ملت
ابزار پذیرش موبایلی	۳۹/۸۱ درصد آسان پرداخت پرشین	۳۸/۶۵ درصد بانک ملت
کارتخوان فروشگاه	۲۳/۶۰ درصد به پرداخت ملت	۲۵/۴۱ درصد بانک ملت

شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI)

ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۷۹۵	۱,۲۳۹
ابزار پذیرش موبایلی	۲,۸۰۵	۲,۶۵۱
کارتخوان فروشگاه	۱,۴۲۰	۱,۰۳۹

بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار

کارت هدیه و بن کارت	بانک پارسیان	۱۸/۷۸ درصد
کارت اعتباری	بانک ملت	۴۸/۶۳ درصد
کارت برداشت	بانک ملی ایران	۲۲/۵۸ درصد

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

سهم تراکنش های موفق

درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	۸۹/۷۴ درصد
درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها	۹۹/۹۷ درصد

سهم هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها

خطای پذیرندگی	۰/۹۹ درصد
خطای شاپرکی	۰/۲۷ درصد
خطای صادرکنندگی	۹/۸۳ درصد
خطای کاربردی	۸۸/۵۶ درصد
خطای کسب و کار	۰/۳۶ درصد

دسترس پذیری حس شده خدمات

دسترس پذیری حس شده شبکه	۹۸/۸۳ درصد
دسترس پذیری حس شده شاپرک	۹۹/۹۷ درصد

تراکنش های ناتمام

درصد تراکنش های معوق از کل تراکنش ها	۰/۰۲۲ درصد
درصد تغییرات تراکنش های ناتمام	۱۳/۵۲- درصد

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارتی در بهمن ماه ۹۶

شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی

بالاترین میزان شاخص	به پرداخت ملت	۱/۶۹۹
کمترین میزان شاخص	الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۷۰

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

بالاترین میزان شاخص	الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۷۹ درصد
کمترین میزان شاخص	مبنا کارت آریا	۰/۰۲۱ درصد

سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

بالاترین سهم	الکترونیک کارت دماوند	۴۰/۴۱ درصد
کمترین سهم	آسان پرداخت پرشین	۷/۸۸ درصد

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

۱. جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱.۱. نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود. جدول ۱-۱ اطلاعات این شاخص را نشان می‌دهد.

شایان توجه است که به دلیل عدم انتشار آمار نقدینگی دی و بهمن ماه توسط بانک مرکزی ج.ا.ا.، در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا آذر ماه ۱۳۹۶) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در سال ۱۳۹۶

ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
فروردین	۱۲۶۴۱،۱۰۰،۰۰۰	۱،۰۰۶،۳۱۳،۸۴۲	۷/۹۶٪
اردیبهشت	۱۲،۸۹۰،۹۰۰،۰۰۰	۱،۳۲۸،۴۸۹،۳۵۵	۱۰/۳۱٪
خرداد	۱۳،۱۴۹،۱۰۰،۰۰۰	۱،۳۸۶،۰۰۸،۲۴۲	۱۰/۵۴٪
تیر	۱۳،۳۳۷،۴۰۰،۰۰۰	۱،۳۸۸،۶۷۵،۷۰۲	۱۰/۴۱٪
مرداد	۱۳،۶۶۲،۶۰۰،۰۰۰	۱،۵۱۶،۶۱۳،۱۱۸	۱۱/۱۰٪
شهریور	۱۳،۸۹۹،۵۰۰،۰۰۰	۱،۵۳۸،۴۲۷،۶۸۳	۱۱/۰۷٪
مهر	۱۴،۰۳۰،۵۰۰،۰۰۰	۱،۴۳۲،۴۵۲،۵۴۰	۱۰/۲۱٪
آبان	۱۴،۲۴۴،۷۰۰،۰۰۰	۱،۳۹۱،۱۶۱،۴۲۷	۹/۷۷٪
آذر	۱۴،۴۵۰،۱۰۰،۰۰۰	۱،۵۰۵،۱۰۴،۷۲۶	۱۰/۴۲٪

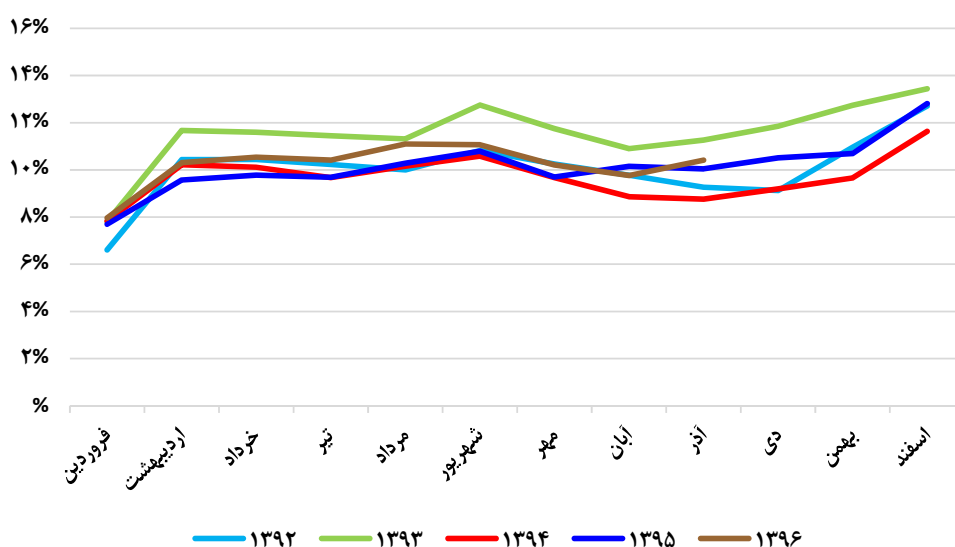
در آذر ماه ۱۳۹۶ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۰/۴۲ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه آبان، افزایش ۰/۶۵ درصدی داشته است.

^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در ماه آذر، ارزش تراکنش‌های شاپرک رشد ۸/۱۹ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۱/۴۴ درصدی نقدینگی نسبت به آبان ماه، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه آبان را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی در ماه‌های دی و بهمن منتشر نشده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۲ لغایت آذر ماه سال ۱۳۹۶ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت آذر ماه ۱۳۹۶

۱.۱.۱. نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۲-۱ ارائه شده است.

جدول ۲-۱ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی تا پایان آذر ماه ۱۳۹۶

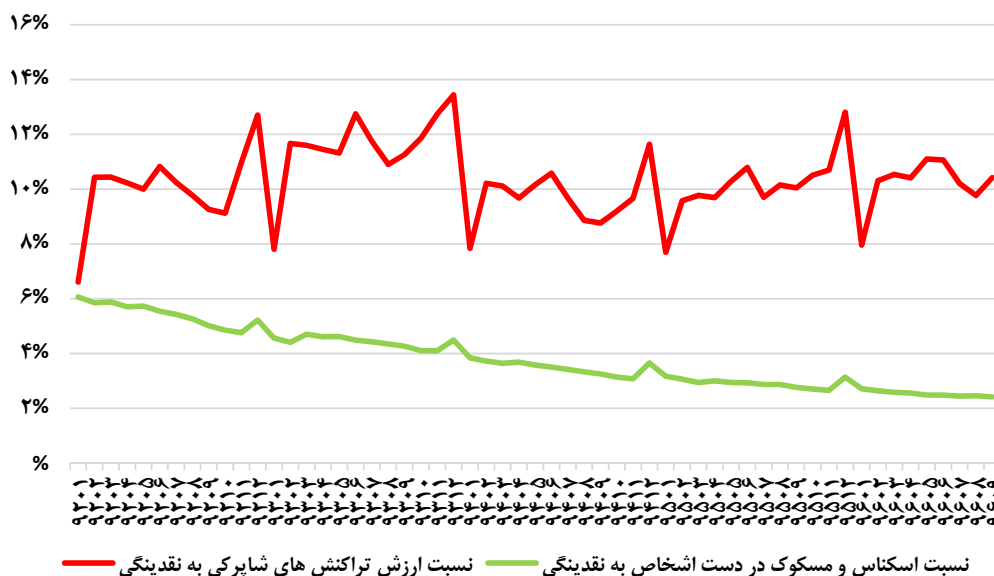
ماه	نقدینگی (میلیون ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیون ریال)	نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
فروردین	۱۲,۶۴۱,۱۰۰,۰۰۰	۳۴۳,۵۰۰,۰۰۰	۲/۷۲٪
اردیبهشت	۱۲,۸۹۰,۹۰۰,۰۰۰	۳۴۰,۳۰۰,۰۰۰	۲/۶۴٪
خرداد	۱۳,۱۴۹,۱۰۰,۰۰۰	۳۴۰,۱۰۰,۰۰۰	۲/۵۹٪
تیر	۱۳,۳۳۷,۴۰۰,۰۰۰	۳۴۱,۵۰۰,۰۰۰	۲/۵۶٪
مرداد	۱۳,۶۶۲,۶۰۰,۰۰۰	۳۳۹,۹۰۰,۰۰۰	۲/۴۹٪
شهریور	۱۳,۸۹۹,۵۰۰,۰۰۰	۳۴۴,۷۰۰,۰۰۰	۲/۴۸٪
مهر	۱۴,۰۳۰,۵۰۰,۰۰۰	۳۴۳,۶۰۰,۰۰۰	۲/۴۵٪
آبان	۱۴,۲۴۴,۷۰۰,۰۰۰	۳۵۰,۶۰۰,۰۰۰	۲/۴۶٪
آذر	۱۴,۴۵۰,۱۰۰,۰۰۰	۳۴۸,۶۰۰,۰۰۰	۲/۴۱٪

در آذر ماه ۱۳۹۶، ۲/۴۱ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در ماه آبان ماه کاهش ۰/۰۵ درصدی را تجربه نموده است. در آذر ماه ۱۳۹۶ میزان نقدینگی با افزایش ۱/۴۴ درصدی همراه بوده و در مقابل میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با کاهش ۰/۵۷ درصدی همراه بوده است.

۱,۱,۲. مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۲ تا آذر سال ۱۳۹۶) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۶/۶۱ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۲ به ۱۰/۴۲ درصد در آذر ماه ۱۳۹۶ افزایش یافته است. این در حالی است که درصد اسکناس و مسکوک به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۶/۰۷ درصد به ۲/۴۱ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۳/۶۵ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. کاهش این نسبت یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود.

^۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

۱,۲. بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارت را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارت را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

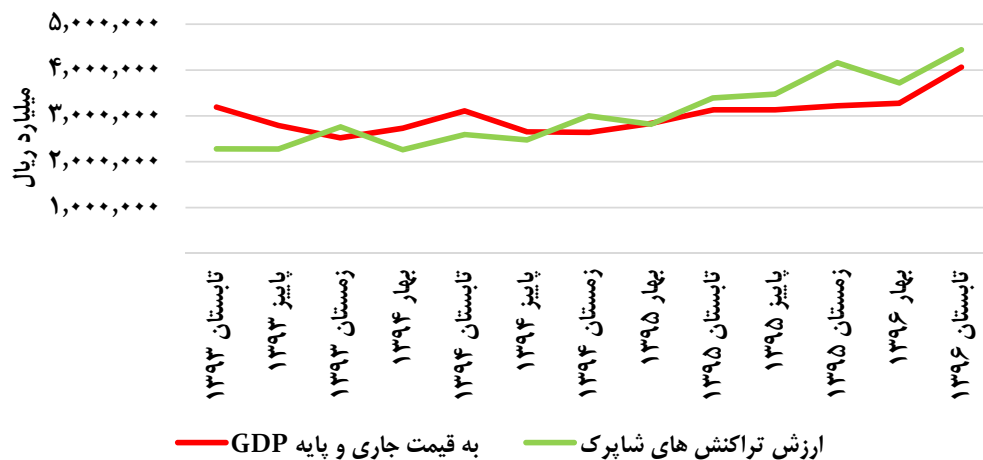
۱,۲,۱. قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

در شکل شماره ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی^۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک از تابستان سال ۱۳۹۳ لغایت تابستان ۱۳۹۶ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایانگر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به سه ماهه تابستان سال ۱۳۹۶ می‌باشد.

شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش های شاپرک

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش ها از ارزش تولید ناخالص داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه های زمانی بیشتر است.

۱.۲.۲. نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به GDP

نسبت ارزش تراکنش های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی به GDP، شاخصی جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. آمار این شاخص در طول زمان^۷ در جدول ۱-۵ ارائه شده است. ارقام این جدول با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. مورد بازنگری قرار گرفته است و دلیل وجود اختلاف در GDP اعلام شده در شماره های گذشته گزارش اقتصادی شاپرک با این گزارش نیز همین مهم می باشد.

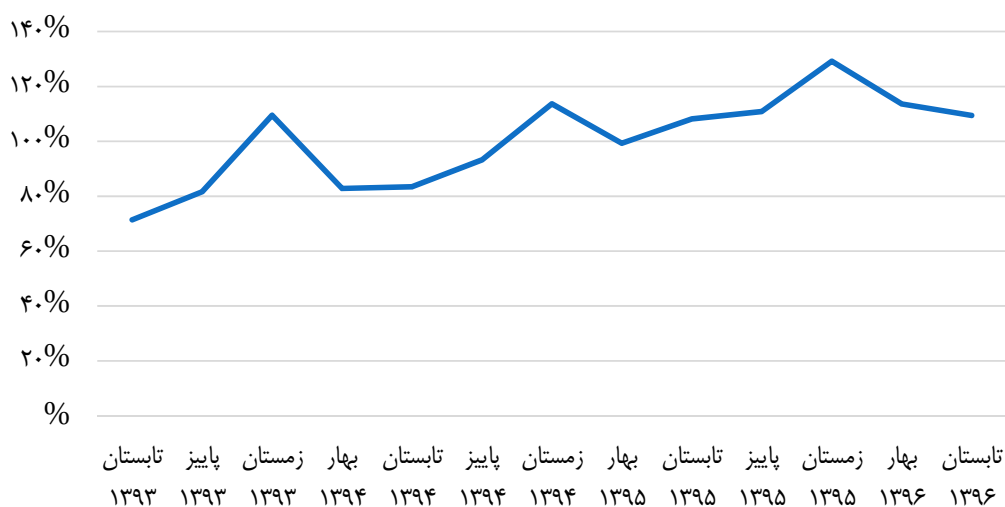
^۷ در گزارش های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به تابستان ۱۳۹۶ می باشد.

جدول ۳-۱ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت به GDP

دوره	GDP (میلیون ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیون ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌ها به GDP
تابستان ۱۳۹۳	۳,۱۹۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۷۹,۲۹۸,۰۱۷/۲۰	۷۱/۴۳٪
پاییز ۱۳۹۳	۲,۷۹۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۷۷,۴۹۴,۸۶۰/۴۲	۸۱/۶۳٪
زمستان ۱۳۹۳	۲,۵۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۲,۷۵۸,۸۳۳,۱۱۳/۲۲	۱۰۹/۵۲٪
بهار ۱۳۹۴	۲,۷۳۱,۰۰۰,۰۰۰	۲,۲۶۱,۸۳۰,۲۷۷/۱۶	۸۲/۸۲٪
تابستان ۱۳۹۴	۳,۱۰۷,۰۰۰,۰۰۰	۲,۵۹۳,۰۷۸,۸۳۸/۹۸	۸۳/۴۶٪
پاییز ۱۳۹۴	۲,۶۵۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۴۷۳,۰۹۴,۴۲۱/۹۱	۹۳/۲۵٪
زمستان ۱۳۹۴	۲,۶۳۹,۰۰۰,۰۰۰	۲,۹۹۹,۸۵۱,۸۸۱/۹۹	۱۱۳/۶۷٪
بهار ۱۳۹۵	۲,۸۳۸,۰۰۰,۰۰۰	۲,۸۱۶,۳۶۲,۸۲۷/۴۲	۹۹/۲۴٪
تابستان ۱۳۹۵	۳,۴۹۲,۰۰۰,۰۰۰	۳,۳۹۰,۱۸۲,۴۸۲/۱۹	۹۷/۰۸٪
پاییز ۱۳۹۵	۳,۱۰۴,۰۰۰,۰۰۰	۳,۴۷۳,۵۷۳,۶۸۰/۵۳	۱۱۱/۹۱٪
زمستان ۱۳۹۵	۳,۲۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۴,۱۵۹,۰۵۱,۹۳۹/۹۶	۱۲۹/۲۰٪
بهار ۱۳۹۶	۳,۲۷۵,۰۰۰,۰۰۰	۳,۷۲۰,۸۱۱,۴۳۷/۸۲	۱۱۳/۶۱٪
تابستان ۱۳۹۶	۴,۰۶۱,۰۰۰,۰۰۰	۴,۴۴۳,۷۱۶,۵۰۳/۲۷	۱۰۹/۴۲٪

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود و نسبت آن به GDP بیش از ۱۰۰ درصد شود.

بر اساس اطلاعات جدول ۱-۵، نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP طی دوره مورد بررسی در مجموع روندی صعودی داشته است که این روند در شکل ۱-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۱ نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به GDP

روند افزایشی این شاخص، نشان‌دهنده عملکرد مثبت شاپرک و افزایش سطح فعالیت آن با توجه به اندازه اقتصاد کشور می‌باشد. در واقع شکل ۴-۱ نشان می‌دهد در طول مدت مورد بررسی، بخش بیشتری از جوه در تبادلات مالی به صورت الکترونیکی پرداخت شده است.

شاخصهای عملکردی شاپرک در بهمن ماه ۱۳۹۶

۲. شاخص‌های عملکردی شاپرک در بهمن ماه ۱۳۹۶

فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲,۱. آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

۲،۱،۱ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در بهمن ماه ۱۳۹۶ بالغ بر ۱،۵۴۷ میلیون تراکنش با ارزش ۱۶۱۱ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به دی ماه افزایش ۶/۷۵ درصدی در تعداد و افزایش ۴/۷۹ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در دی و بهمن ماه ۱۳۹۶ و درصد تغییرات آن درج شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	دی ۱۳۹۶	بهمن ۱۳۹۶	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۱،۴۴۸،۹۵۲،۳۰۴	۱،۵۴۶،۷۷۶،۵۴۷	۶/۷۵٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱،۵۳۶،۹۹۱،۴۸۳	۱،۶۱۰،۶۲۶،۱۹۸	۴/۷۹٪

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در بهمن ۱۳۹۵، بهمن ۱۳۹۶ و درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت به ماه مشابه سال ۱۳۹۵

نوع	بهمن ۱۳۹۵	بهمن ۱۳۹۶	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۱،۱۳۳،۸۲۳،۸۱۸	۱،۵۴۶،۷۷۶،۵۴۷	۳۶/۴۲٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱،۲۹۵،۷۰۶،۶۸۳	۱،۶۱۰،۶۲۶،۱۹۸	۲۴/۳۰٪

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های بهمن ماه ۱۳۹۶ به نسبت ماه مشابه سال ۱۳۹۵ از نظر تعدادی ۳۶/۴۲ درصد و از نظر ریالی ۲۴/۳۰ درصد رشد داشته است. اما بخشی از رشد ارزش ریالی تراکنش‌ها ناشی از تورم در مدت مورد بررسی بوده است. از جمله سایر عوامل تاثیر گذار بر رشد تعداد و مبلغ تراکنش‌های شاپرک، می‌توان به افزایش تعداد ابزارهای پذیرش، دارندگان کارت، کارت و افزایش میل به استفاده از شیوه‌های مختلف پرداخت الکترونیکی به جای استفاده از پول فیزیکی، اشاره نمود.

۲,۱,۲. رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرک

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورم‌زدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورم‌زدایی شده می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	دی ۱۳۹۶	بهمن ۱۳۹۶	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱,۵۳۶,۹۹۱,۴۸۳/۳۴	۱,۶۱۰,۶۲۶,۱۹۷/۸۵	۴/۷۹٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۳,۶۷۴,۳۰۱/۴۵	۱۴,۲۰۳,۰۵۲/۸۹	۳/۸۷٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۱۱۲/۴۰	۱۱۳/۴۰	۰/۸۹٪

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI: سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همان‌گونه که جدول ۳-۲ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های بهمن ماه ۱۳۹۶ نسبت به دی ماه افزایش ۴/۷۹ درصدی داشته و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها در بهمن ماه ۱۳۹۶ نیز افزایش ۳/۸۷ درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد.

در ادامه طی جدول ۴-۲ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۳۹۵ به صورت ماهانه از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از بخش آمارهای اقتصادی اخذ شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	بهمن ۱۳۹۵	بهمن ۱۳۹۶	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱,۲۹۵,۷۰۶,۶۸۲/۷۴	۱,۶۱۰,۶۲۶,۱۹۷/۸۵	۲۴/۳۰٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۲,۴۹۴,۷۶۰/۶۸	۱۴,۲۰۳,۰۵۲/۸۹	۱۳/۶۷٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۱۰۳/۷۰	۱۱۳/۴۰	۹/۳۵٪

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد.
(مرجع آمار CPI: سایت بانک مرکزی ج.ا.ا.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ بیانگر رشد ۲۴/۳۰ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهدی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۱۳/۶۷ درصد می‌باشد. همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲,۱,۳ عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارخوان فروشگاه‌ها" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در بهمن ۱۳۹۶ در قیاس با دی ماه ۱۳۹۶ در جدول ۲-۵ ارائه شده است.

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

جدول ۵-۲ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - دی و بهمن ۱۳۹۶

تعداد ابزار فعال سیستمی			ابزار پذیرش
رشد	بهمن ۱۳۹۶	دی ۱۳۹۶	
۳/۳۳٪	۶۹۴،۹۶۰	۶۷۲،۵۶۱	ابزار پذیرش اینترنتی
۶۵/۶۴٪	۹۱۸،۶۹۰	۵۵۴،۶۳۱	ابزار پذیرش موبایلی
۱/۵۱٪	۶،۶۴۱،۸۷۷	۶،۵۴۳،۳۶۲	کارتخوان فروشگاهی
۶/۳۴٪	۸،۲۵۵،۵۲۷	۷،۷۷۰،۵۵۴	مجموع ابزارها

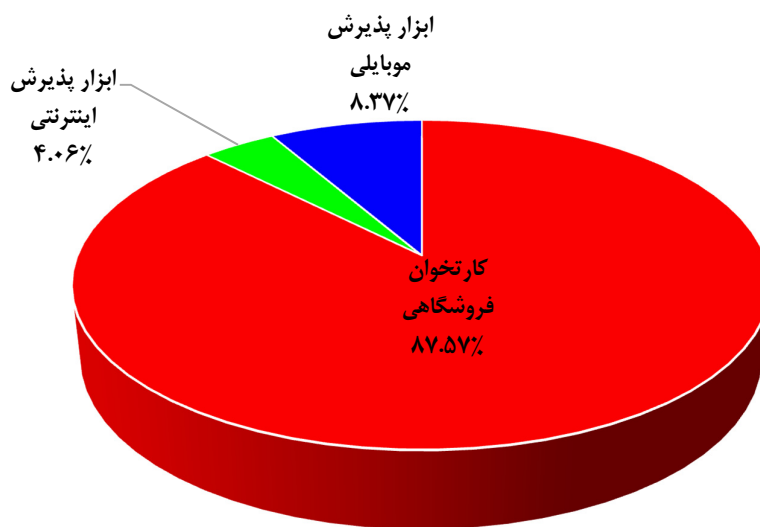
بر اساس جدول ۵-۲ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به دی ماه ۱۳۹۶ رشد ۶/۳۴ درصدی را تجربه نموده‌اند که سهم عمده این افزایش به سبب افزایش ۶۶ درصدی تعداد ابزارهای پذیرش موبایلی می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در بهمن ماه نسبت به دی ماه رشد ۳/۳۳ درصدی را تجربه نموده‌اند و تعداد ابزارهای کارتخوان فروشگاهی نیز در مدت مشابه با افزایش ۱/۵۱ درصدی همراه بوده است. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۶-۲ ارائه شده است.

جدول ۶-۲ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار - دی و بهمن ۱۳۹۶

بهمن ماه ۱۳۹۶		دی ماه ۱۳۹۶		ابزار پذیرش
سهم از بازار	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	
۸/۴۲٪	۶۹۴،۹۶۰	۸/۶۶٪	۶۷۲،۵۶۱	ابزار پذیرش اینترنتی
۱۱/۱۳٪	۹۱۸،۶۹۰	۷/۱۴٪	۵۵۴،۶۳۱	ابزار پذیرش موبایلی
۸۰/۴۵٪	۶،۶۴۱،۸۷۷	۸۴/۲۱٪	۶،۵۴۳،۳۶۲	کارتخوان فروشگاهی
۱۰۰/۰۰٪	۸،۲۵۵،۵۲۷	۱۰۰/۰۰٪	۷،۷۷۰،۵۵۴	مجموع ابزارها

۲,۱,۴. عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۱-۲ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاه‌های با سهم ۸۷/۵۷ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۱-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - بهمن ۱۳۹۶

همانگونه که در شکل مشخص است، بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۲-۷ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - بهمن ۱۳۹۶

ابزار پذیرش	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۶۹۴،۹۶۰	۶۲،۷۹۹،۳۱۲	۹۰
ابزار پذیرش موبایلی	۹۱۸،۶۹۰	۱۲۹،۴۹۳،۳۶۱	۱۴۱
کارتخوان فروشگاه‌ها	۶،۶۴۱،۸۷۷	۱،۳۵۴،۴۸۳،۸۷۴	۲۰۴
مجموع ابزارها	۸،۲۵۵،۵۲۷	۱،۵۴۶،۷۷۶،۵۴۷	۱۸۷

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرک در بهمن ماه ۱۳۹۶، ۱۸۷ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته افزایش ۱ واحدی (۰/۷۳ درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین کاهش متوسط تعداد تراکنش مربوط به ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. با توجه به گسترش فعالیت ابزارهای NFC تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز در ماه‌های اخیر که این دست از پرداخت‌ها در شبکه به کار گرفته شده است دارای نوسانات فراوان می‌باشد. در بهمن ماه متوسط تعداد تراکنش‌های موبایلی با کاهش ۳۵/۹۳ درصدی از ۲۲۰ تراکنش در دی ماه به ۱۴۱ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۹۰ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با افزایش ۱۶ واحدی همراه بوده است. در مقابل متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها با کاهش ۴/۵۸ درصدی نسبت به دی ماه به ۲۰۴ عدد در بهمن ماه رسیده است.

در ادامه طی جدول ۲-۸ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۲-۸ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - بهمن ۱۳۹۶

ابزار پذیرش	تعداد ابزارهای فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	سرانه مبلغ تراکنش‌های هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۶۹۴،۹۶۰	۱۵۱،۲۳۴،۲۲۹	۲۱۷/۶۲
ابزار پذیرش موبایلی	۹۱۸،۶۹۰	۹،۰۰۱،۸۹۲	۹/۸۰
کارتخوان فروشگاه‌ها	۶،۶۴۱،۸۷۷	۱،۴۵۰،۳۹۰،۰۷۷	۲۱۸/۳۷
مجموع ابزارها	۸،۲۵۵،۵۲۷	۱،۶۱۰،۶۲۶،۱۹۸	۱۹۵/۱۰

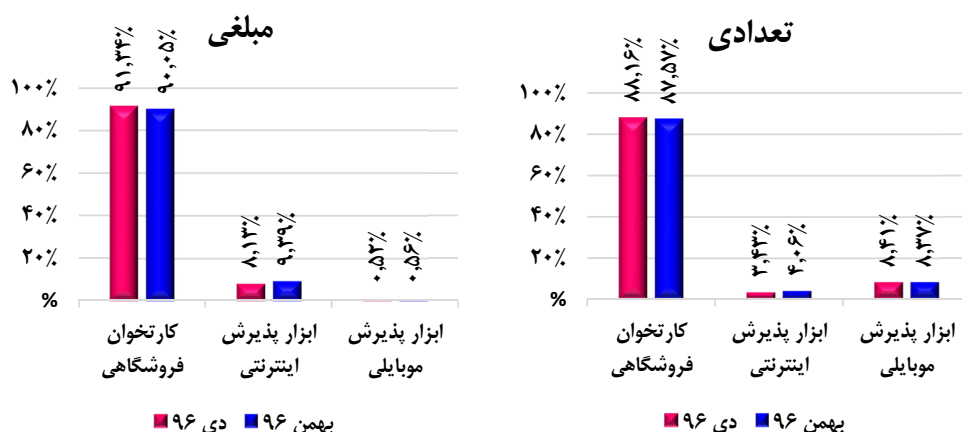
در بهمن ماه متوسط کارکرد مبلغی ابزارهای پذیرش اینترنتی و کارتخوان فروشگاههای نسبت به ماه گذشته با افزایش همراه بوده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاههای در بهمن ماه با افزایش ۳/۸۱ میلیون ریالی به ۲۱۸/۳۷ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار اینترنتی نیز با افزایش ۳۱/۷۸ میلیون ریالی نسبت به دی ماه به ۲۱۷/۶۲ میلیون ریال به ازای هر ابزار در بهمن ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی نیز با توجه به جدول ۲-۸ نزدیک به ۹/۸ میلیون ریال می باشد که این میزان نیز نسبت دی ماه ۴/۷ میلیون ریال کاهش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. بر اساس این جدول تراکنش های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار کارتخوان فروشگاههای از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن ۱۳۹۶

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش ها (میلیون عدد)	مجموع مبلغ تراکنش ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۶۲،۷۹۹،۳۱۲	۱۵۱،۲۳۴،۲۲۹	۲/۴۱
ابزار پذیرش موبایلی	۱۲۹،۴۹۳،۳۶۱	۹،۰۰۱،۸۹۲	۰/۰۷
کارتخوان فروشگاههای	۱،۳۵۴،۴۸۳،۸۷۴	۱،۴۵۰،۳۹۰،۰۷۷	۱/۰۷
مجموع ابزارها	۱،۵۴۶،۷۷۶،۵۴۷	۱،۶۱۰،۶۲۶،۱۹۸	۱/۰۴

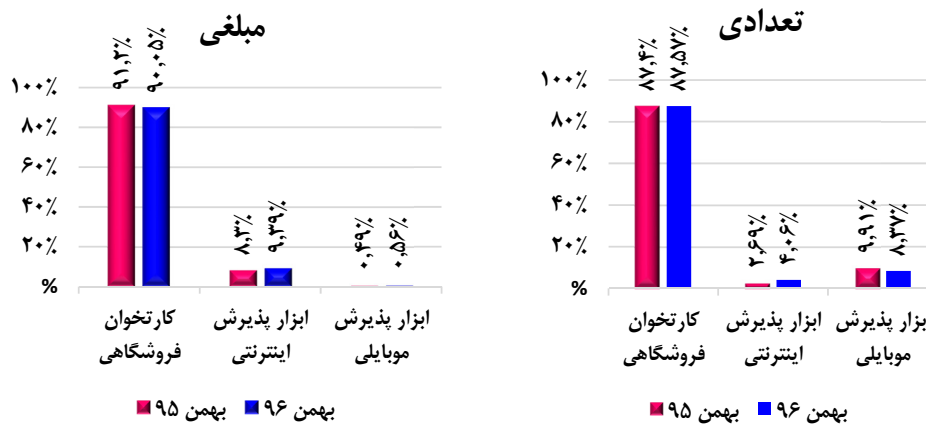
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش های هر ابزار پذیرش، در ماه های دی و بهمن ۱۳۹۶ در شکل ۲-۲ ترسیم شده است.

شکل ۲-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی و بهمن ۱۳۹۶

همانگونه که در شکل ۲-۲ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی در بهمن ماه ۱۳۹۶ نسبت دی ماه به ترتیب کاهش ۰/۶ و ۱/۲۹ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در بهمن ماه نسبت به دی ماه به ترتیب افزایش ۰/۶۳ و ۱/۲۶ درصدی را تجربه نموده‌اند در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز کاهش ۰/۰۴ درصدی در تعداد تراکنش‌ها و افزایش ۰/۰۴ درصدی در مبلغ تراکنش‌ها مشهود می‌باشد.

شکل ۳-۲ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای بهمن ۱۳۹۶ و مقایسه آن با بهمن ۱۳۹۵ را نشان می‌دهند.

شکل ۳-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن ۱۳۹۵ و بهمن ۱۳۹۶

همانگونه که در شکل ۳-۲ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در بهمن ماه ۱۳۹۶ نسبت به بهمن ماه ۱۳۹۵ ماه به ترتیب با افزایش ۱/۳۷ و ۱/۰۹ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها به ترتیب با افزایش ۰/۱۷ درصدی و کاهش ۱/۱۵ درصدی همراه بوده است. همچنین در زمان مشابه تعداد تراکنش ابزار پذیرش موبایلی با کاهش ۱/۵۴ درصدی همراه بوده و مبلغ تراکنش‌های این ابزار نیز با افزایش ۰/۰۶ درصدی همراه بوده است.

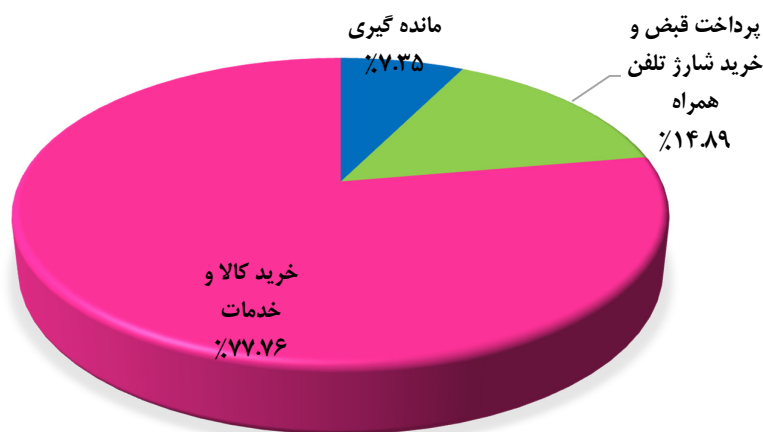
۲.۱.۵ عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

در این راستا شکل ۴-۲ و شکل ۵-۲ به ترتیب نسبت تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

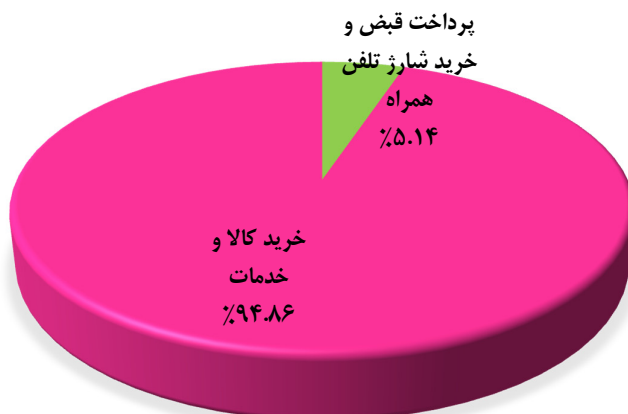
شکل ۴-۲ مبین آن است که در بهمن ماه ۱۳۹۶، ۷۷/۷۶ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۶-۲ نسبت به ماه گذشته این سهم کاهش ۰/۲۲

درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۷/۳۵ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

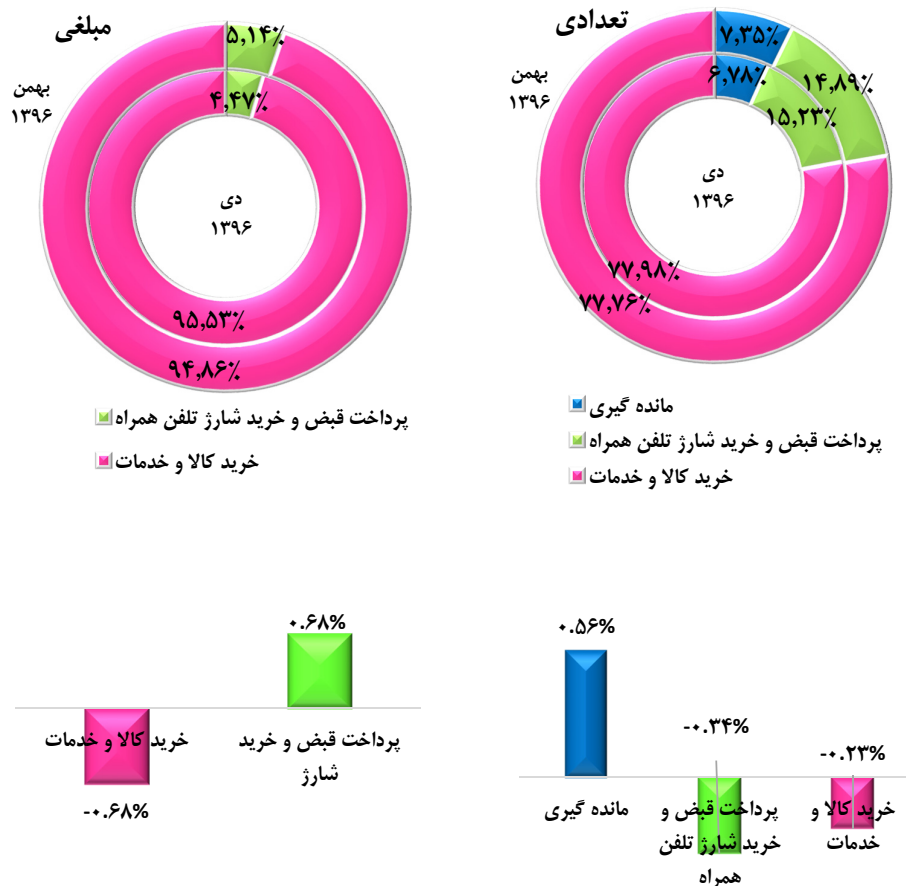
شکل ۲-۴ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - بهمن ۱۳۹۶

همانگونه که مشاهده می‌گردد، شکل ۲-۵ نشان می‌دهد که ۹۴/۸۶ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه بهمن ۱۳۹۶ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۲-۵ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - بهمن ۱۳۹۶

برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۲-۶ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

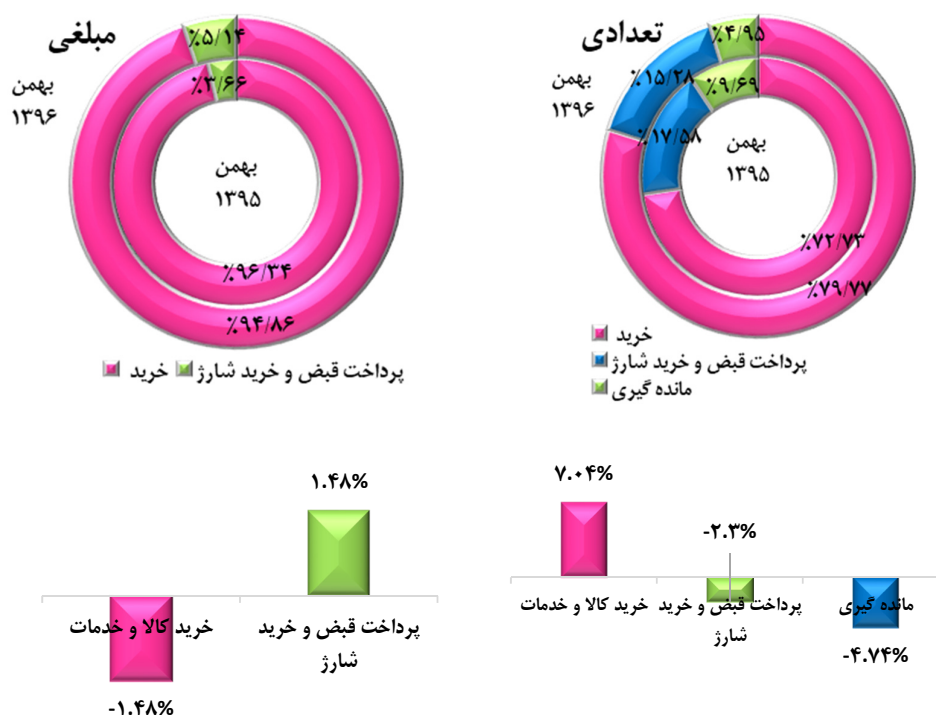

شکل ۲-۶ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - دی و بهمن ۱۳۹۶

در شکل ۲-۶ ملاحظه می‌شود که نسبت به دی ماه ۱۳۹۶، سهم تعدادی خدمات "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" از کل تراکنش‌ها کاهش داشته و خدمت "مانده‌گیری" با افزایش مواجه بوده است. سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ترتیب ۰/۳۳ و ۰/۳۴ درصد کاهش داشته و در مقابل سهم تعدادی تراکنش‌های "مانده‌گیری" با افزایش ۰/۵۶ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نیز در بهمن ماه با کاهش ۰/۶۸ درصدی

همراه بوده است که میزان کاهش یافته به سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" افزوده شده است.

در شکل ۷-۲ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی بهمن ماه ۱۳۹۵ بررسی شده است.

شکل ۷-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - بهمن ۱۳۹۵ و بهمن ۱۳۹۶

بر اساس شکل ۷-۲ ملاحظه می‌شود علیرغم رشد ۷/۰۴ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در بهمن ماه ۱۳۹۶ نسبت به بهمن ماه ۱۳۹۵، سهم مبلغی آن میزان ۱/۴۸ درصد کاهش داشته است. تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۲/۳ درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز کاهش ۴/۷۴ درصدی را تجربه نموده است.

۲,۲. نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲,۲,۱. ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۰ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در بهمن ماه ۱۴۰۹/۳۴، ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با تعداد ۱,۳۳/۸۷، عدد به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش اینترنتی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۱۱۸/۶۴ ابزار پذیرش موبایلی در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

جدول ۲-۱۰ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - بهمن ۱۳۹۶

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۶۹۴,۹۶۰	۵۸,۵۷۷,۱۷۵	۱۱۸/۶۴
ابزار پذیرش موبایلی	۹۱۸,۶۹۰		۱۵۶/۸۳
کارتخوان فروشگاهی	۶۶۴۱,۸۷۷		۱,۱۳۳/۸۷
کل ابزارها	۸,۲۵۵,۵۲۷		۱,۴۰۹/۳۴

در بهمن ماه ۱۳۹۶ نزدیک به ۱,۴۱۰ ابزار شاپرکی به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال کشور وجود دارد که از این تعداد ۱,۱۳۴ ابزار، ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. همچنین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ازای هر ۱۰ هزار نفر بالای ۱۸ سال در کشور به ترتیب ۱۱۹ و ۱۵۷ ابزار می‌باشد.

۲,۲,۲. سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در بهمن ماه سال جاری در جدول ۲-۱۱ ارائه گردیده است.

جدول ۲-۱۱ سرانه تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - بهمن ۱۳۹۶

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۶۲,۷۹۹,۳۱۲	۵۸,۵۷۷,۱۷۵	۱/۰۷
ابزار پذیرش موبایلی	۱۲۹,۴۹۳,۳۶۱		۲/۲۱
کارتخوان فروشگاهی	۱,۳۵۴,۴۸۳,۸۷۴		۲۳/۱۲
کل ابزارها	۱,۵۴۶,۷۷۶,۵۴۷		۲۶/۴۱

همانطور که در جدول ۱۱-۲ مشاهده می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در بهمن ماه سال جاری ۲۶/۴۱ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با ۲۳/۱۲ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲,۲,۳. تعداد و تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان

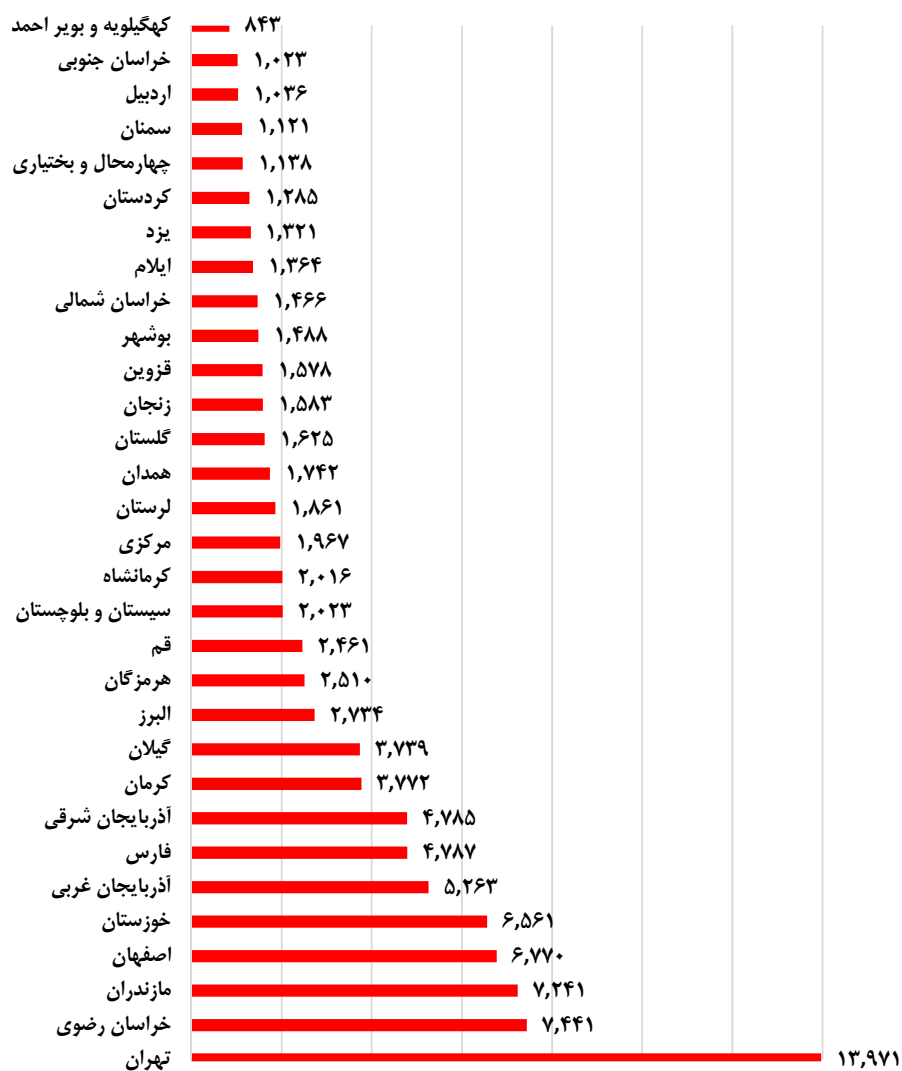
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال و تغییرات آن در بهمن ماه ۱۳۹۶ نسبت به دی ماه در جدول ۱۲-۲ ارائه شده است.

جدول ۱۲-۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - دی و بهمن ۱۳۹۶

نام استان	دی ۱۳۹۶	دی ۱۳۹۶	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۴۰۲,۲۲۹	۱,۴۱۶,۲۰۰	۱۳,۹۷۱	۱/۰۰٪
خراسان رضوی	۵۰۸,۰۹۸	۵۱۵,۵۳۹	۷,۴۴۱	۱/۴۶٪
اصفهان	۴۷۵,۹۴۸	۴۸۲,۷۱۸	۶,۷۷۰	۱/۴۲٪
فارس	۳۷۵,۹۳۹	۳۸۰,۷۲۶	۴,۷۸۷	۱/۲۷٪
خوزستان	۳۱۹,۴۶۵	۳۲۶,۰۲۶	۶,۵۶۱	۲/۰۵٪

همانگونه که در جدول ۱۲-۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، اصفهان، فارس و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال در بهمن ۱۳۹۶ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۲-۱۲، شکل ۲-۸ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در بهمن ماه ۱۳۹۶ نسبت به دی ماه نشان می‌دهد.

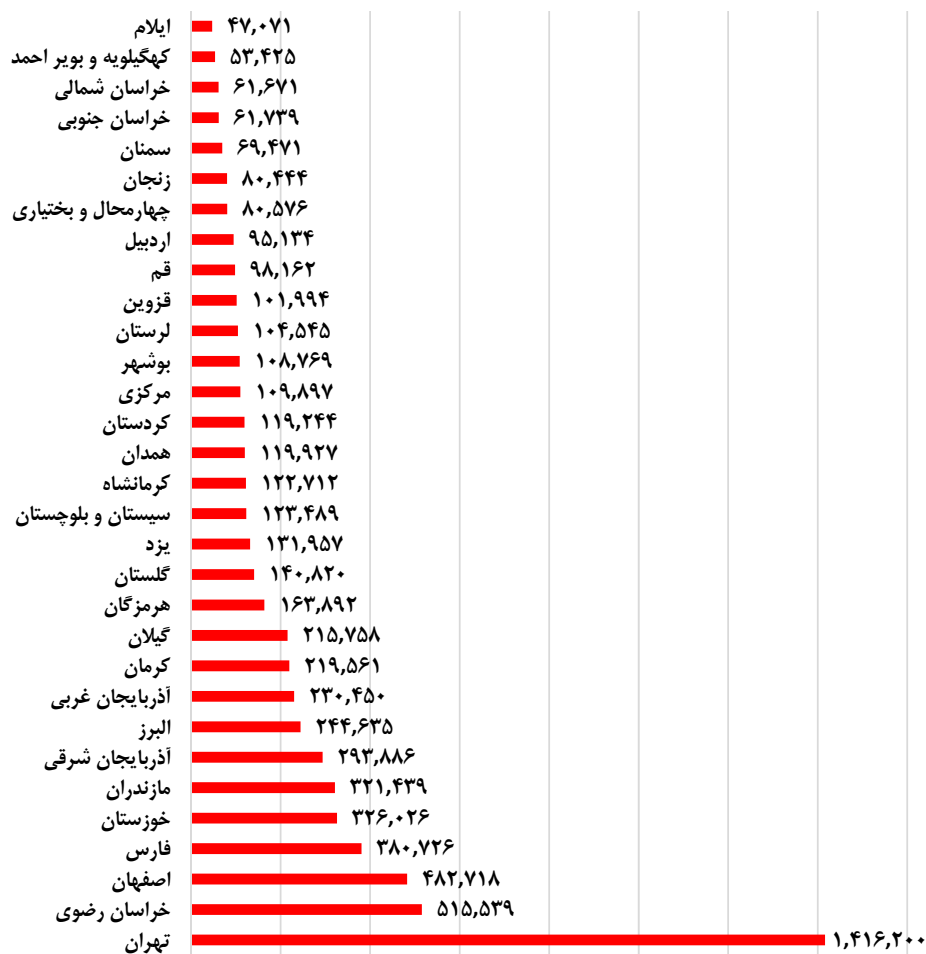

شکل ۲-۸ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - بهمن ۱۳۹۶ نسبت به دی ماه ۱۳۹۶

در بهمن ماه ۱۳۹۶ نرخ رشد تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی نسبت به دی ماه در تمامی استان‌ها مثبت بوده و در این بین بیشترین تعداد افزایش متعلق به استان تهران با افزایش ۱۳,۹۷۱ عددی می‌باشد. استان‌های

کهگیلویه و بویر احمد ، خراسان جنوبی و اردبیل نیز به ترتیب با افزایش ۸۴۳ ، ۱۰۳۳ ، ۱۰۳۶ پایانه کارتخوان فروشگاههای کمترین میزان افزایش را به خود اختصاص داده‌اند.

شکل ۹-۲ تعداد کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی در استانهای کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استانها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۹-۲ تعداد کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی در هر استان - بهمن ۱۳۹۶

در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاه‌های به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۳: تعداد سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - دی و بهمن ۱۳۹۶

نام استان	تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی		درصد تغییرات
	دی ۱۳۹۶	دی ۱۳۹۶	
یزد	۰/۱۶۳	۰/۱۶۵	۱/۰۱٪
تهران	۰/۱۳۷	۰/۱۳۸	۱/۰۰٪
هرمزگان	۰/۱۳۵	۰/۱۳۷	۱/۵۶٪
بوشهر	۰/۱۲۹	۰/۱۳۱	۱/۳۹٪
سمنان	۰/۱۲۸	۰/۱۳۰	۱/۶۴٪
مازندران	۰/۱۲۳	۰/۱۲۶	۲/۳۰٪
اصفهان	۰/۱۲۲	۰/۱۲۴	۱/۴۲٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۱۸	۰/۱۱۹	۱/۴۳٪
البرز	۰/۱۱۷	۰/۱۱۸	۱/۱۳٪
خراسان جنوبی	۰/۱۱۵	۰/۱۱۷	۱/۶۸٪
خراسان رضوی	۰/۱۱۲	۰/۱۱۴	۱/۴۶٪
ایلام	۰/۱۰۶	۰/۱۰۹	۲/۹۸٪
قزوین	۰/۱۰۶	۰/۱۰۸	۱/۵۷٪
کهگیلویه و بویر احمد	۰/۱۰۶	۰/۱۰۷	۱/۶۰٪
گلستان	۰/۱۰۶	۰/۱۰۷	۱/۱۷٪
گیلان	۰/۱۰۵	۰/۱۰۷	۱/۷۶٪
قم	۰/۱۰۴	۰/۱۰۷	۲/۵۷٪
فارس	۰/۱۰۴	۰/۱۰۵	۱/۲۷٪
زنجان	۰/۱۰۲	۰/۱۰۴	۲/۰۱٪

نام استان	تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی		درصد تغییرات
	دی ۱۳۹۶	دی ۱۳۹۶	
خراسان شمالی	۰/۱۰۰	۰/۱۰۳	۲/۴۴٪
اردبیل	۰/۱۰۱	۰/۱۰۲	۱/۱۰٪
مرکزی	۰/۱۰۰	۰/۱۰۲	۱/۸۲٪
کردستان	۰/۱۰۰	۰/۱۰۱	۱/۰۹٪
آذربایجان شرقی	۰/۰۹۹	۰/۱۰۱	۱/۶۶٪
کرمان	۰/۰۹۸	۰/۰۹۹	۱/۷۵٪
خوزستان	۰/۰۹۷	۰/۰۹۹	۲/۰۵٪
آذربایجان غربی	۰/۰۹۷	۰/۰۹۹	۲/۳۴٪
همدان	۰/۰۹۱	۰/۰۹۲	۱/۴۷٪
کرمانشاه	۰/۰۸۲	۰/۰۸۳	۱/۶۷٪
لرستان	۰/۰۸۰	۰/۰۸۲	۱/۸۱٪
سیستان و بلوچستان	۰/۰۷۶	۰/۰۷۷	۱/۶۷٪

در شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۲-۱۰ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - بهمن ۱۳۹۶

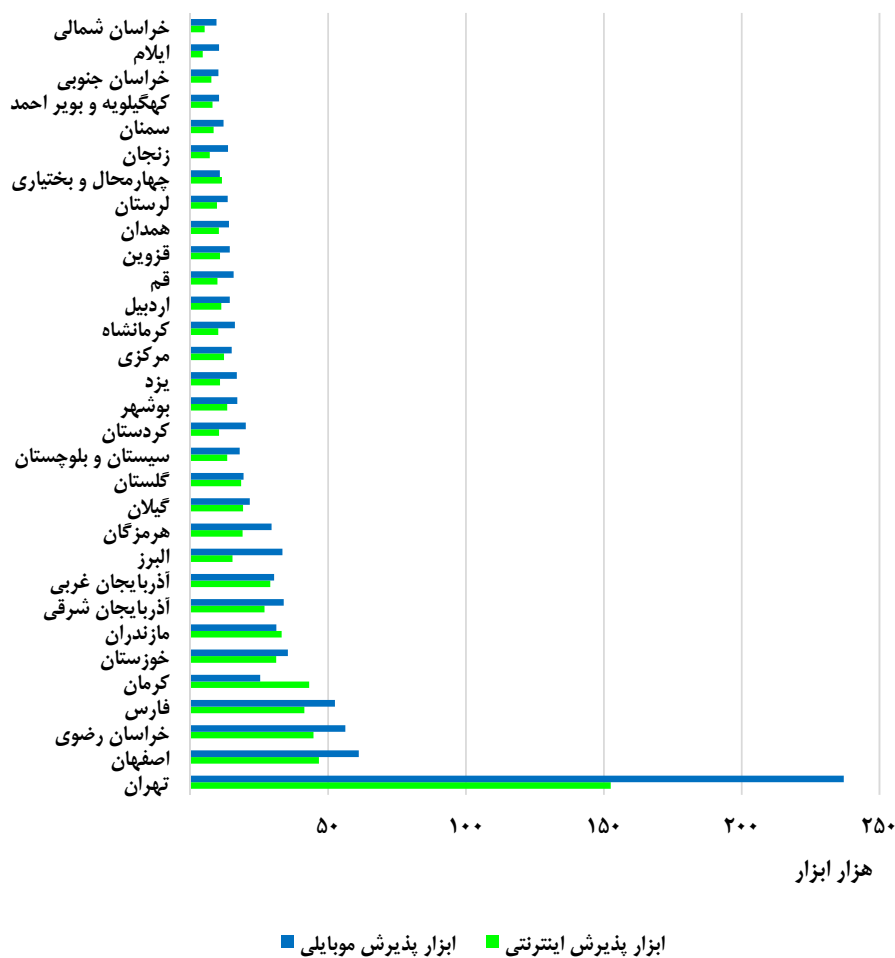
همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و کرمانشاه تعلق گرفته است. و هرمزگان و کمترین آن به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و کرمانشاه تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در بهمن ماه ۱۳۹۶، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در کل کشور ۰/۱۱۳۴ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱،۱۳۴ ابزار به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲،۲،۴. تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به

منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سویچ شاپرک، در شکل ۱۱-۲ ترسیم شده است.

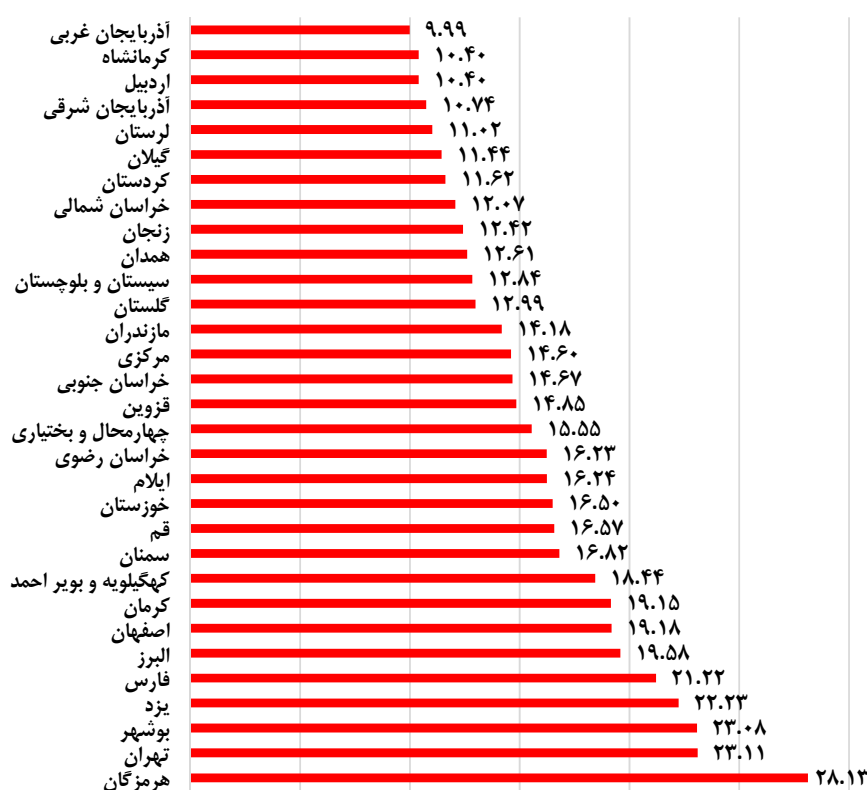

شکل ۱۱-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - بهمن ۱۳۹۶

شکل ۱۱-۲ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، اصفهان و خراسان رضوی بوده می‌باشد.

۲,۲,۵. تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای بهمن ماه ۱۳۹۶ ترسیم شده است.

شکل ۱۲-۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - بهمن ۱۳۹۶

همانطور که در شکل ۲-۱۲ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، تهران و بوشهر در سه جایگاه نخست تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و آذربایجان غربی، کرمانشاه و اردبیل کمترین تعداد سرانه تراکنش‌های این ابزار را در بهمن ماه ۹۶ داشته‌اند.

۲,۳. شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه می‌شود. سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲,۳,۱. دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

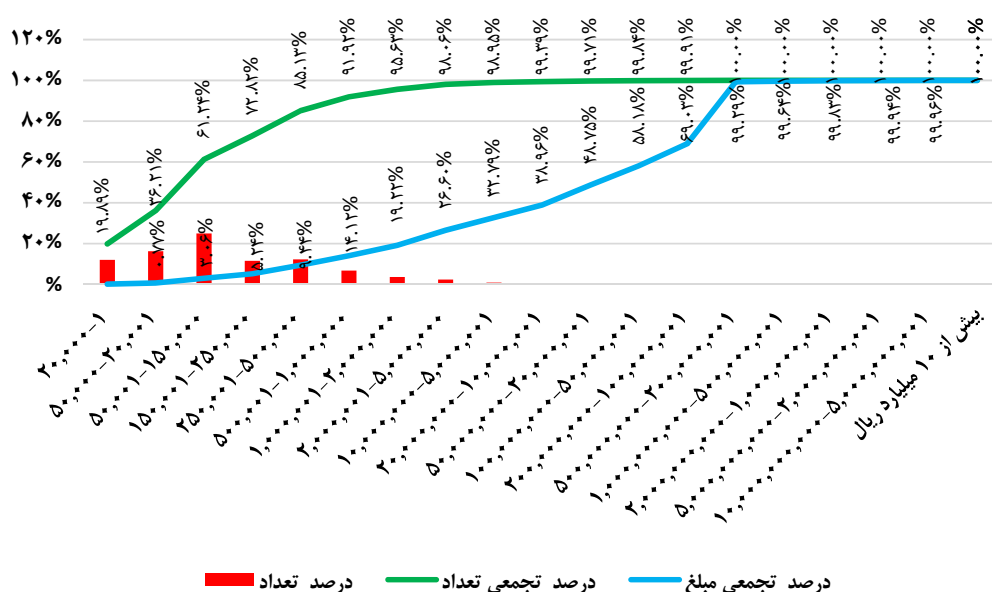
در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه‌ها"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در بهمن ماه ۱۳۹۶ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد. بر اساس شکل ۱-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

- زیر ۵۰,۰۰۰ ریال
- بین ۵۰,۰۰۱ ریال تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال
- بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۷/۸۷ درصد می‌باشد. همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۱-۱۳ مشخص است در بهمن ماه ۱۳۹۶:

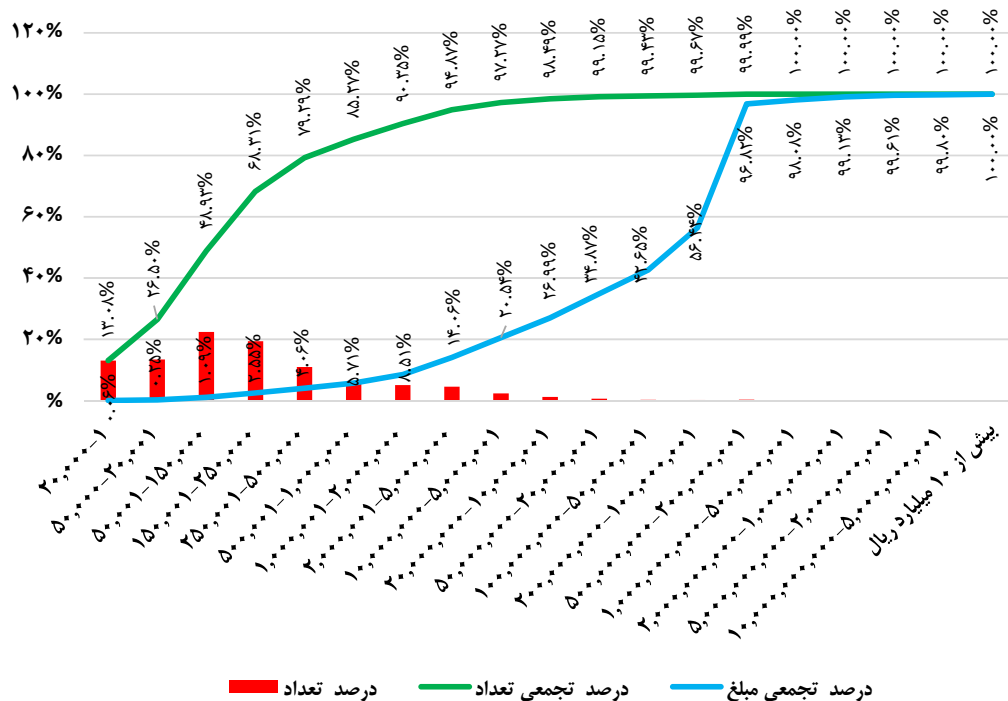
- بیشترین تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی دارای مبلغی بین ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال بوده است.
- ۲۸/۳۴ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارت خوان فروشگاهی، مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال را داشته‌اند.
- ۳۶/۶۲ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی، در بازه مبلغی ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.
- ۲۷/۱۸ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

شکل ۲-۱۳ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی (بر حسب ریال) - بهمن ۱۳۹۶

در بهمن ماه ۱۳۹۶، تعداد تراکنش‌های با مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاهی برابر با ۳۸۳,۸۵۴,۲۳۹ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ ریال و ۲۵۰,۰۰۰ ریال برابر با ۴۹۵,۹۶۳,۸۵۰ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۱ ریال برابر با ۳۶۸,۱۲۴,۷۸۱ عدد تراکنش می‌باشد. با توجه به نمودار دامنه مبلغی ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌توان بیان نمود که بیش از ۹۰ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی دارای مبلغ کمتر از ۵ میلیون ریال می‌باشد.

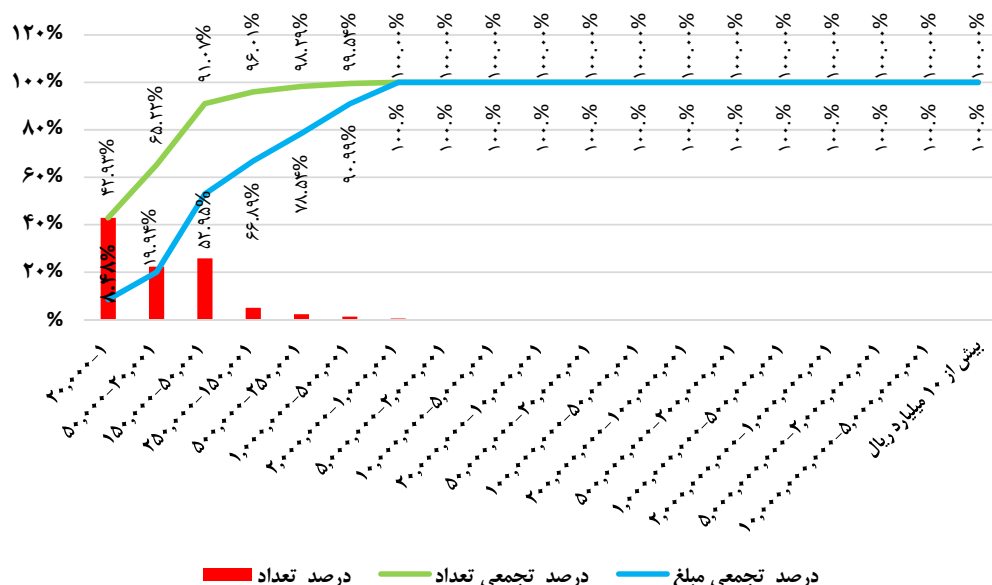
شکل ۲-۱۴ ترسیم کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است.

شکل ۲-۱۴ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - بهمن ۱۳۹۶

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه ۵۰،۰۰۱ تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۲۲/۴۳ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۶۹ درصد کل تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۵۰،۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۵ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - بهمن ۱۳۹۶

در بررسی شکل ۲-۱۵ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتخوان فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۴۲/۹۳ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۰,۰۰۰ ریال و ۶۵/۲۲ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه به استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ در حدود ۵۰,۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی کمتر از ۵۰,۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده از ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا.، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۵ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد. البته لازم به ذکر است که از اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۶ و با توجه به راهاندازی پرداخت‌های NFC در شبکه پرداخت کشور انجام تراکنش‌های خرید با ابزار پذیرش موبایلی ممکن شده است.

۲,۳,۲. نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

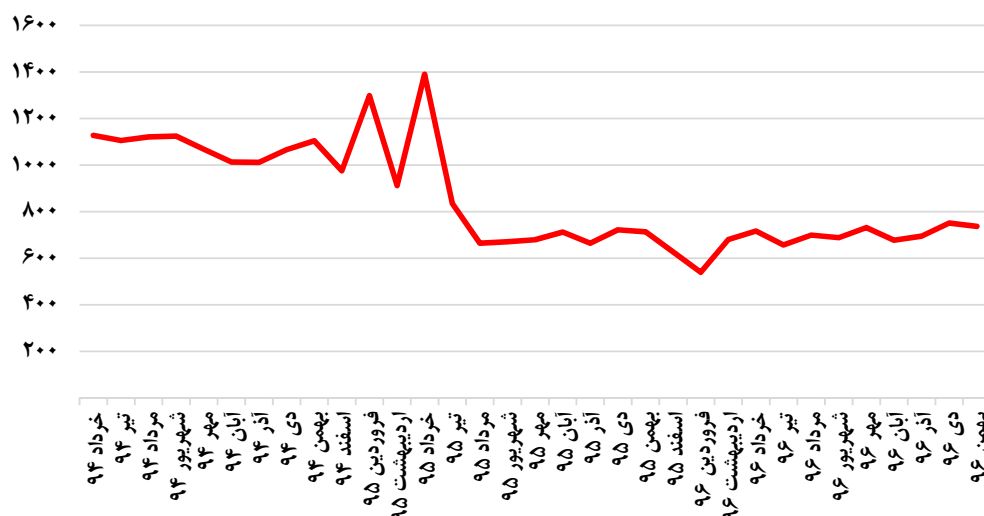
در این بخش شاخص نسبت دهکی^{۱۲} به منظور اندازه‌گیری نابرابری در توزیع ارزش‌هایی نظیر درآمد، ثروت و ... محاسبه می‌شود. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابری مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند کاهشی آن در طول زمان نشان‌دهنده حذف تراکنش‌های با مبالغ بسیار ریز و یا بسیار بزرگ تعریف می‌شود. جدول ۱۲-۲ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در بهمن ۱۳۹۶ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۳۹۵ ارائه نموده است.

جدول ۱۴-۲ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه نقطه به نقطه			مقایسه ماهانه			محاسبه نسبت دهکی
درصد تغییرات	بهمن ۱۳۹۶	بهمن ۱۳۹۵	درصد تغییرات	بهمن ۱۳۹۶	دی ۱۳۹۶	
-۷/۷۲٪	۹,۷۷۴,۶۴۰/۷۱	۱۰,۵۹۲,۱۶۹/۵۴	-۱/۸۸٪	۹,۷۷۴,۶۴۰/۷۱	۹,۹۶۲,۱۳۹/۱۱	میانگین مبالغ تراکنش‌های دهک دهم (ریال)
-۱۰/۶۶٪	۱۳,۲۶۴/۱۱	۱۴,۸۴۶/۳۰	۰/۰۲٪	۱۳,۲۶۴/۱۱	۱۳,۲۶۱/۸۶	میانگین مبالغ تراکنش‌های دهک اول (ریال)
۳/۲۹٪	۷۳۶/۹۲	۷۱۳/۴۶	-۱/۹۰٪	۷۳۶/۹۲	۷۵۱/۱۹	نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۳/۲۹ درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۱/۹۰- درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم کاهش ۱/۸۸ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول رشد ۰/۰۲ درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به کاهش ۱/۹۰ درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول شده است در قیاس ماهانه شده است. در قیاس نقطه به نقطه نیز با توجه به میزان کاهش بیشتر در متوسط مبلغی دهک اول نسبت به کاهش مشاهده شده در متوسط مبلغ هر تراکنش دهک دهم شاهد افزایش نسبت متوسط مبلغ دهک دهم به دهک اول می‌باشیم.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم شده و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۱۶-۲ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی

با توجه به شکل ۱۶-۲ ، نسبت دهکی در بهمن ماه ۱۳۹۶ نسبت به دی ماه روند کاهشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در بهمن ۱۳۹۶ نسبت به دی کاهش نزدیک به ۱۵ واحد را تجربه نموده است.

۲,۳,۳. بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است. جدول ۱۵-۲ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۱۵-۲ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

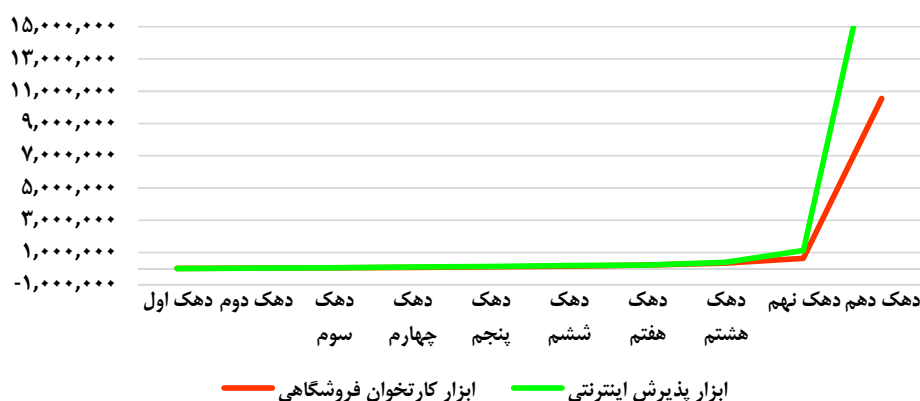
متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاهی	
۱۱,۵۸۱/۱۹	۱۴,۰۹۴/۸۸	دهک اول
۳۲,۸۱۹/۴۳	۳۱,۶۳۰/۶۲	دهک دوم

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاه	
۵۷,۹۲۴/۸۷	۵۰,۰۳۵/۶۵	دهک سوم
۹۸,۴۶۶/۶۱	۷۴,۶۳۱/۶۸	دهک چهارم
۱۳۷,۶۵۹/۸۸	۱۰۶,۱۰۵/۸۱	دهک پنجم
۱۹۸,۲۵۴/۹۲	۱۵۳,۵۰۶/۱۳	دهک ششم
۲۲۴,۱۴۱/۴۰	۲۲۱,۵۴۲/۹۳	دهک هفتم
۳۹۲,۴۲۱/۴۴	۳۴۱,۱۹۷/۶۰	دهک هشتم
۱,۱۳۱,۹۴۷/۷۰	۶۴۲,۰۰۷/۰۳	دهک نهم
۲۲,۸۲۰,۵۷۹/۲۴	۱۰,۵۴۲,۹۵۰/۰۴	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های خرید کالا و خدمات در دهک‌های آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاه است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی برای خرید کالا و خدمات با ارزش تری به کار گرفته می‌شود. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۹۰ درصد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه (دهک ۹) مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است.

اطلاعات جدول ۲-۱۵ در شکل ۲-۱۷ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - بهمن ۱۳۹۶

در شکل ۱۷-۲ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۲۲,۸۲۰,۵۷۹ ریال بوده است.

جدول ۱۶-۲ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۱۶-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فرومگاهی	
۹,۸۵۵/۶۹	۹,۲۵۳/۸۵	۹,۷۱۴/۶۳	دهک اول
۱۰,۰۰۰/۰۰	۱۰,۴۴۴/۸۴	۱۷,۰۷۶/۹۵	دهک دوم
۱۴,۴۲۱/۲۶	۱۳,۳۶۷/۹۵	۲۰,۰۰۰/۰۰	دهک سوم
۳۲,۴۳۴/۷۹	۲۰,۰۰۰/۰۰	۲۰,۰۰۰/۰۰	دهک چهارم
۸۳,۴۰۷/۳۹	۲۱,۲۷۰/۶۹	۲۰,۱۸۲/۸۲	دهک پنجم
۱۶۴,۱۴۸/۴۲	۳۸,۱۶۲/۲۳	۴۷,۲۴۰/۱۷	دهک ششم
۲۶۵,۰۶۳/۱۳	۵۲,۱۳۷/۶۶	۵۰,۰۲۹/۵۳	دهک هفتم
۴۸۳,۰۵۴/۸۶	۷۳,۱۸۸/۴۵	۹۱,۱۲۴/۶۹	دهک هشتم
۹۳۷,۷۰۶/۳۵	۱۱۴,۹۸۴/۲۷	۱۵۶,۸۷۳/۵۵	دهک نهم
۳۹,۷۴۹,۹۳۵/۰۱	۳۴۲,۳۲۳/۸۴	۴,۳۷۳,۵۳۰/۷۲	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۱۶-۲ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فرومگاهی و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت شارژهای تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فرومگاهی، خرید کارت شارژ ۲۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۲۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (سه دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد و ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) با مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

۳. کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش دسترس‌پذیری حس شده خدمات و دسترس‌پذیری زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک محسوب می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۳,۱. سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۱-۳ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطادار) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۸۸/۴۹ درصدی تراکنش‌های موفق و ۱۱/۵۱ درصدی خطاهای رخ داده در بهمن ماه ۱۳۹۶ دارد.

جدول ۱-۳ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - بهمن ۱۳۹۶

نوع تراکنش	تعداد	سهم از کل تراکنش‌ها
تراکنش‌های موفق	۱,۵۴۶,۷۷۶,۵۴۷	۸۹/۷۴٪
تراکنش‌های ناموفق	۱۷۶,۸۴۰,۰۱۶	۱۰/۲۶٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱,۷۲۳,۶۱۶,۵۶۳	۱۰۰/۰۰٪

۳,۲. آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در دو ماه دی و بهمن ۱۳۹۶ در جدول ۲-۳ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

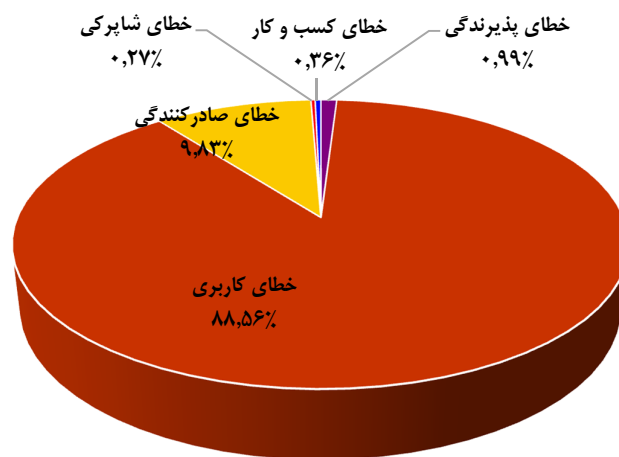
^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیکی (دارندگان کارت) می‌باشد.

^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه تعداد تراکنش‌ها و خطاها - دی و بهمن ۱۳۹۶

نوع تراکنش و انواع خطا	دی ۱۳۹۶	بهمن ۱۳۹۶	درصد تغییرات
خطای پذیرندگی	۱,۶۴۲,۹۹۰	۱,۷۴۸,۵۷۹	۶/۴۳٪
خطای کاربری	۱۴۲,۰۲۶,۷۷۸	۱۵۶,۶۰۴,۱۶۳	۱۰/۲۶٪
خطای صادرکنندگی	۴۳,۶۷۷,۵۳۲	۱۷,۳۷۸,۰۵۴	-۶۰/۲۱٪
خطای شاپرکی	۴۵۰,۱۶۶	۴۷۱,۵۰۳	۴/۷۴٪
خطای کسب و کار	۶۲۶,۹۳۱	۶۳۷,۷۱۷	۱/۷۲٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۱۸۸,۴۲۴,۳۹۷	۱۷۶,۸۴۰,۰۱۶	-۶/۱۵٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۱,۴۴۸,۹۵۲,۳۰۴	۱,۵۴۶,۷۷۶,۵۴۷	۶/۷۵٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱,۶۳۷,۳۷۶,۷۰۱	۱,۷۲۳,۶۱۶,۵۶۳	۵/۲۷٪

بر اساس اطلاعات جدول ۳-۲ ملاحظه می‌شود که در بهمن ماه ۱۳۹۶ تعداد خطاها در گروه صادر کنندگی با کاهش همراه بوده است. تعداد خطای صادرکنندگی بهمن ماه ۹۶ در قیاس با دی ماه ۶۰/۲۱ درصد کاهش داشته است.

شکل ۳-۱ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - بهمن ۱۳۹۶

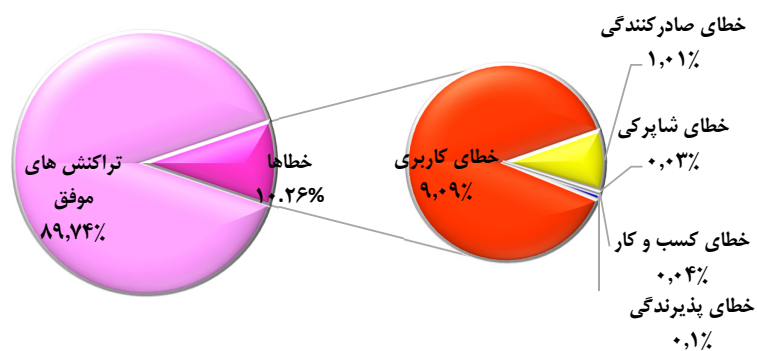
همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات جدول ۳-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری هنوز عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۸/۵۶ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا

به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - بهمن ۱۳۹۶

نوع تراکنش و انواع خطا	تعداد	سهم
موفق	۱,۵۴۶,۷۷۶,۵۴۷	۸۹/۷۴٪
تراکنش های موفق		
خطای پذیرندگی	۱,۷۴۸,۵۷۹	۰/۱۰٪
خطای کاربری	۱۵۶۶,۰۴,۱۶۳	۹/۰۹٪
خطای صادرکنندگی	۱۷,۳۷۸,۰۵۴	۱/۰۱٪
خطای شاپرکی	۴۷۱,۵۰۳	۰/۰۳٪
خطای کسب و کار	۶۳۷,۷۱۷	۰/۰۴٪
خطای پذیرندگی		
تعداد کل تراکنش ها	۱,۷۲۳,۶۱۶,۵۶۳	۱۰۰/۰۰٪

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۲-۳ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش های موفق و ناموفق از کل تراکنش ها در شکل آمده است.

شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش های ناموفق و تراکنش های موفق از کل تراکنش ها - بهمن ۱۳۹۶

همانگونه که در شکل ۲-۳ فوق ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۳ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۲۷ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۱-۳ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در دو ماه دی و بهمن ۱۳۹۶ در جدول ۴-۳ ارائه شده است.

جدول ۴-۳ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - دی و بهمن ۱۳۹۶

نوع تراکنش و انواع خطا	سهم از کل تراکنش‌ها دی ۱۳۹۶	سهم از کل تراکنش‌ها بهمن ۱۳۹۶	تغییر سهم
خطای پذیرندگی	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪
خطای کاربری	۸/۶۷٪	۹/۰۹٪	۰/۴۱٪
خطای صادرکنندگی	۲/۶۷٪	۱/۰۱٪	-۱/۶۶٪
خطای شاپرکی	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
کسب و کار	۰/۰۴٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۱۱/۵۱٪	۱۰/۲۶٪	-۱/۲۵٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۸۸/۴۹٪	۸۹/۷۴٪	۱/۲۵٪
تعداد کل تراکنش‌ها	٪۱۰۰	٪۱۰۰	-

اطلاعات جدول ۴-۳ مبین افزایش سهم گروه‌های خطایی پذیرندگی و کاربری از کل تراکنش‌های بهمن ماه ۱۳۹۶ می‌باشد. و در مقابل سهم تراکنش‌های گروه خطایی صادر کنندگی با کاهش ۱/۶۶ درصدی همراه بوده است.

۳,۳. دسترس پذیری حس شده خدمات

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص دسترس پذیری حس شده خدمات تعریف شده که سهم تراکنش های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش ها محاسبه می کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص دسترس پذیری حس شده خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ دسترس پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

بهرمن ۱۳۹۵		دی ۱۳۹۶		بهرمن ۱۳۹۶		تراکنش های موفق
تعداد تراکنش ها	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	
۱,۲۳۳,۶۶۵,۰۵۸	۹۸/۰۱٪	۱,۵۹۰,۹۷۹,۰۸۲	۹۷/۱۷٪	۱,۷۰۳,۳۸۰,۷۱۰	۹۸/۸۳٪	تراکنش های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}
۱,۲۵۸,۴۰۷,۰۶۰	۹۹/۹۷٪	۱,۶۳۶,۹۲۶,۵۳۵	۹۹/۹۷٪	۱,۷۲۳,۱۴۵,۰۶۰	۹۹/۹۷٪	تراکنش های موفق سیستمی شاپرکی ^{۱۹}
۱,۲۵۸,۷۴۳,۶۳۰	-	۱,۶۳۷,۳۷۶,۷۰۱	-	۱,۷۲۳,۶۱۶,۵۶۳	-	تعداد کل تراکنش

جدول ۳-۵ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۷ درصدی خدمات شرکت شاپرک در بهمن ماه سال ۱۳۹۶ می باشد که نسبت به بهمن ماه سال ۱۳۹۵ و دی ماه سال جاری نیز ۰۱ بدون تغییر می باشد.

^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می شوند؛ چرا که نمایش دهنده ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه ی سیستم رخ داده اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش های خطای شاپرکی را شامل می شود.

۳،۴. آنالیز تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - دی و بهمن ۱۳۹۶

تراکنش‌های ناتمام	دی ۱۳۹۶	بهمن ۱۳۹۶	تغییرات
تعداد تراکنش‌های ناتمام	۳۹۰،۲۴۵	۳۳۷،۴۷۹	-۱۳/۵۲٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۱،۴۴۸،۹۵۲،۳۰۴	۱،۵۴۶،۷۷۶،۵۴۷	۶/۷۵٪
نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها	۰/۰۲۷٪	۰/۰۲۲٪	-۰/۰۰۵۱٪

*در گزارش‌های پیشین، از عنوان "تراکنش معوق" به جای "تراکنش ناتمام" استفاده شده بود

همانطور که در جدول ۳-۶ مشاهده می‌شود همزمان با رشد ۶/۷۵ درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در بهمن ماه ۱۳۹۶ نسبت به دی ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام در این دوره کاهش ۱۳/۵۲ درصدی داشته است؛ که این مهم به دلیل رفع مشکلات سوئیچ برخی از شرکت‌ها طی بهمن ماه سال ۱۳۹۶ می‌باشد. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته کاهش ۰/۰۰۵۱ درصدی را تجربه نموده است.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

بررسی عملکرد کلی شرکت های ارائه دهنده شبکه پرداخت

۴. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهد که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

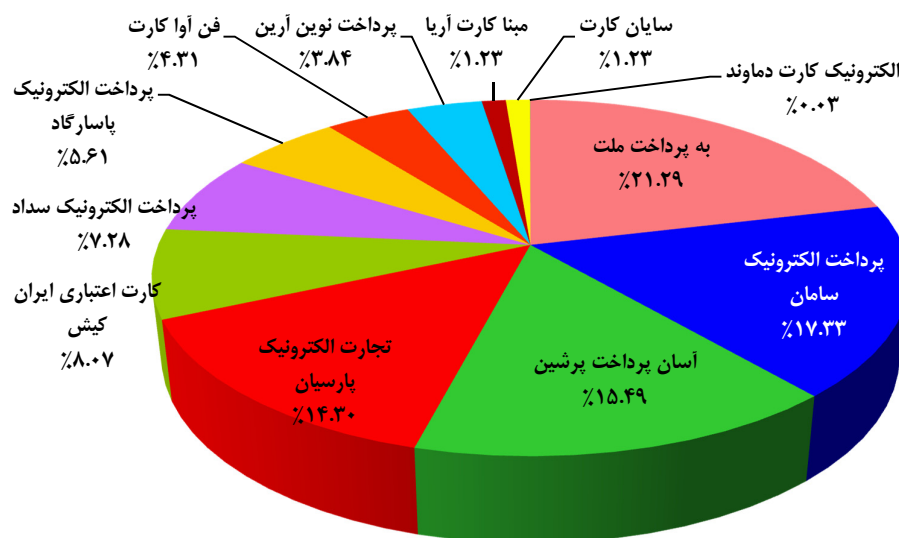
در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

۴,۱. بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

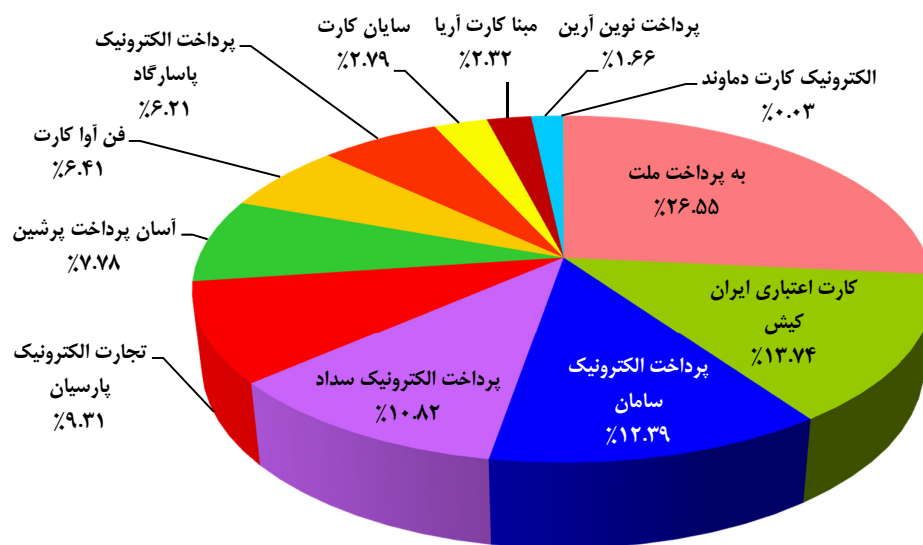
به‌منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخدادهای تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۴,۱,۱. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارت، در دو شکل ۱-۴ و شکل ۲-۴ ترسیم شده است.

شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - بهمن ۱۳۹۶

شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - بهمن ۱۳۹۶

همانگونه که در دو شکل فوق ملاحظه می‌گردد، شرکت "به پرداخت ملت" با سهم ۲۶/۵۵ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۶/۵۵ درصدی از مبلغ آن‌ها و در استمرار وضعیت گذشته‌ی خود، همچنان بیشترین سهم از بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست هر دو سهم قرار گرفته است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش دی ماه، حکایت از آن دارد که نوسان قابل توجهی نه تنها در سهم تعدادی شرکت‌ها، بلکه در سهم بازار مبلغی آن‌ها نیز صورت نپذیرفته و با وجود کاهش و افزایش اندکی در سهم برخی از شرکت‌ها، در رتبه‌بندی آن‌ها نسبت به ماه گذشته تغییری رخ نداده است. فقط در بازار مبلغی تراکنش‌ها به دلیل رشد ارزش ریالی چند شرکت، از میزان سهم شرکت "به پرداخت ملت" بیش از یک درصد کاسته شده است. از این رو اختلاف سهم مبلغی بین دو شرکت نخست بازار با ثبات کاهش به رقمی در حدود ۱۳ درصد رسیده است. علی‌رغم این موضوع ولیکن همچنان نقش شرکت "به پرداخت ملت" در میزان ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت کارت به روشنی قابل ملاحظه است.

۴،۱،۲. سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی دی و بهمن ۹۶ در جدول ۴-۱ ارائه شده است.

در بهمن ماه رفتار خاصی در میزان تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های شرکت‌های PSP مشاهده نشده است. در این ماه همچنان شرکت "به‌پرداخت ملت" با پوشش ۲۳/۶۰ درصد از بازار تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد.

اما در حوزه تراکنش‌های اینترنتی و موبایلی به دلیل تصمیم‌گیری بانک مرکزی در صدور مجوز امکان انجام تراکنش‌های مانده‌گیری بر روی این دو ابزار (همانند کارتخوان فروشگاه‌ها)، بازارهای فوق دستخوش تغییراتی شده است. در بهمن ماه طی بخشنامه‌ای از سوی بانک مرکزی اعلام شد که به‌منظور اصلاح و بهینه‌سازی ساختار کارمزدها، از تاریخ ۱۳۹۶/۱۱/۱۰ کارمزد تراکنش‌های مانده‌گیری از پایانه‌های فروش فیزیکی و مجازی تصحیح گردیده است. با توجه به این موضوع در ماه جاری حجم تراکنش‌های مانده‌گیری بر روی بستر اینترنت و موبایل علی‌الخصوص در شرکت "آسان پرداخت پرشین" رشد قابل ملاحظه‌ای نشان می‌دهند. با وجودی که این شرکت با دو برابر نمودن تعداد تراکنش‌های اینترنتی خود بالاترین افزایش را در اختیار دارد، ولیکن همچنان شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کسب ۲۹/۱۲ درصد از سهم بازار تراکنش‌های اینترنتی، به‌عنوان ارائه‌دهنده خدمات به بیشترین تعداد تراکنش‌های مذکور محسوب می‌شود.

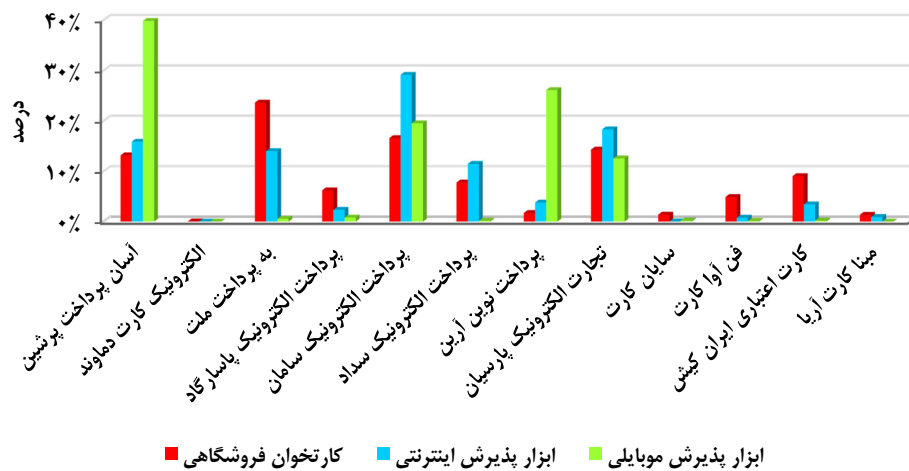
همانگونه که بیان گردید تحت تاثیر این بخشنامه‌ی بانک مرکزی، تراکنش‌های موبایلی نیز در اکثر شرکت‌های PSP افزایش داشته‌اند. در ماه جاری عمده‌ترین تغییر رفتار شرکت‌ها در تراکنش‌های موبایلی، در شرکت "آسان پرداخت پرشین" و با اختلاف ناچیزی در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" مشاهده شده است. در بهمن ماه همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با پوشش ۳۹/۸۱ درصد از سهم تعدادی تراکنش‌های مزبور، دارنده‌ی بالاترین سهم در بازار تراکنش‌های موبایلی محسوب می‌شود.

جدول ۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش-دی و بهمن ۱۳۹۶

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های کارخوان فروشگاه‌های			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۲۰٪	۱۳/۱۵٪	-۰/۰۵٪	۸/۰۹٪	۱۵/۸۶٪	۷/۷۶٪	۳۹/۹۹٪	۳۹/۸۱٪	-۰/۱۸٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۳/۹۴٪	۲۳/۶۰٪	-۰/۳۴٪	۱۷/۵۰٪	۱۳/۹۹٪	-۳/۵۱٪	۰/۲۸٪	۰/۵۷٪	-۰/۲۸٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۲۳٪	۶/۲۲٪	-۰/۰۱٪	۲/۳۱٪	۲/۳۴٪	۰/۰۳٪	۰/۸۶٪	۰/۸۱٪	-۰/۰۵٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۶/۳۰٪	۱۶/۵۸٪	۰/۲۸٪	۳۰/۷۷٪	۲۹/۱۲٪	-۱/۶۶٪	۱۸/۵۹٪	۱۹/۵۱٪	۰/۹۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۶۶٪	۷/۷۷٪	۰/۱۰٪	۱۲/۳۸٪	۱۱/۴۶٪	-۰/۹۱٪	۰/۱۰٪	۰/۱۶٪	۰/۰۶٪
پرداخت نوین آراین	۱/۷۳٪	۱/۷۱٪	-۰/۰۲٪	۲/۶۲٪	۳/۷۷٪	۱/۱۵٪	۲۷/۷۲٪	۲۶/۱۰٪	-۱/۶۲٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۲۴٪	۱۴/۲۸٪	۰/۰۴٪	۲۱/۴۲٪	۱۸/۳۱٪	-۳/۱۱٪	۱۱/۹۹٪	۱۲/۵۵٪	۰/۵۶٪
سایان کارت	۱/۳۷٪	۱/۳۸٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪	-۰/۰۱٪	۰/۱۴٪	۰/۱۷٪	۰/۰۳٪
فن آوا کارت	۴/۸۶٪	۴/۸۸٪	۰/۰۲٪	۰/۵۶٪	۰/۷۷٪	۰/۲۰٪	۰/۱۶٪	۰/۱۱٪	-۰/۰۴٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۰۵٪	۹/۰۳٪	-۰/۰۲٪	۳/۷۰٪	۳/۴۳٪	-۰/۲۷٪	۰/۱۸٪	۰/۲۰٪	۰/۰۲٪
مبنا کارت آریا	۱/۳۸٪	۱/۳۶٪	-۰/۰۲٪	۰/۶۲٪	۰/۹۳٪	۰/۳۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۱-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی در تراکنش‌های کارخوان فروشگاه‌های در بهمن ماه ۹۶ نسبت به ماه گذشته با رقم ناچیز منفی ۰/۳۴ درصد در شرکت "به پرداخت ملت" گزارش شده است. سیر کاهشی ۱/۶۲ درصدی در سهم تعدادی تراکنش‌های موبایلی شرکت "پرداخت نوین آراین" نیز بالاترین اختلاف سهم در این گونه از تراکنش‌ها طی دو ماه متوالی دی و بهمن می‌باشد. در روندی معکوس، سهم تراکنش‌های اینترنتی شرکت "آسان پرداخت پرشین" با اختلاف قابل توجهی برابر با ۷/۷۶ درصد نسبت به دی ماه همراه بوده است. همانگونه که پیشتر بیان گردید این امر به جهت برقراری امکان تراکنش‌های مانده‌گیری از طریق ابزارهای پذیرش اینترنتی ارزیابی می‌شود.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در شکل ۳-۴ نمایش داده شده است.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - بهمن ۱۳۹۶

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه دی و بهمن ۹۶ در جدول ۲-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در بهمن ماه نیز تغییری در نام شرکت‌های دارنده‌ی بیشترین سهم بازار مبلغی در هریک از ابزارها نسبت به ماه گذشته رخ نداده است. رفتار شرکت‌ها در ارزش ریالی تراکنش‌های هر سه ابزار عمدتاً افزایشی بوده است. شرکت "به پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۶/۲۱ درصدی از مبالغ بازار کارتخوان فروشگاهی، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. همچنین این شرکت در سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی نیز با رقمی برابر با ۳۱/۳۲ درصد، بیشترین میزان را از آن خود نموده است. این درحالی‌ست که بیشترین افزایش مبلغی تراکنش‌های اینترنتی در شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" گزارش می‌شود. ارزش ریالی تراکنش‌های شرکت مذکور به دو برابر میزان آن طی ماه گذشته رسیده است. نکته قابل توجه اختلاف سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های اینترنتی این شرکت است.

در بهمن ماه همانند ماه‌های گذشته همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" با سهمی معادل ۴۴/۴۲ درصد از بخش عظیمی از بازار مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی پشتیبانی می‌نماید. بیشترین افزایش مبلغی تراکنش‌های مذکور در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" مشاهده شده است.

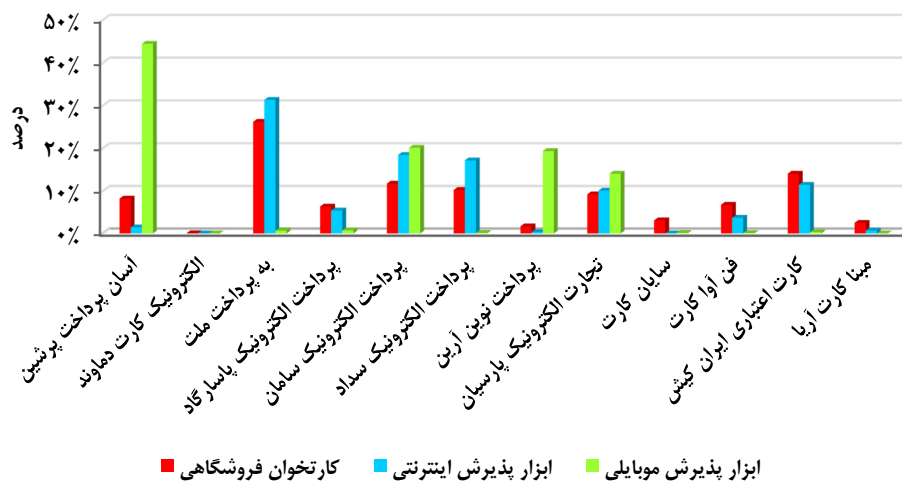
جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش -دی و بهمن ۱۳۹۶

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۸/۳۲٪	۸/۲۱٪	-۰/۱۱٪	۱/۵۱٪	۱/۴۲٪	-۰/۰۸٪	۴۴/۲۲٪	۴۴/۴۲٪	۰/۲۰٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۷/۰۴٪	۲۶/۲۱٪	-۰/۸۳٪	۳۹/۵۱٪	۳۱/۳۲٪	-۸/۱۸٪	۰/۳۷٪	۰/۶۷٪	۰/۲۹٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۹۴٪	۶/۳۳٪	۰/۳۸٪	۳/۸۵٪	۵/۴۱٪	۱/۵۶٪	۰/۷۸٪	۰/۷۲٪	-۰/۰۵٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۱/۴۱٪	۱۱/۷۱٪	۰/۳۰٪	۱۷/۷۴٪	۱۸/۴۳٪	۰/۶۹٪	۱۹/۲۹٪	۲۰/۱۳٪	۰/۸۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۳۱٪	۱۰/۲۳٪	-۰/۰۹٪	۱۵/۰۷٪	۱۷/۱۸٪	۲/۱۱٪	۰/۰۷٪	۰/۱۱٪	۰/۰۴٪
پرداخت نوین آراین	۱/۶۷٪	۱/۶۹٪	۰/۰۳٪	۰/۱۶٪	۰/۳۲٪	۰/۱۶٪	۲۱/۰۰٪	۱۹/۳۶٪	-۱/۶۳٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۸/۹۷٪	۹/۲۰٪	۰/۲۲٪	۱۱/۸۱٪	۱۰/۰۸٪	-۱/۷۳٪	۱۳/۶۲٪	۱۴/۰۷٪	۰/۴۴٪
سایان کارت	۳/۱۴٪	۳/۰۹٪	-۰/۰۴٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	-۰/۰۱٪	۰/۱۰٪	۰/۱۳٪	۰/۰۲٪
فن آوا کارت	۶/۳۹٪	۶/۷۳٪	۰/۳۴٪	۲/۰۹٪	۳/۶۹٪	۱/۶۰٪	۰/۲۶٪	۰/۰۸٪	-۰/۱۸٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۲۴٪	۱۴/۰۷٪	-۰/۱۷٪	۷/۵۷٪	۱۱/۴۵٪	۳/۸۸٪	۰/۳۰٪	۰/۳۳٪	۰/۰۴٪
مبنا کارت آریا	۲/۵۳٪	۲/۵۰٪	-۰/۰۳٪	۰/۶۷٪	۰/۶۸٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۲-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های دو ابزار کارتخوان فروشگاه‌های و اینترنتی در ماه بهمن ۹۶ نسبت به دی ماه در شرکت "به پرداخت ملت" گزارش شده است. سهم ریالی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های این شرکت رقم ۰/۸۳ درصد و سهم تراکنش‌های اینترنتی آن عدد قابل توجهی برابر با ۸/۱۸ درصد کاهش نشان می‌دهند. این شاخص در بازار مبلغی تراکنش‌های موبایلی با نمایش منفی ۱/۶۳ درصد، در اختیار "پرداخت نوین آراین" گزارش شده است.

لازم به توضیح است تغییرات سهم مبلغی تراکنش‌های شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت در مقایسه با سهم تعدادی لزوماً همسو نبوده و حتی میزان آن‌ها نیز هم اندازه نیستند.

شکل ۴-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در بهمن ماه ۱۳۹۶ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن ۱۳۹۶

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه ابزارهای پذیرش بسیار ناچیز است.

۴.۱.۳ سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس برای دو ماه متوالی دی و بهمن ۹۶ در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

در حوزه تراکنش‌های خرید، عملکرد شرکت‌ها رشد مثبت داشته و رفتار غیرعادی در آن‌ها مشاهده نمی‌شود. در بهمن ماه شرکت "به پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۳/۸۱ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین سهم را در اختیار دارد. این شرکت تا ماه گذشته در تراکنش‌های مانده‌گیری نیز از بیشترین میزان تراکنش‌ها پشتیبانی می‌نمود، ولیکن در این ماه با رشد تراکنش‌های مذکور در شرکت "آسان پرداخت پرشین"، سهم بازار خود را از دست داده است. بنابراین شرکت "آسان پرداخت پرشین" در بهمن ماه با کسب ۱۹/۰۶ درصد از

تراکنش‌های مانده‌گیری، به بالاترین حجم از این گونه تراکنش‌ها خدمت ارائه می‌دهد. لازم به توضیح است، همانگونه که قبلاً مطرح شد رشد تراکنش‌های مانده‌گیری در ماه جاری به دلیل صدور مجوز ارائه سرویس مانده‌گیری بر روی ابزارهای اینترنتی و موبایلی می‌باشد. به‌طور کلی در بهمن ماه این نوع تراکنش در تمامی شرکت‌ها روندی رو به رشد داشته است.

در ماه جاری شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین اختلاف مثبت را در حجم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نسبت به ماه گذشته نشان داده است. در این ماه همانند ماه گذشته این شرکت با کسب ۳۰/۶۱ درصد از بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است.

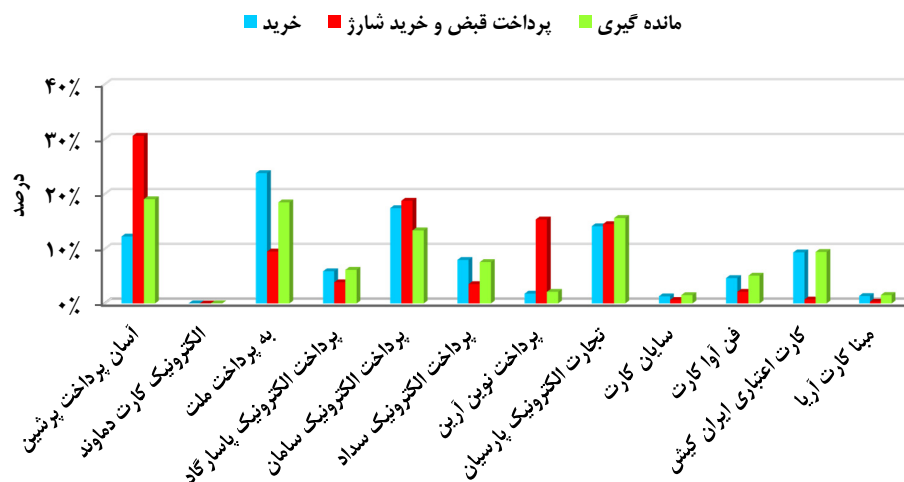
جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-دی و بهمن ۱۳۹۶

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری		
	دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۲/۳۴٪	۱۲/۲۶٪	-۰/۰۸٪	۳۰/۴۷٪	۳۰/۶۱٪	۰/۱۴٪	۱۴/۹۷٪	۱۹/۰۶٪	۴/۰۹٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۵٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۲۴/۳۱٪	۲۳/۸۱٪	-۰/۵۰٪	۹/۲۶٪	۹/۵۰٪	۰/۲۴٪	۲۰/۱۱٪	۱۸/۴۷٪	-۱/۶۴٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۵/۸۸٪	۵/۸۹٪	۰/۰۱٪	۳/۹۸٪	۳/۸۷٪	-۰/۱۱٪	۶/۶۶٪	۶/۱۶٪	-۰/۵۱٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۶/۹۵٪	۱۷/۴۳٪	۰/۴۸٪	۱۸/۵۲٪	۱۸/۷۸٪	۰/۲۶٪	۱۴/۰۱٪	۱۳/۳۶٪	-۰/۶۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۸۲٪	۷/۹۷٪	۰/۱۵٪	۳/۶۰٪	۳/۵۴٪	-۰/۰۷٪	۷/۹۶٪	۷/۵۷٪	-۰/۳۹٪
پرداخت نوین آراین	۱/۸۰٪	۱/۷۹٪	-۰/۰۱٪	۱۵/۹۹٪	۱۵/۳۶٪	-۰/۶۳٪	۱/۵۵٪	۲/۱۲٪	۰/۵۷٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۱۴٪	۱۴/۱۳٪	۰/۰۰٪	۱۴/۳۰٪	۱۴/۵۰٪	۰/۲۰٪	۱۶/۱۴٪	۱۵/۶۲٪	-۰/۵۲٪
سایان کارت	۱/۳۰٪	۱/۳۱٪	۰/۰۱٪	۰/۶۲٪	۰/۶۵٪	۰/۰۳٪	۱/۶۲٪	۱/۵۳٪	-۰/۰۹٪
فن آوا کارت	۴/۶۴٪	۴/۶۶٪	۰/۰۲٪	۲/۲۱٪	۲/۱۳٪	-۰/۰۸٪	۵/۳۴٪	۵/۰۹٪	-۰/۲۵٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۴۱٪	۹/۳۴٪	-۰/۰۷٪	۰/۶۹٪	۰/۷۲٪	۰/۰۳٪	۹/۹۳٪	۹/۴۴٪	-۰/۴۹٪
مبنا کارت آریا	۱/۳۸٪	۱/۳۷٪	-۰/۰۱٪	۰/۳۵٪	۰/۳۴٪	-۰/۰۱٪	۱/۶۷٪	۱/۵۴٪	-۰/۱۳٪

همانگونه که در جدول ۳-۴ ملاحظه می‌شود، بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های خرید در ماه بهمن ۹۶ نسبت به دی ماه در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" گزارش شده به‌طوری‌که بر سهم تراکنش‌های فوق در این شرکت رقم ۰/۴۸ درصد اضافه گردیده است. در سهم تراکنش‌های مانده‌گیری نیز بالاترین

اختلاف با عددی برابر با مثبت ۴/۰۹ درصد در شرکت "آسان پرداخت پرشین" مشاهده می‌شود. سهم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ در شرکت "پرداخت نوین آراین" با ۰/۶۳ درصد تفاضل همراه بوده است.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت در شکل ۴-۵ نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - بهمن ۱۳۹۶

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی دی و بهمن ۹۶ در جدول ۴-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در بهمن ماه همانند ماه گذشته، شرکت "به پرداخت ملت" همچنان با پوشش ۲۷/۶۴ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، به‌عنوان بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد؛ هرچند که این شرکت بالاترین ریزش را در ارزش ریالی تراکنش‌های خرید داشته است.

با وجودی که در عملکرد تعدادی و ریالی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" - دارنده‌ی بیشترین سهم این‌گونه از تراکنش‌ها در ماه گذشته - رشد مشاهده می‌شود، ولیکن این افزایش مبلغ در شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" بیشتر ارزیابی شده و سبب گردیده است که مجدداً در بهمن ماه، بالاترین سهم بازار تراکنش‌های فوق با رقمی معادل با ۲۲/۷۵ درصد توسط شرکت "پرداخت

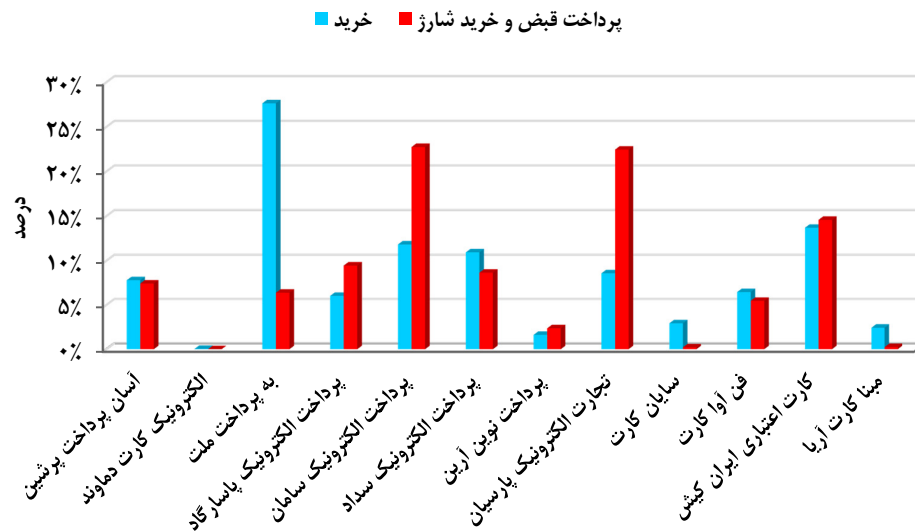
الکترونیک سامان" پشتیبانی شود. بیشترین رشد مثبت را شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" در ارزش ریالی تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نشان می‌دهد.

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-دی و بهمن ۱۳۹۶

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت			سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن	اختلاف
۷/۹۵٪	۷/۸۰٪	-۰/۱۵٪	۸/۰۹٪	۷/۴۳٪	-۰/۶۵٪	۸/۰۹٪	۷/۴۳٪	-۰/۶۵٪
۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۸/۹۰٪	۲۷/۶۴٪	-۱/۲۵٪	۶/۸۶٪	۶/۳۹٪	-۰/۴۷٪	۶/۸۶٪	۶/۳۹٪	-۰/۴۷٪
۵/۷۳٪	۶/۰۳٪	۰/۳۱٪	۶/۳۴٪	۹/۴۷٪	۳/۱۳٪	۶/۳۴٪	۹/۴۷٪	۳/۱۳٪
۱۱/۴۹٪	۱۱/۸۳٪	۰/۳۴٪	۲۲/۲۷٪	۲۲/۷۵٪	۰/۴۸٪	۲۲/۲۷٪	۲۲/۷۵٪	۰/۴۸٪
۱۰/۵۰٪	۱۰/۹۴٪	۰/۴۴٪	۱۳/۸۵٪	۸/۶۶٪	-۵/۲۰٪	۱۳/۸۵٪	۸/۶۶٪	-۵/۲۰٪
۱/۵۹٪	۱/۶۲٪	۰/۰۳٪	۲/۷۵٪	۲/۳۶٪	-۰/۳۹٪	۲/۷۵٪	۲/۳۶٪	-۰/۳۹٪
۸/۴۸٪	۸/۵۹٪	۰/۱۱٪	۲۵/۰۸٪	۲۲/۴۵٪	-۲/۶۲٪	۲۵/۰۸٪	۲۲/۴۵٪	-۲/۶۲٪
۲/۹۹٪	۲/۹۳٪	-۰/۰۶٪	۰/۲۳٪	۰/۲۱٪	-۰/۰۲٪	۰/۲۳٪	۰/۲۱٪	-۰/۰۲٪
۶/۱۱٪	۶/۴۶٪	۰/۳۶٪	۴/۰۱٪	۵/۴۷٪	۱/۴۶٪	۴/۰۱٪	۵/۴۷٪	۱/۴۶٪
۱۳/۷۸٪	۱۳/۷۰٪	-۰/۰۸٪	۱۰/۲۶٪	۱۴/۵۸٪	۴/۳۲٪	۱۰/۲۶٪	۱۴/۵۸٪	۴/۳۲٪
۲/۴۶٪	۲/۴۳٪	-۰/۰۳٪	۰/۲۶٪	۰/۲۳٪	-۰/۰۳٪	۰/۲۶٪	۰/۲۳٪	-۰/۰۳٪

اطلاعات جدول بالا نشان می‌دهد که بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در بهمن ماه ۹۶ و ماه گذشته با رقمی برابر با ۱/۲۵ درصد کاهش در شرکت "به پرداخت ملت" اتفاق افتاده است. سهم بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" در روندی همسو، با اختلاف منفی قابل ملاحظه‌ای به میزان ۵/۲۰ درصد، بیشترین تفاضل سهم را نشان می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در بهمن ماه ۱۳۹۶ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - بهمن ۱۳۹۶

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که شرکت "الکترونیک کارت دماوند" همچنان کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت بسیار ناچیز است.

۴.۱.۴. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

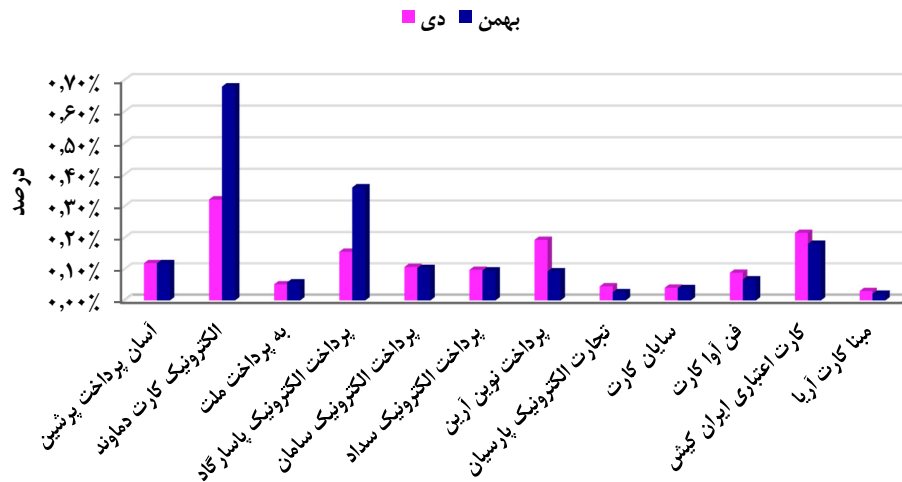
در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد و هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه می‌شود تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۴-۵ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی دی و بهمن ۹۶ را منعکس نموده است.

جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - بهمن ۱۳۹۶

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	دی	بهمن	
آسان پرداخت پرشین	۰/۱۱۹٪	۰/۱۱۹٪	۰/۰۰۰٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۲۱٪	۰/۶۷۹٪	۰/۳۵۸٪
به پرداخت ملت	۰/۰۵۱٪	۰/۰۵۸٪	۰/۰۰۶٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۱۵۵٪	۰/۳۶۰٪	۰/۲۰۵٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۱۰۷٪	۰/۱۰۳٪	-۰/۰۰۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۰۹۸٪	۰/۰۹۵٪	-۰/۰۰۳٪
پرداخت نوین آراین	۰/۱۹۴٪	۰/۰۹۳٪	-۰/۱۰۱٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۰۴۵٪	۰/۰۲۶٪	-۰/۰۱۹٪
سایان کارت	۰/۰۴۱٪	۰/۰۳۹٪	-۰/۰۰۱٪
فن آوا کارت	۰/۰۸۸٪	۰/۰۶۷٪	-۰/۰۲۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۲۱۶٪	۰/۱۸۱٪	-۰/۰۳۵٪
مینا کارت آریا	۰/۰۳۰٪	۰/۰۲۱٪	-۰/۰۰۹٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه بهمن همانند ماه گذشته، شرکت "مینا کارت آریا" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به دست آورده است. پس از این شرکت با سهم ۰/۰۲۱ درصدی تعداد خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها، دو شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و "سایان کارت" در جایگاه‌های بعدی کمترین میزان شاخص قرار گرفته‌اند. همچنان بالاترین رقم نسبت تعداد خطای پذیرندگی به کل تعداد تراکنش‌ها در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" مشاهده می‌شود. در این ماه عملکرد سوییچ شرکت‌ها و حجم خطای پذیرندگی ارسال شده از سوی آن‌ها نسبت به دی ماه متفاوت بوده و برآیند عملکرد آن‌ها منجر به رشد بیش از ۶ درصدی این نوع خطاها در شبکه‌ی پرداخت گشته است. شرکت "پرداخت نوین آراین" در این خصوص بیشترین ریزش را نشان می‌دهد. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۷ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - دی و بهمن ۱۳۹۶

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، در شرکت "پرداخت نوین آرین" رخ داده و بیشترین تغییرات مثبت این شاخص به شرکت "الکترونیک کارت دماوند" تعلق داشته است.

۴,۱,۵. اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن^{۲۱} به ازای ابزارهای پذیرش

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.^{۲۲} شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده می‌کند؛ به طوری که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز

^{۲۱} Herfindahl-Hirshman Index

^{۲۲} برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود:

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است.

بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال - هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۴-۶ ارائه شده است.

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

برای محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به کار گرفت.

در جدول ۴-۷ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای بهمن سال ۹۶ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال - هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۷-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش- بهمن ۱۳۹۶

شاخص H-H و شرکت PSP		کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱۳/۱۵۱۳	۱۷۲/۹۵۶۸	۱۵/۸۵۷۷	۲۵۱/۴۶۷۶	۳۹/۸۰۷۰	۱،۵۸۴/۵۹۸۳		
۰/۰۳۰۳	۰/۰۰۰۹	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰		
۲۳/۶۰۴۷	۵۵۷/۱۸۴۰	۱۳/۹۹۳۹	۱۹۵/۸۰۱۰	۰/۵۶۹۱	۰/۳۳۳۹		
۶/۲۱۷۰	۳۸/۶۵۱۱	۲/۳۴۳۲	۵/۴۹۰۵	۰/۸۰۹۳	۰/۶۵۴۹		
۱۶/۵۸۰۴	۲۷۴/۹۱۰۰	۲۹/۱۱۷۰	۸۴۷/۷۹۹۳	۱۹/۵۱۳۷	۳۸۰/۷۸۴۳		
۷/۷۶۹۳	۶۰/۳۶۱۷	۱۱/۴۶۱۹	۱۳۱/۳۷۴۹	۰/۱۶۱۶	۰/۰۲۶۱		
۱/۷۱۳۷	۲/۹۳۶۹	۳/۷۷۰۵	۱۴/۲۱۶۸	۲۶/۱۰۰۳	۶۸۱/۲۲۶۹		
۱۴/۲۷۹۳	۲۰۳/۸۹۹۵	۱۸/۳۰۸۵	۳۳۵/۲۰۱۷	۱۲/۵۵۳۰	۱۵۷/۵۷۷۸		
۱/۳۸۳۲	۱/۹۱۳۳	۰/۰۱۹۴	۰/۰۰۰۴	۰/۱۷۲۰	۰/۰۲۹۶		
۴/۸۷۷۷	۳۳/۷۹۲۰	۰/۷۶۶۹	۰/۵۸۸۱	۰/۱۱۳۷	۰/۰۱۲۹		
۹/۰۳۲۰	۸۱/۵۷۶۴	۳/۴۲۹۲	۱۱/۷۵۹۲	۰/۲۰۰۳	۰/۰۴۰۱		
۱/۳۶۱۰	۱/۸۵۲۳	۰/۹۳۲۷	۰/۸۷۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰		
-	۱،۴۲۰/۰۳۴۹	-	۱،۷۹۴/۵۶۹۶	-	۲،۸۰۵/۲۷۵۰		

در بهمن ماه ۱۳۹۶ شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار کارتخوان فروشگاهی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب اعدادی حدود ۱،۴۲۰ و ۱،۷۹۵ به‌دست آمده است (بین ۱،۰۰۰ تا ۱،۸۰۰) که، نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزارهاست؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی و ابزار پذیرش اینترنتی در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. برای این شاخص در بازار ابزار موبایلی رقمی حدود ۲،۸۰۵ حاصل شده است (بیشتر از ۱،۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزار می‌باشد. به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و پس از آن شرکت "پرداخت نوین آراین" و تا حدودی "پرداخت الکترونیک سامان" به‌عنوان موثرترین شرکت‌ها در بازار تراکنش‌های موبایلی هستند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه بهمن ۹۶ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۸ ارائه شده است.

جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در دی و بهمن ۱۳۹۶

HHI	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن	اختلاف
شاخص H-H	۱,۴۲۵/۸۸	۱,۴۲۰/۰۳	-۵/۸۵	۱,۹۵۷/۲۹	۱,۷۹۴/۵۷	-۱۶۲/۷۲	۲,۸۵۷/۴۱	۲,۸۰۵/۲۷	-۵۲/۱۴

در ماه بهمن شاخص هرفیندال-هیرشمن در هر سه ابزار نسبت به ماه گذشته کاهش نشان می‌دهد. این تغییرات تنها در ابزار پذیرش اینترنتی حایز اهمیت بوده است تا جایی که سبب گردیده وضعیت تمرکز بازار از بالا به ملایم تغییر پیدا کند. این امر متأثر از عملکرد شرکت "آسان پرداخت پرشین" می‌باشد. همانگونه که پیشتر گفته شد سهم بازار این شرکت در تراکنش‌های اینترنتی بهمن ماه به دلیل اعلام بانک مرکزی مبنی بر امکان مانده‌گیری بر روی ابزارهای مجازی با رشدی بی‌سابقه مواجه شده است. کم شدن این شاخص بیانگر رو به کاهش بودن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا در بازار تراکنش‌های اینترنتی و افزایش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است. همانطور که بیان گردید تغییرات در دو ابزار دیگر چندان قابل ملاحظه نبوده و تغییر خاصی را در میزان تمرکز بازار هریک از آن‌ها ایجاد نکرده‌است.

۴,۱,۶ اندازه‌گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-

هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هریک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۴-۹ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد، به ازای هر سه نوع خدمت برای بهمن ۹۶ محاسبه شده‌است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۹-۴ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس بهمن ۱۳۹۶

شاخص H-H و شرکت PSP		خرید		پرداخت قبض و خرید شارژ		مانده گیری
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱۲/۲۶۰۶	۱۵۰/۳۲۱۱	۳۰/۶۰۸۳	۹۳۶/۸۶۶۲	۱۹/۰۵۷۱	۳۶۳/۱۷۱۷	
۰/۰۲۷۸	۰/۰۰۰۸	۰/۰۱۲۶	۰/۰۰۰۲	۰/۰۴۱۸	۰/۰۰۱۷	
۲۳/۸۱۰۰	۵۶۶/۹۱۴۴	۹/۴۹۹۰	۹۰/۲۳۰۸	۱۸/۴۶۹۴	۳۴۱/۱۲۰۲	
۵/۸۸۸۳	۳۴/۶۷۲۶	۳/۸۶۷۸	۱۴/۹۵۹۹	۶/۱۵۵۱	۳۷/۸۸۵۶	
۱۷/۴۳۳۷	۳۰۳/۹۳۳۳	۱۸/۷۷۸۲	۳۵۲/۶۲۲۲	۱۳/۳۶۴۶	۱۷۸/۶۱۳۷	
۷/۹۷۲۸	۶۳/۵۶۵۷	۳/۵۳۵۹	۱۲/۵۰۲۵	۷/۵۶۹۳	۵۷/۲۹۴۱	
۱/۷۹۳۷	۳/۲۱۷۴	۱۵/۳۶۱۴	۲۳۵/۹۷۳۸	۲/۱۲۴۰	۴/۵۱۱۵	
۱۴/۱۳۳۸	۱۹۹/۷۶۵۰	۱۴/۵۰۴۶	۲۱۰/۳۸۳۶	۱۵/۶۲۲۰	۲۴۴/۰۴۶۶	
۱/۳۰۹۱	۱/۷۱۳۷	۰/۶۴۵۶	۰/۴۱۶۸	۱/۵۲۹۵	۲/۳۳۹۵	
۴/۶۵۶۹	۲۱/۶۸۶۸	۲/۱۲۶۶	۴/۵۲۲۶	۵/۰۹۱۵	۲۵/۹۲۲۹	
۹/۳۴۲۳	۸۷/۲۷۹۴	۰/۷۲۰۶	۰/۵۱۹۳	۹/۴۳۶۹	۸۹/۰۵۴۸	
۱/۳۷۱۰	۱/۸۷۹۷	۰/۳۳۹۳	۰/۱۱۵۱	۱/۵۳۸۸	۲/۳۶۷۸	
شاخص هرفیندال-هیرشمن	۱,۴۳۴/۹۵۰۰	-	۱,۸۵۹/۱۱۳۰	-	۱,۳۴۶/۳۳۰۲	

در بهمن ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار تراکنش‌های خرید و مانده‌گیری به ترتیب حدود ۱,۴۳۵ و ۱,۳۴۶ به‌دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که، نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزارهاست؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های خرید و همچنین مانده‌گیری در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد.

برای این شاخص در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ رقمی حدود ۱,۸۵۹ حاصل شده است (بیشتر از ۱,۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این نوع سرویس می‌باشد. به این معنا که تنها تعدادی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و با اختلاف دو شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و "پرداخت نوین آراین" در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ از بیشترین سهم برخوردارند.

اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه بهمن ۹۶ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۱۰ ارائه شده است.

جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در دی و بهمن ۱۳۹۶

HHI	خرید			پرداخت قبض و خرید شارژ			مانده‌گیری	
	دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن
شاخص H-H	۱,۴۴۳/۱۰	۱,۴۳۴/۹۵	-۸/۱۵	۱,۸۵۱/۸۸	۱,۸۵۹/۱۱	۷/۲۳	۱,۳۲۸/۰۰	۱,۳۴۶/۳۳
								اختلاف
								۱۸/۳۳

در ماه بهمن شاخص هرفیندال-هیرشمن در دو سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری نسبت به ماه گذشته با رشد مواجه بوده و در روندی معکوس در سرویس خرید کاهش مشاهده شده است. با توجه به تغییراتی که در ماه جاری در خصوص سرویس مانده‌گیری در شبکه‌ی پرداخت کشور ایجاد گردید، انتظار می‌رفت نسبت به دی ماه افزایش بیشتری در شاخص آن مشاهده گردد؛ که این امر به دلیل تقسیم سهم بازار آن بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا در بازار تراکنش‌های مانده‌گیری اتفاق نیفتاده است.

۴,۲. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص‌های حوزه‌ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می‌باشد. با توجه به آینده‌ی صنعت پرداخت در حوزه‌ی پرداخت‌های موبایلی و اینترنتی، از چندین شماره‌ی گذشته‌ی گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه‌ی اطلاعات در خصوص کارتخوان‌های فروشگاهی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت‌ها در هریک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش-دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به‌طور ویژه به عملکرد آن‌ها در کارتخوان فروشگاهی توجه می‌شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش‌دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در ماه دی و بهمن ۱۳۹۶ در جدول ۴-۱۱ ارائه شده است.

همانگونه که ملاحظه می‌گردد، شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" با ۱۴/۹۱ درصد به‌عنوان دارنده‌ی بالاترین تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی محسوب می‌گردد. در این ماه دو شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" و شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با اختلاف ناچیزی از یکدیگر، بیشترین افزایش را بر روی تعداد ابزارهای کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی خود داشته‌اند.

در استمرار روند چند ماه گذشته، در بهمن ماه شرکت "آسان پرداخت پرشین" همچنان با بازتعریف برخی از کارتخوان‌های فروشگاهی خود به‌عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم‌افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت نموده است. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می‌نمایند تا با استفاده از نرم‌افزار این شرکت بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CCV۲ انجام دهند. در ماه جاری این شرکت با اختلافی قابل توجه نسبت به سایرین، بالاترین تعداد ابزار اینترنتی فعال را در شبکه‌ی پرداخت تعریف نموده‌است. سهم بازار شرکت "آسان پرداخت پرشین" از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی به ۸۶/۰۰ درصد می‌رسد.

در بهمن ماه شرکت "به‌پرداخت ملت" با سرعت بخشیدن به روند رو به رشد گذشته‌ی خود در ابزارهای موبایلی، همچنان ۹۸/۶۸ درصد از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را در اختیار دارد. در ماه جاری این شرکت با ۱/۷ برابر نمودن تعداد ابزارهای پذیرش موبایلی خود نسبت به دی ماه، بالاترین تعداد ابزار موبایلی فعال را در شبکه‌ی پرداخت تعریف نموده‌است. به‌نظر می‌رسد این افزایش همچنان به دنبال بازتعریف تعدادی از کارتخوان‌های فروشگاهی شرکت مذکور به‌عنوان ابزار پذیرش موبایلی باشد. این امر با توجه به توسعه پرداخت الکترونیکی مبتنی بر فناوری NFC و تغییر رویکرد برخی شرکت‌ها به سوی آن، قابل انتظار است.

لازم به توضیح است که اختلاف سهم شرکت‌های دارنده‌ی بیشترین تعداد ابزار فعال سیستمی در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نسبت به سایر شرکت‌ها قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۱۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی-دی و بهمن ۱۳۹۶

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۹/۴۱٪	۹/۵۱٪	-۰/۱۰٪	۸۶/۲۷٪	۸۶/۰۰٪	-۰/۲۷٪	۰/۱۹٪	۰/۱۸٪	-۰/۰۱٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۲٪	۰/۱۱٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۴/۰۰٪	۱۳/۹۰٪	-۰/۱۰٪	۲/۶۸٪	۲/۶۵٪	-۰/۰۳٪	۹۷/۹۴٪	۹۸/۶۸٪	-۰/۷۴٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۱/۰۷٪	۱۱/۲۳٪	-۰/۱۶٪	۰/۸۷٪	۰/۸۵٪	-۰/۰۱٪	۰/۱۳٪	۰/۰۸٪	-۰/۰۵٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۳۳٪	۱۲/۲۴٪	-۰/۰۹٪	۳/۰۹٪	۳/۰۶٪	-۰/۰۳٪	۰/۶۰٪	۰/۳۷٪	-۰/۲۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۵۳٪	۱۰/۴۸٪	-۰/۰۵٪	۳/۴۴٪	۳/۷۸٪	-۰/۳۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۲/۵۸٪	۲/۵۶٪	-۰/۰۲٪	۰/۲۹٪	۰/۲۸٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۷٪	۰/۰۴٪	-۰/۰۳٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳/۵۴٪	۱۳/۶۶٪	-۰/۱۲٪	۱/۵۷٪	۱/۵۴٪	-۰/۰۳٪	۰/۹۴٪	۰/۵۷٪	-۰/۳۷٪
سایان کارت	۲/۰۳٪	۲/۰۲٪	-۰/۰۱٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۶/۶۶٪	۶/۶۶٪	۰/۰۰٪	۰/۱۶٪	۰/۱۵٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۸۷٪	۱۴/۹۱٪	-۰/۰۴٪	۱/۲۲٪	۱/۲۴٪	-۰/۰۲٪	۰/۱۱٪	۰/۰۷٪	-۰/۰۴٪
مبنا کارت آریا	۲/۸۶٪	۲/۷۲٪	-۰/۱۴٪	۰/۳۲٪	۰/۳۵٪	-۰/۰۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	-۰/۰۱٪

همانگونه که جدول بالا نشان می‌دهد، دامنه‌ی تغییرات شاخص سهم هر سه ابزار پذیرش فعال سیستمی چندان قابل ملاحظه نیست.

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش-دار در ماه دی و بهمن ۱۳۹۶ در جدول ۴-۱۲ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در این ماه شرکت "به پرداخت ملت" تنها در دو ابزار کارتخوان فروشگاهی و ابزار پذیرش موبایلی است که به ترتیب با ۱۴/۷۰ درصد و ۶۵/۱۹ درصد، بالاترین سهم بازار را در اختیار دارد.

در حوزه ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار در بهمن ماه تغییرات قابل ملاحظه‌ای مشاهده می‌شود. شرکت "آسان پرداخت پرشین" در استمرار روند رو به رشد ماه گذشته‌ی خود، در این ماه نیز بر تعداد این نوع از ابزار خود افزوده و رقم آن‌ها را به ۱/۵ برابر دی ماه افزایش داده است. این شرکت با کسب ۲۵/۷۳ درصد از سهم

بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش دار، در این زمینه از شرکت "به پرداخت ملت" - دارنده ی بیشترین سهم تعداد ابزارهای مذکور در ماه های گذشته - پیشی گرفته است.

جدول ۴-۱۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش تراکنش دار- دی و بهمن ۱۳۹۶

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱۰/۰۹٪	۱۰/۲۸٪	-۰/۱۸٪	۱۸/۸۰٪	۲۵/۷۳٪	۶/۹۳٪	۵/۸۴٪	۶/۷۷٪	۰/۹۴٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۹٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۱۳٪	۰/۰۵٪	-۰/۰۸٪
به پرداخت ملت	۱۴/۸۵٪	۱۴/۷۰٪	-۰/۱۵٪	۲۳/۶۶٪	۲۱/۴۱٪	-۲/۲۵٪	۵۶/۷۸٪	۶۵/۱۹٪	۸/۴۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۹/۴۵٪	۹/۶۱٪	۰/۱۶٪	۵/۵۱٪	۵/۲۶٪	-۰/۲۵٪	۰/۳۰٪	۰/۳۳٪	۰/۰۳٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۲/۸۱٪	۱۲/۷۴٪	-۰/۰۷٪	۲۲/۳۵٪	۲۰/۳۲٪	-۲/۰۳٪	۱۰/۶۹٪	۸/۰۹٪	-۲/۶۰٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۸۱٪	۱۰/۸۷٪	۰/۰۶٪	۱۲/۷۴٪	۱۱/۸۴٪	-۰/۹۰٪	۰/۰۹٪	۰/۰۵٪	-۰/۰۴٪
پرداخت نوین آراین	۲/۳۹٪	۲/۲۶٪	-۰/۱۳٪	۱/۹۲٪	۱/۷۵٪	-۰/۱۷٪	۱/۵۵٪	۱/۶۹٪	۰/۱۵٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۰۲٪	۱۳/۸۷٪	-۰/۱۶٪	۵/۹۲٪	۵/۲۲٪	-۰/۷۰٪	۲۰/۵۶٪	۱۲/۹۸٪	-۷/۵۸٪
سایان کارت	۲/۱۸٪	۲/۱۶٪	-۰/۰۱٪	۰/۱۹٪	۰/۱۷٪	-۰/۰۲٪	۰/۲۶٪	۰/۲۸٪	۰/۰۲٪
فن آوا کارت	۶/۴۲٪	۶/۴۱٪	-۰/۰۲٪	۰/۴۱٪	۰/۴۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۲۶٪	۰/۷۵٪	۰/۵۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۴/۴۸٪	۱۴/۵۲٪	۰/۰۴٪	۶/۵۶٪	۵/۹۰٪	-۰/۶۶٪	۳/۳۹٪	۳/۸۱٪	۰/۴۲٪
مینا کارت آریا	۲/۴۱٪	۲/۵۰٪	۰/۰۹٪	۱/۹۵٪	۱/۹۹٪	۰/۰۴٪	۰/۱۷٪	۰/۰۰٪	-۰/۱۷٪

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می گردد، تغییر قابل توجهی در سهم ابزارهای پذیرش تراکنش دار در کارتخوان های فروشگاه های صورت نگرفته است؛ ولیکن سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش دار در شرکت "آسان پرداخت پرشین" رشد قابل توجهی به میزان ۶/۹۳ درصد را نشان می دهد. رشد کلی ابزارهای اینترنتی فعال سیستمی در شرکت "آسان پرداخت پرشین" و ایجاد تراکنش بر روی آن ها این افزایش سهم را توجیه پذیر می نماید. این موضوع در سهم ابزار پذیرش موبایلی تراکنش دار شرکت "به پرداخت ملت" نیز قابل مشاهده است. شرکت "به پرداخت ملت" با ۸/۴۱ درصد افزایش در سهم بازار تعداد ابزارهای موبایلی تراکنش دار مواجه شده است.

۴,۳. بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های

کارتخوان فروشگاه‌های به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌های دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاه‌های شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاه‌های در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. در نهایت نقش شرکت‌ها در کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی نیز در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاه‌های آمار کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، هر شرکت PSP بررسی خواهد شد.

ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار می‌گیرد. در ادامه اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار برای هر شرکت PSP در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده و در پایان عملکرد هر شرکت PSP در خصوص کارتخوان فروشگاه‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی بررسی می‌شود.

۴,۳,۱. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های

کارتخوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های به تفکیک استان‌های کشور در بهمن ماه ۱۳۹۶ در جدول ۴-۱۳ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، در مجموع شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین" بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. شرکت "به پرداخت ملت" تقریباً در تمام استان‌ها، با اختلاف نسبت به سایر شرکت‌ها از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های پشتیبانی می‌نماید.

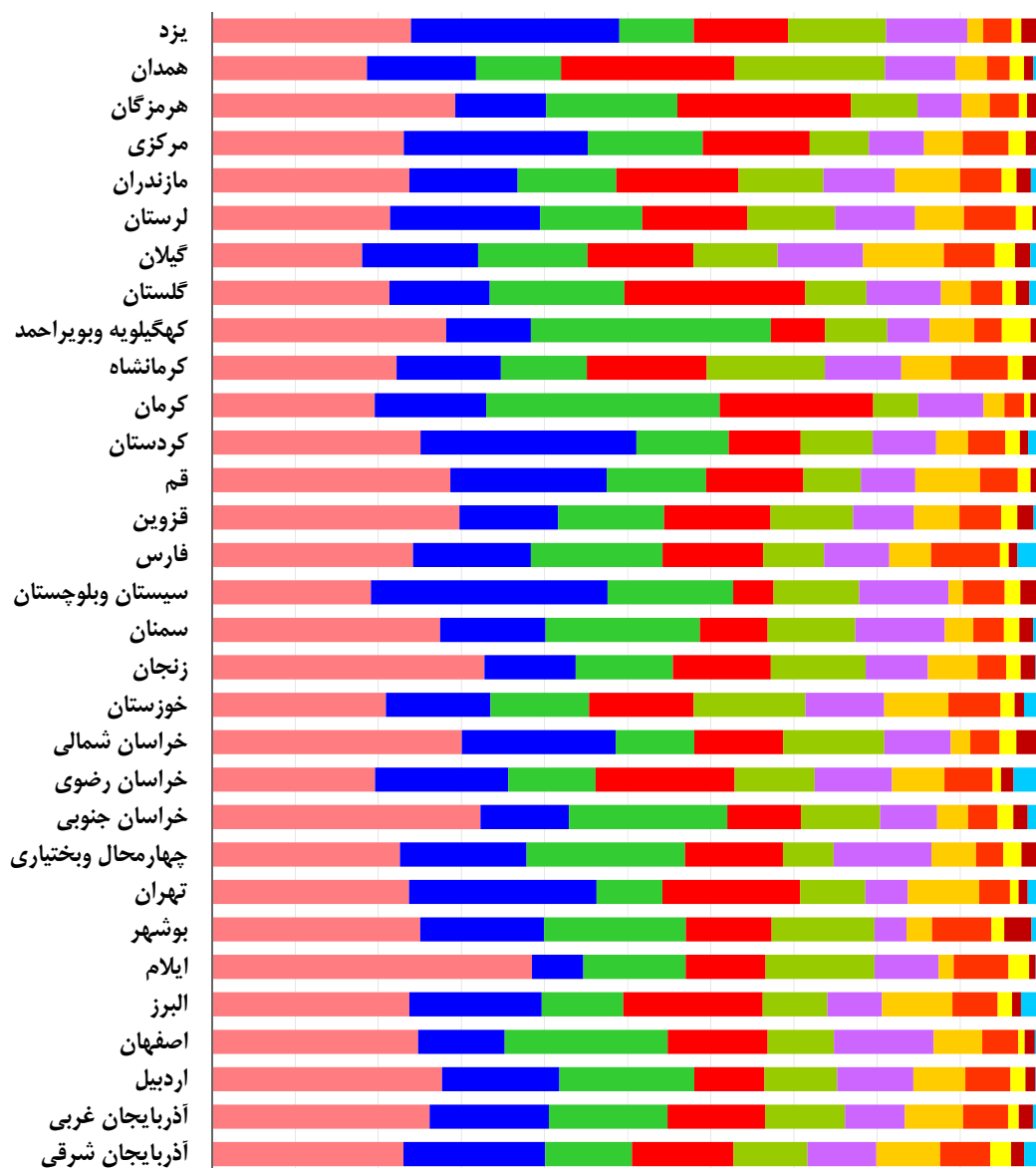
^{۳۳} تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در بهمن ۹۶، در حدود ۸۸ درصد بوده که رقمی بیش از ۹۰ درصد از مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش های کارتخوان فروشگاه های به تفکیک استان - بهمن ۱۳۹۶

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۱۰/۴۴٪	۰/۰۰٪	۲۳/۰۳٪	۷/۶۸٪	۱۷/۰۴٪	۸/۳۰٪	۲/۳۱٪	۱۲/۲۰٪	۲/۵۰٪	۶/۰۲٪	۸/۸۹٪	۱/۵۷٪
آذربایجان غربی	۱۴/۲۷٪	۰/۰۰٪	۲۶/۱۸٪	۷/۰۱٪	۱۴/۳۴٪	۷/۲۱٪	۱/۲۷٪	۱۱/۷۵٪	۱/۲۸٪	۵/۴۲٪	۹/۵۹٪	۱/۷۰٪
اردبیل	۱۶/۲۱٪	۰/۰۰٪	۲۷/۶۶٪	۶/۲۶٪	۱۴/۱۴٪	۹/۱۷٪	۰/۹۶٪	۸/۴۴٪	۱/۸۰٪	۵/۴۳٪	۸/۷۵٪	۱/۱۸٪
اصفهان	۱۹/۵۹٪	۰/۰۰٪	۲۴/۸۰٪	۵/۸۷٪	۱۰/۴۲٪	۱۱/۹۷٪	۱/۰۳٪	۱۲/۰۲٪	۰/۷۶٪	۴/۳۳٪	۷/۹۸٪	۱/۲۲٪
البرز	۹/۸۱٪	۰/۰۳٪	۲۳/۷۳٪	۸/۴۹٪	۱۵/۹۳٪	۶/۵۶٪	۲/۶۶٪	۱۶/۷۷٪	۱/۷۱٪	۵/۴۴٪	۷/۷۷٪	۱/۱۰٪
ایلام	۱۲/۳۰٪	۰/۰۰٪	۳۸/۵۰٪	۱/۸۲٪	۶/۱۷٪	۷/۷۱٪	۰/۹۳٪	۹/۶۳٪	۲/۴۷٪	۶/۵۹٪	۱۳/۰۹٪	۰/۷۹٪
بوشهر	۱۷/۰۴٪	۰/۰۰٪	۲۵/۰۶٪	۳/۰۷٪	۱۴/۸۹٪	۳/۸۶٪	۱/۴۳٪	۱۰/۳۲٪	۱/۵۳٪	۷/۱۵٪	۱۲/۳۶٪	۳/۲۷٪
تهران	۷/۹۳٪	۰/۰۴٪	۲۳/۷۰٪	۸/۵۷٪	۲۲/۵۴٪	۵/۱۱٪	۱/۸۵٪	۱۶/۵۷٪	۱/۰۵٪	۳/۷۱٪	۷/۸۴٪	۱/۰۸٪
چهارمحال و بختیاری	۱۹/۰۶٪	۰/۰۰٪	۲۲/۶۲٪	۵/۳۹٪	۱۵/۲۳٪	۱۱/۷۴٪	۰/۲۰٪	۱۱/۷۹٪	۲/۲۰٪	۳/۲۷٪	۶/۰۸٪	۲/۴۳٪
خراسان جنوبی	۱۹/۰۴٪	۰/۰۰٪	۳۲/۲۹٪	۳/۷۲٪	۱۰/۶۴٪	۶/۸۷٪	۱/۸۹٪	۸/۸۶٪	۱/۹۰٪	۳/۵۵٪	۹/۵۱٪	۱/۷۲٪
خراسان رضوی	۱۰/۵۲٪	۰/۰۶٪	۱۹/۶۳٪	۶/۳۲٪	۱۵/۹۹٪	۹/۳۱٪	۳/۵۳٪	۱۶/۷۳٪	۱/۰۱٪	۵/۷۸٪	۹/۶۲٪	۱/۵۱٪
خراسان شمالی	۹/۴۶٪	۰/۰۰٪	۳۰/۰۴٪	۲/۳۷٪	۱۸/۵۲٪	۷/۹۶٪	۰/۷۱٪	۱۰/۶۸٪	۲/۰۱٪	۳/۵۲٪	۱۲/۱۸٪	۲/۵۴٪
خوزستان	۱۱/۸۶٪	۰/۰۰٪	۲۰/۹۲٪	۷/۷۳٪	۱۲/۵۸٪	۹/۴۶٪	۲/۳۳٪	۱۲/۵۸٪	۱/۶۸٪	۶/۲۸٪	۱۳/۴۵٪	۱/۱۳٪
زنجان	۱۱/۶۸٪	۰/۰۰٪	۳۲/۷۷٪	۵/۹۷٪	۱۰/۹۸٪	۷/۴۷٪	۰/۹۷٪	۱۱/۷۹٪	۱/۷۴٪	۳/۴۵٪	۱۱/۴۱٪	۱/۷۷٪
سمنان	۱۸/۵۷٪	۰/۰۰٪	۲۷/۴۵٪	۳/۴۲٪	۱۲/۶۷٪	۱۰/۷۷٪	۱/۲۳٪	۸/۱۵٪	۱/۸۵٪	۳/۶۸٪	۱۰/۵۵٪	۱/۶۷٪
سیستان و بلوچستان	۱۵/۱۱٪	۰/۰۰٪	۱۹/۱۱٪	۱/۷۵٪	۲۸/۴۸٪	۱۰/۷۳٪	۰/۶۹٪	۴/۸۴٪	۱/۸۹٪	۵/۰۱٪	۱۰/۳۰٪	۲/۰۸٪
فارس	۱۵/۸۴٪	۰/۰۰٪	۲۴/۱۹٪	۵/۰۲٪	۱۴/۱۶٪	۷/۸۴٪	۳/۱۳٪	۱۲/۱۱٪	۱/۰۷٪	۸/۲۸٪	۷/۳۲٪	۱/۰۴٪
قزوین	۱۲/۷۷٪	۰/۰۰٪	۲۹/۷۶٪	۵/۴۵٪	۱۱/۸۷٪	۷/۴۵٪	۱/۱۸٪	۱۲/۷۹٪	۱/۹۲٪	۵/۰۳٪	۹/۹۲٪	۱/۹۷٪
قم	۱۱/۹۴٪	۰/۰۰٪	۲۸/۶۷٪	۷/۷۹٪	۱۸/۸۰٪	۶/۵۳٪	۰/۵۷٪	۱۱/۷۱٪	۱/۵۲٪	۴/۵۵٪	۶/۹۳٪	۰/۹۷٪
کردستان	۱۱/۱۰٪	۰/۰۰٪	۲۵/۰۹٪	۳/۸۴٪	۲۵/۹۷٪	۷/۶۲٪	۱/۸۳٪	۸/۶۶٪	۱/۷۲٪	۴/۵۰٪	۸/۶۶٪	۱/۰۱٪
کرمان	۲۸/۰۷٪	۰/۰۰٪	۱۹/۵۹٪	۲/۵۱٪	۱۳/۴۱٪	۷/۸۸٪	۰/۶۵٪	۱۸/۴۵٪	۰/۷۸٪	۲/۳۵٪	۵/۴۱٪	۰/۹۰٪
کرمانشاه	۱۰/۳۴٪	۰/۰۰٪	۲۲/۲۱٪	۵/۹۷٪	۱۲/۵۳٪	۹/۲۱٪	۰/۴۸٪	۱۴/۴۲٪	۱/۷۳٪	۶/۸۶٪	۱۴/۲۰٪	۲/۰۴٪
کهگیلویه و بویر احمد	۲۸/۸۵٪	۰/۰۰٪	۲۸/۱۷٪	۵/۳۵٪	۱۰/۱۹٪	۵/۱۲٪	۰/۳۵٪	۶/۵۲٪	۳/۴۶٪	۳/۳۲٪	۷/۴۹٪	۱/۱۹٪
گلستان	۱۶/۲۰٪	۰/۰۰٪	۲۱/۳۵٪	۳/۵۹٪	۱۲/۰۶٪	۸/۹۴٪	۱/۶۸٪	۲۱/۷۶٪	۱/۶۰٪	۳/۸۲٪	۷/۳۶٪	۱/۶۳٪
گیلان	۱۳/۱۵٪	۰/۰۰٪	۱۸/۰۷٪	۹/۷۱٪	۱۳/۹۵٪	۱۰/۲۶٪	۱/۵۸٪	۱۲/۷۴٪	۲/۴۴٪	۶/۱۴٪	۱۰/۱۴٪	۱/۸۳٪
لرستان	۱۲/۲۷٪	۰/۰۰٪	۲۱/۴۳٪	۵/۸۶٪	۱۸/۰۴٪	۹/۶۴٪	۰/۳۵٪	۱۲/۶۵٪	۱/۹۸٪	۶/۲۶٪	۱۰/۵۴٪	۰/۹۷٪
مازندران	۱۱/۸۶٪	۰/۰۴٪	۲۳/۷۴٪	۷/۸۳٪	۱۳/۰۲٪	۸/۶۰٪	۱/۴۵٪	۱۴/۶۹٪	۱/۷۹٪	۴/۹۹٪	۱۰/۲۳٪	۱/۷۴٪
مرکزی	۱۳/۸۲٪	۰/۰۰٪	۲۳/۰۶٪	۴/۶۶٪	۲۲/۱۵٪	۶/۶۴٪	۰/۶۷٪	۱۲/۸۶٪	۲/۰۶٪	۵/۵۲٪	۷/۱۲٪	۱/۴۵٪
هرمزگان	۱۵/۷۹٪	۰/۰۰٪	۲۹/۲۵٪	۳/۳۵٪	۱۰/۹۳٪	۵/۳۳٪	۰/۷۵٪	۲۰/۹۰٪	۰/۹۶٪	۳/۵۳٪	۷/۹۸٪	۱/۲۳٪
همدان	۱۰/۲۱٪	۰/۸۵٪	۱۸/۶۵٪	۳/۷۵٪	۱۳/۱۲٪	۸/۵۲٪	۰/۳۴٪	۲۰/۹۰٪	۱/۷۳٪	۲/۷۳٪	۱۸/۰۷٪	۱/۱۴٪
یزد	۸/۹۶٪	۰/۰۰٪	۲۳/۹۴٪	۱/۹۰٪	۲۵/۰۶٪	۹/۷۶٪	۰/۵۹٪	۱۱/۳۴٪	۱/۱۵٪	۳/۴۳٪	۱۱/۸۰٪	۲/۰۶٪

سهم بازار هر یک از شرکت های PSP از تعداد تراکنش های کارتخوان فروشگاه های به تفکیک استان های کشور

برای بهمن ۱۳۹۶ در شکل ۴-۸ به تصویر کشیده شده است.

آسان پرداخت پرشین پرداخت الکترونیک سامان به پرداخت ملت
 پرداخت الکترونیک سداد کارت اعتباری ایران کیش تجارت الکترونیک پارسیان
 فن آوا کارت پرداخت الکترونیک پاسارگاد سایان کارت
 پرداخت نوین آرین مبنا کارت آریا الکترونیک کارت دماوند

شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به تفکیک استان‌ها- بهمن ۱۳۹۶

۴,۳,۲. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۴-۱۴ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان را برای بهمن ماه ۱۳۹۶ نشان می‌دهد.

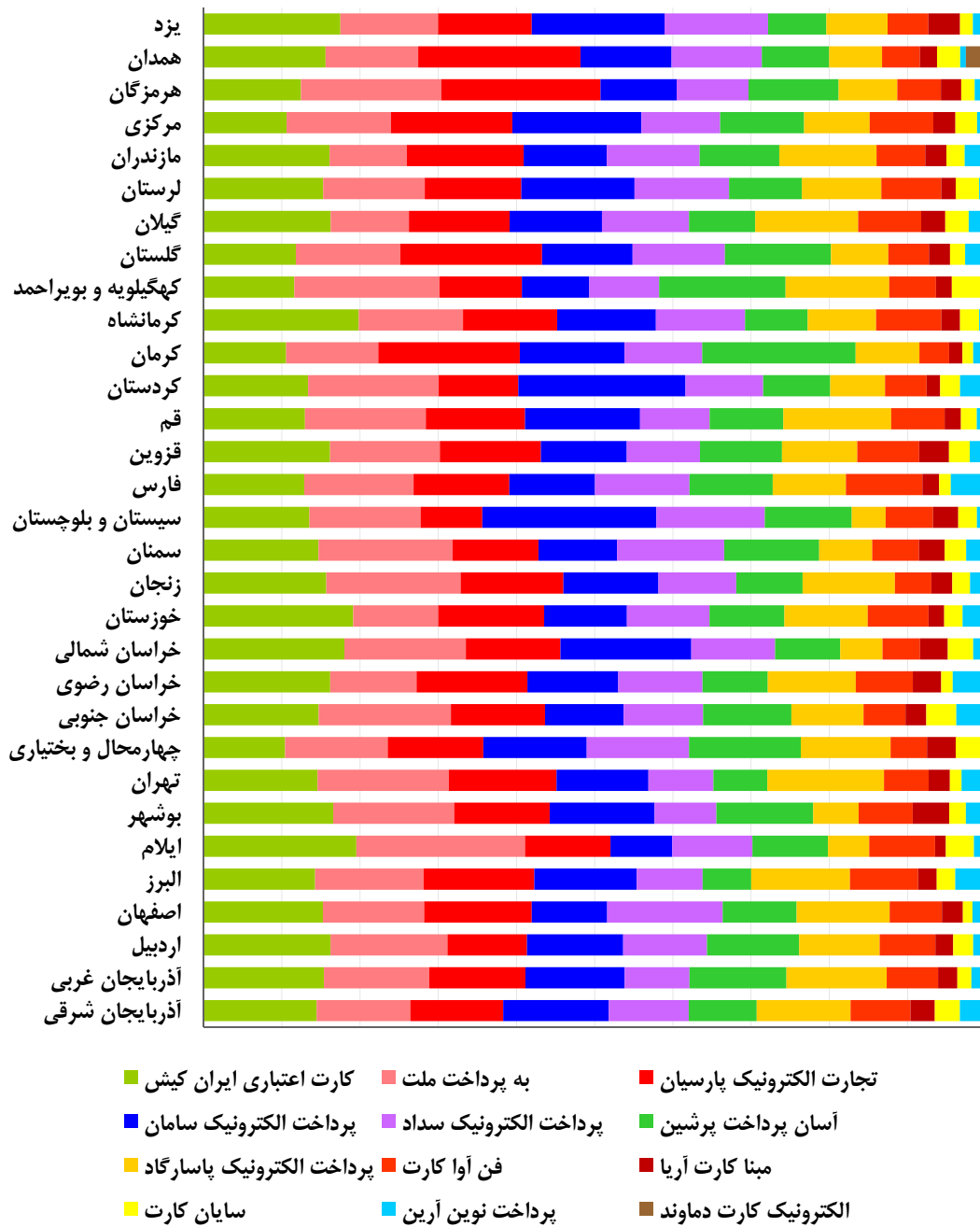
همانگونه که مشاهده می‌گردد شرکت‌های "کارت اعتباری ایران کیش"، "به پرداخت ملت" و "تجارت الکترونیک پارسین" به ترتیب بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. این امر با توجه به سهم شرکت‌های PSP در پشتیبانی از تعداد کارتهای فعال سیستمی، قابل انتظار است.

جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - بهمن ۱۳۹۶

استان	آسان پرداخت پارسین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آو کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۸/۶۹٪	۰/۰٪	۱۱/۹۶٪	۱۲/۰۰٪	۱۳/۵۲٪	۱۰/۲۲٪	۳/۳۱٪	۱۱/۸۷٪	۳/۲۲٪	۷/۶۵٪	۱۴/۴۶٪	۳/۱۱٪
آذربایجان غربی	۱۲/۳۹٪	۰/۰٪	۱۳/۴۶٪	۱۲/۸۱٪	۱۲/۶۹٪	۸/۲۹٪	۱/۸۳٪	۱۲/۳۰٪	۱/۸۱٪	۶/۵۹٪	۱۵/۳۹٪	۲/۴۵٪
اردبیل	۱۱/۷۹٪	۰/۰٪	۱۴/۹۶٪	۱۰/۲۹٪	۱۲/۳۱٪	۱۰/۷۱٪	۱/۶۲٪	۱۰/۱۵٪	۲/۵۶٪	۷/۱۱٪	۱۶/۲۳٪	۲/۲۸٪
اصفهان	۹/۴۴٪	۰/۰۵٪	۱۲/۹۵٪	۱۱/۹۰٪	۹/۶۴٪	۱۴/۷۸٪	۱/۶۵٪	۱۳/۷۵٪	۱/۲۳٪	۶/۶۸٪	۱۵/۲۵٪	۲/۶۸٪
البرز	۶/۲۱٪	۰/۱۶٪	۱۳/۸۸٪	۱۲/۶۱٪	۱۳/۱۱٪	۸/۴۲٪	۳/۷۴٪	۱۴/۱۴٪	۲/۳۷٪	۸/۷۱٪	۱۴/۲۵٪	۲/۴۰٪
ایلام	۹/۶۸٪	۰/۰٪	۲۱/۵۷٪	۵/۲۷٪	۷/۸۶٪	۱۰/۲۵٪	۱/۵۲٪	۱۰/۹۴٪	۳/۵۹٪	۸/۴۲٪	۱۹/۵۲٪	۱/۳۷٪
بوشهر	۱۲/۳۸٪	۰/۰٪	۱۵/۴۷٪	۵/۸۰٪	۱۳/۴۰٪	۷/۹۲٪	۲/۵۵٪	۱۲/۲۰٪	۲/۱۲٪	۶/۹۲٪	۱۶/۵۷٪	۴/۶۷٪
تهران	۶/۹۰٪	۰/۱۷٪	۱۶/۷۸٪	۱۴/۹۱٪	۱۱/۷۴٪	۸/۳۰٪	۲/۹۴٪	۱۳/۸۰٪	۱/۴۸٪	۵/۷۳٪	۱۴/۵۶٪	۲/۷۲٪
چهارمحال و بختیاری	۱۴/۲۹٪	۰/۰۲٪	۱۳/۱۲٪	۱۱/۴۵٪	۱۳/۲۳٪	۱۳/۰۸٪	۰/۶۱٪	۱۲/۲۳٪	۳/۲۲٪	۴/۶۸٪	۱۰/۴۱٪	۳/۶۶٪
خراسان جنوبی	۱۱/۳۲٪	۰/۰٪	۱۶/۸۸٪	۹/۲۱٪	۱۰/۰۵٪	۱۰/۱۵٪	۳/۷۷٪	۱۲/۰۴٪	۳/۸۳٪	۵/۳۶٪	۱۴/۷۳٪	۲/۶۷٪
خراسان رضوی	۸/۳۷٪	۰/۱۳٪	۱۱/۰۴٪	۱۱/۲۵٪	۱۱/۵۹٪	۱۰/۷۶٪	۴/۱۰٪	۱۴/۱۹٪	۱/۴۷٪	۷/۲۸٪	۱۶/۱۹٪	۳/۶۴٪
خراسان شمالی	۸/۳۲٪	۰/۰۱٪	۱۵/۵۶٪	۵/۴۱٪	۱۶/۷۵٪	۱۰/۷۰٪	۱/۶۲٪	۱۲/۰۷٪	۳/۲۳٪	۴/۷۹٪	۱۷/۹۹٪	۳/۵۶٪
خوزستان	۹/۵۸٪	۰/۰٪	۱۰/۸۷٪	۱۰/۶۷٪	۱۰/۵۷٪	۱۰/۵۶٪	۲/۹۷٪	۱۳/۵۴٪	۲/۳۵٪	۷/۷۸٪	۱۹/۱۲٪	۱/۹۹٪

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
زنجان	۸/۴۶٪	۰/۰۰٪	۱۷/۱۷٪	۱۱/۸۱٪	۱۲/۱۶٪	۹/۹۴٪	۲/۰۱٪	۱۳/۱۴٪	۲/۲۸٪	۴/۶۹٪	۱۵/۶۹٪	۲/۶۶٪
سمنان	۱۲/۱۵٪	۰/۰۰٪	۱۷/۱۲٪	۶/۷۸٪	۱۰/۰۴٪	۱۳/۷۰٪	۲/۵۲٪	۱۰/۹۸٪	۲/۷۳٪	۵/۹۷٪	۱۴/۷۰٪	۳/۲۹٪
سیستان و بلوچستان	۱۱/۱۲٪	۰/۰۰٪	۱۴/۱۹٪	۴/۳۳٪	۲۲/۲۵٪	۱۳/۸۴٪	۱/۱۳٪	۷/۹۱٪	۲/۳۸٪	۶/۰۶٪	۱۳/۵۴٪	۳/۲۵٪
فارس	۱۰/۶۵٪	۰/۰۱٪	۱۳/۹۷٪	۹/۳۶٪	۱۰/۹۵٪	۱۲/۰۸٪	۴/۴۶٪	۱۲/۲۳٪	۱/۴۹٪	۹/۷۶٪	۱۲/۸۸٪	۲/۱۵٪
قزوین	۱۰/۴۹٪	۰/۰۰٪	۱۴/۰۶٪	۹/۶۱٪	۱۰/۹۸٪	۹/۳۷٪	۲/۰۵٪	۱۲/۸۹٪	۲/۶۶٪	۷/۹۱٪	۱۶/۱۶٪	۳/۸۲٪
قم	۹/۴۲٪	۰/۰۰٪	۱۵/۴۶٪	۱۳/۸۰٪	۱۴/۷۰٪	۸/۸۹٪	۱/۱۵٪	۱۲/۶۸٪	۲/۰۲٪	۶/۸۱٪	۱۲/۹۶٪	۲/۰۹٪
کردستان	۸/۵۶٪	۰/۰۰٪	۱۶/۷۰٪	۷/۰۲٪	۲۱/۳۷٪	۹/۹۴٪	۳/۲۹٪	۱۰/۱۸٪	۲/۵۵٪	۵/۳۳٪	۱۳/۳۵٪	۱/۷۲٪
کرمان	۱۹/۶۱٪	۰/۰۰٪	۱۱/۷۹٪	۸/۱۶٪	۱۳/۳۸٪	۹/۹۴٪	۱/۶۲٪	۱۸/۰۸٪	۱/۳۷٪	۳/۸۰٪	۱۰/۵۶٪	۱/۷۰٪
کرمانشاه	۸/۰۲٪	۰/۰۰٪	۱۳/۳۴٪	۸/۷۳٪	۱۲/۶۲٪	۱۱/۳۹٪	۰/۸۵٪	۱۲/۰۳٪	۲/۴۴٪	۸/۳۶٪	۱۹/۸۲٪	۲/۳۹٪
کهگیلویه و بویراحمد	۱۶/۱۶٪	۰/۰۰٪	۱۸/۵۶٪	۱۳/۲۶٪	۸/۶۲٪	۸/۹۲٪	۰/۷۴٪	۱۰/۵۲٪	۳/۶۱٪	۵/۹۸٪	۱۱/۶۱٪	۲/۰۲٪
گلستان	۱۳/۵۴٪	۰/۰۱٪	۱۳/۳۵٪	۷/۳۵٪	۱۱/۵۷٪	۱۱/۸۱٪	۲/۶۴٪	۱۸/۱۳٪	۱/۹۱٪	۵/۱۹٪	۱۱/۸۰٪	۲/۶۹٪
گیلان	۸/۴۵٪	۰/۰۱٪	۱۰/۰۲٪	۱۳/۱۵٪	۱۱/۸۱٪	۱۱/۱۵٪	۲/۱۸٪	۱۲/۸۵٪	۲/۹۸٪	۸/۰۵٪	۱۶/۲۵٪	۳/۱۱٪
لرستان	۹/۳۰٪	۰/۰۰٪	۱۳/۰۰٪	۱۰/۱۷٪	۱۴/۴۹٪	۱۲/۰۷٪	۰/۸۵٪	۱۲/۳۳٪	۲/۹۹٪	۷/۶۶٪	۱۵/۲۸٪	۱/۸۵٪
مازندران	۱۰/۲۰٪	۰/۱۹٪	۹/۸۸٪	۱۲/۴۳٪	۱۰/۶۲٪	۱۱/۸۷٪	۲/۵۱٪	۱۴/۹۲٪	۲/۳۳٪	۶/۳۲٪	۱۶/۱۱٪	۲/۷۱٪
مرکزی	۱۰/۷۳٪	۰/۰۱٪	۱۳/۳۵٪	۸/۴۰٪	۱۶/۴۸٪	۱۰/۰۸٪	۱/۱۱٪	۱۵/۵۱٪	۲/۷۷٪	۸/۱۲٪	۱۰/۶۱٪	۲/۸۴٪
هرمزگان	۱۱/۵۱٪	۰/۰۰٪	۱۷/۹۴٪	۷/۴۹٪	۹/۷۳٪	۹/۲۱٪	۱/۴۲٪	۲۰/۳۵٪	۱/۷۲٪	۵/۵۹٪	۱۲/۴۵٪	۲/۵۹٪
همدان	۸/۶۳٪	۲/۵۵٪	۱۱/۸۴٪	۶/۷۵٪	۱۱/۶۵٪	۱۱/۵۳٪	۰/۷۳٪	۲۰/۷۵٪	۲/۹۶٪	۴/۸۴٪	۱۵/۵۹٪	۲/۱۸٪
یزد	۷/۴۵٪	۰/۰۰٪	۱۲/۴۹٪	۷/۸۳٪	۱۶/۹۸٪	۱۳/۲۵٪	۱/۶۶٪	۱۱/۹۶٪	۱/۶۳٪	۵/۲۰٪	۱۷/۴۹٪	۴/۰۷٪

شکل ۴-۹ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور را برای دوره بهمن ۱۳۹۶ را به تصویر می‌کشد.

شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان‌ها- بهمن ۱۳۹۶

۴,۳,۳. شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشد که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است.^{۲۴} عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است.

بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP را بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جاییابی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در بهمن ۱۳۹۶ محاسبه شده است.

^{۲۴} این شاخص به عبارتی همان متوسط تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۱۵-۴ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت - بهمن ۱۳۹۶

شرکت	کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی		اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی
	سهم از کل تراکنشهای کارتهای فروشگاهی	سهم از کل تعداد ابزار	
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۱۵٪	۹/۵۱٪	۱/۳۸۳
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۳٪	۰/۱۱٪	۰/۲۷۰
به پرداخت ملت	۲۳/۶۰٪	۱۳/۹۰٪	۱/۶۹۹
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۲۲٪	۱۱/۲۳٪	۰/۵۵۴
پرداخت الکترونیک سامان	۱۶/۵۸٪	۱۲/۲۴٪	۱/۳۵۴
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۷۷٪	۱۰/۴۸٪	۰/۷۴۲
پرداخت نوین آراین	۱/۷۱٪	۲/۵۶٪	۰/۶۶۹
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۲۸٪	۱۳/۶۶٪	۱/۰۴۵
سایان کارت	۱/۳۸٪	۲/۰۲٪	۰/۶۸۵
فن آوا کارت	۴/۸۸٪	۶/۶۶٪	۰/۷۳۳
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۰۳٪	۱۴/۹۱٪	۰/۶۰۶
مینا کارت آریا	۱/۳۶٪	۲/۷۲٪	۰/۴۹۹

در بهمن ماه همانند دو ماه گذشته علاوه بر سه شرکت "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان"، شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" نیز مجدداً با بهره‌جویی از افزایش بیشتر سهم تراکنشهای کارتهای فروشگاهی آن در مقابل سهم ابزار کارتهای فعال سیستمی‌اش، به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته است. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی به این معناست که جذب تراکنشهای این شرکت‌ها بر روی کارتهای بیشتر از سهم تعداد کارتهای ایشان از کل کارتهای کشورهای کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهای فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

در جدول ۱۶-۴ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP برای دو ماه متوالی دی و بهمن ۱۳۹۶ با یکدیگر مقایسه شده‌اند.

جدول ۴-۱۶ مقایسه شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت - دی و بهمن ۱۳۹۶

شرکت	دی	بهمن	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱/۴۰۴	۱/۳۸۳	-۰/۰۲۱
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۵۳	۰/۲۷۰	۰/۰۱۷
به پرداخت ملت	۱/۷۱۰	۱/۶۹۹	-۰/۰۱۲
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۵۶۳	۰/۵۵۴	-۰/۰۰۹
پرداخت الکترونیک سامان	۱/۳۲۲	۱/۳۵۴	۰/۰۳۲
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۷۲۸	۰/۷۴۲	۰/۰۱۴
پرداخت نوین آراین	۰/۶۷۱	۰/۶۶۹	-۰/۰۰۲
تجارت الکترونیک پارسیان	۱/۰۵۲	۱/۰۴۵	-۰/۰۰۶
سایان کارت	۰/۶۷۳	۰/۶۸۵	۰/۰۱۲
فن آوا کارت	۰/۷۲۹	۰/۷۳۳	۰/۰۰۳
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۶۰۹	۰/۶۰۶	-۰/۰۰۳
مبنا کارت آریا	۰/۴۸۳	۰/۴۹۹	۰/۰۱۶

همانگونه که در جدول بالا مشاهده می‌شود، اثربخشی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با عددی برابر با ۰/۰۳۲ بالاترین تغییر مثبت و شرکت "آسان پرداخت پرشین" با رقمی معادل با ۰/۰۲۱ بیشترین تغییر منفی را نشان می‌دهند. به غیر از شرکت "پرداخت الکترونیک سامان"، در شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند"، "مبناکارت آریا"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "سایان کارت" و "فن آوا کارت" نیز بهبود رخ داده است. با توجه به سیاست‌های شاپرک مبنی بر غیر فعال سازی برخی پایانه‌های فاقد تراکنش شرکت‌ها طی چندین ماه اخیر، انتظار می‌رفت که میزان اثربخشی آن‌ها با افزایش قابل توجهی روبه‌رو گردد، که ظاهراً به دلیل تعریف پایانه‌های جدید و عمدتاً کم تراکنش، می‌توان چنین ادعان داشت سیاست‌گذاری‌های شرکت‌های مزبور در زمینه حذف پایانه‌های فاقد تراکنش، کم اثر بوده است.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتهای فروشگاهی و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حایز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتهای فروشگاهی فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند.

به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده‌است. اثربخشی هریک از شرکت‌ها در کل کارتهخوان‌های فروشگاه‌های در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به‌منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جاییابی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار^{۲۵} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتهخوان فروشگاه‌های هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار باز تعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های را بر حسب ابزارهای کارتهخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار محاسبه و ارائه می‌نماید.

^{۲۵} با حداقل یک تراکنش در ماه.

جدول ۱۷-۴ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار هر شرکت - بهمن ۱۳۹۶

شرکت	کارتهای فروشگاهی تراکنش دار		اثر بخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار
	سهم از کل تراکنش های کارتهای فروشگاهی	سهم از کل تعداد ابزار	
آسان پرداخت پرشین	۱۳/۱۵٪	۱۰/۲۸٪	۱/۲۸۰
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۳٪	۰/۰۹٪	۰/۳۵۴
به پرداخت ملت	۲۳/۶۰٪	۱۴/۷۰٪	۱/۶۰۵
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۶/۲۲٪	۹/۶۱٪	۰/۶۴۷
پرداخت الکترونیک سامان	۱۶/۵۸٪	۱۲/۷۴٪	۱/۳۰۱
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۷۷٪	۱۰/۸۷٪	۰/۷۱۵
پرداخت نوین آراین	۱/۷۱٪	۲/۲۶٪	۰/۷۵۹
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۴/۲۸٪	۱۳/۸۷٪	۱/۰۳۰
سایان کارت	۱/۳۸٪	۲/۱۶٪	۰/۶۳۹
فن آوا کارت	۴/۸۸٪	۶/۴۱٪	۰/۷۶۱
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۰۳٪	۱۴/۵۲٪	۰/۶۲۲
مبنا کارت آریا	۱/۳۶٪	۲/۵۰٪	۰/۵۴۵

همانند اثربخشی کارتهای فعال سیستمی، در شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار نیز علاوه بر سه شرکت "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین"، شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" هم عددی بالاتر از یک داشته است. این امر به دلیل افزایش بیشتر سهم تراکنش های کارتهای فروشگاهی شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" در مقابل رشد سهم ابزار کارتهای تراکنش دار آن، اتفاق افتاده است. این بدین معناست که جذب تراکنش های این شرکت ها بر روی کارتهای تراکنش دار بیشتر از سهم تعداد کارتهای تراکنش دار از کل کارتهای تراکنش دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهای فروشگاهی این شرکت ها به گونه ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش ها به نسبت سایر شرکت ها موفق تر عمل نموده اند. با مقایسه ی ارقام این شاخص بین ماه جاری و ماه گذشته، می توان چنین ادعان داشت که عملکرد شرکت ها در نحوه توزیع کارتهای فروشگاهی تراکنش دار نسبت به دی ماه تقریباً تغییر خاصی نداشته است.

در ادامه در جدول ۴-۱۸ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار هر شرکت PSP برای دو ماه دی و بهمن ۱۳۹۶ با یکدیگر مقایسه شده‌اند.

جدول ۴-۱۸ مقایسه شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار هر شرکت -دی و بهمن ۱۳۹۶

شرکت	دی	بهمن	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۱/۳۰۸	۱/۲۸۰	-۰/۰۲۸
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۵۲	۰/۳۵۴	۰/۰۰۲
به پرداخت ملت	۱/۶۱۲	۱/۶۰۵	-۰/۰۰۷
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۶۵۹	۰/۶۴۷	-۰/۰۱۲
پرداخت الکترونیک سامان	۱/۲۷۳	۱/۳۰۱	۰/۰۲۹
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۷۰۹	۰/۷۱۵	۰/۰۰۶
پرداخت نوین آراین	۰/۷۲۴	۰/۷۵۹	۰/۰۳۶
تجارت الکترونیک پارسین	۱/۰۱۶	۱/۰۳۰	۰/۰۱۴
سایان کارت	۰/۶۳۹	۰/۶۳۹	۰/۰۱۰
فن آوا کارت	۰/۷۵۷	۰/۷۶۱	۰/۰۰۵
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۶۲۵	۰/۶۲۲	-۰/۰۰۳
مبنا کارت آریا	۰/۵۷۴	۰/۵۴۵	-۰/۰۳۰

بیشترین تغییر در شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش دار در شرکت "پرداخت نوین آراین" با افزایش ۰/۰۳۶ واحدی رخ داده است.

۴,۳,۴ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور

در این قسمت شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. عدد حاصل از شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت در هر یک از استان‌های کشور بیانگر میزان توانایی هر شرکت در جذب تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی در آن استان به نسبت متوسط آن استان می‌باشد. در جدول ۴-۱۹ این شاخص برای هر یک از شرکت‌های PSP برای هر یک از ۳۱ استان کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۴-۱۹ شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - بهمن ۱۳۹۶

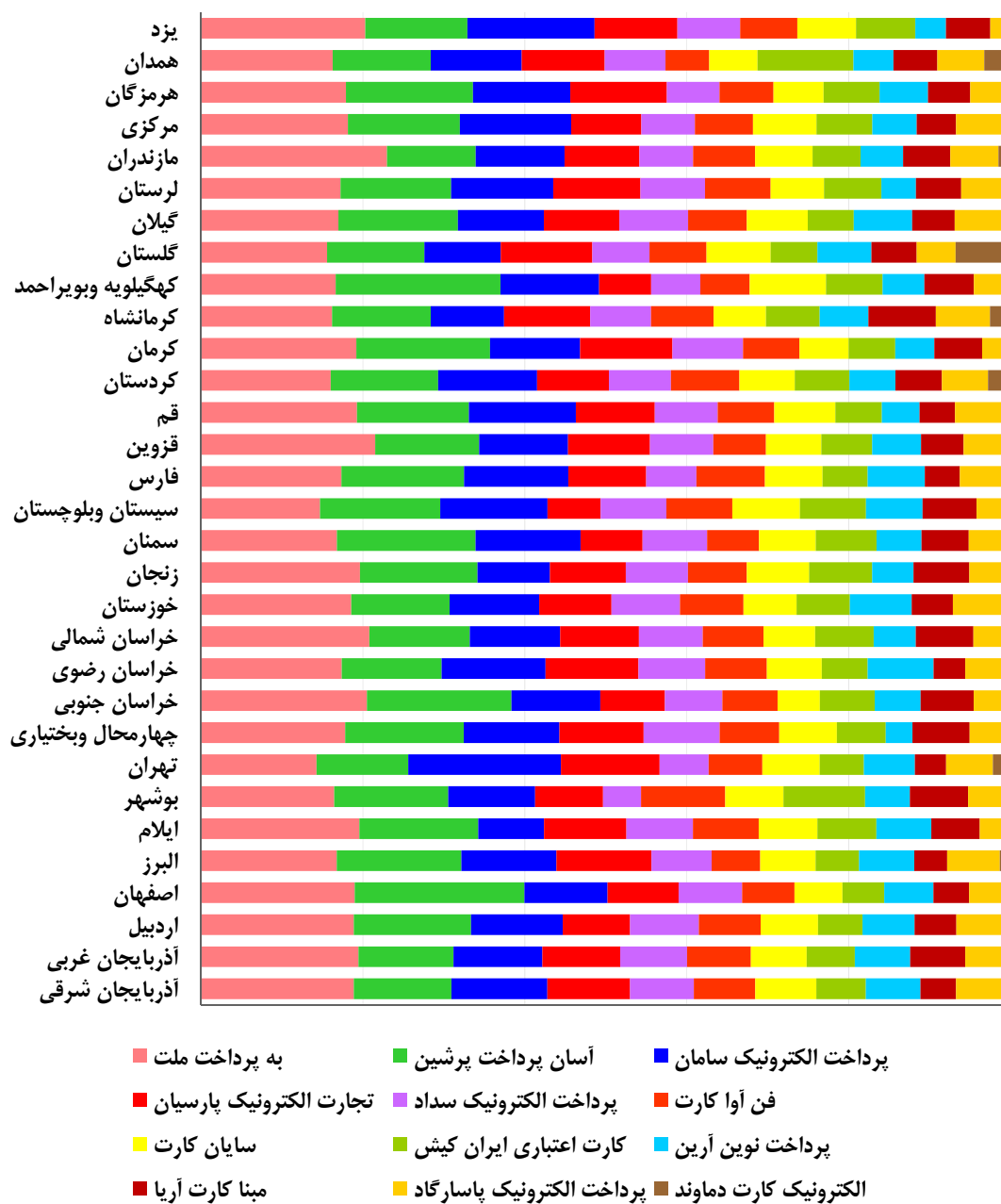
استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آرین	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
آذربایجان شرقی	۱/۲۰۲	۰/۰۲۶	۱/۹۲۵	۰/۶۴۰	۱/۲۶۱	۰/۸۱۲	۰/۶۹۸	۱/۰۲۸	۰/۷۷۳	۰/۷۸۷	۰/۶۱۵	۰/۵۰۷
آذربایجان غربی	۱/۱۵۲	-	۱/۹۴۵	۰/۵۴۷	۱/۱۳۰	۰/۸۷۰	۰/۶۹۴	۰/۹۵۵	۰/۶۹۵	۰/۸۲۳	۰/۶۲۳	۰/۶۹۲
اردبیل	۱/۳۷۴	-	۱/۸۴۹	۰/۶۰۸	۱/۱۴۹	۰/۸۵۶	۰/۵۹۶	۰/۸۳۲	۰/۶۹۲	۰/۷۶۴	۰/۵۳۹	۰/۵۱۹
اصفهان	۲/۰۷۵	۰/۰۲۷	۱/۹۱۵	۰/۴۹۳	۱/۰۸۱	۰/۸۱۰	۰/۶۲۴	۰/۸۷۴	۰/۶۰۲	۰/۶۴۸	۰/۵۲۴	۰/۴۵۷
البرز	۱/۵۷۹	۰/۱۳۹	۱/۷۱۰	۰/۶۷۳	۱/۲۱۶	۰/۷۸۰	۰/۷۱۲	۱/۱۸۶	۰/۷۰۱	۰/۶۲۴	۰/۵۴۵	۰/۴۵۷
ایلام	۱/۲۷۰	-	۱/۷۸۵	۰/۳۴۶	۰/۷۸۵	۰/۷۵۳	۰/۶۱۰	۰/۸۸۰	۰/۶۵۹	۰/۷۸۲	۰/۶۷۱	۰/۵۸۰
بوشهر	۱/۳۷۷	-	۱/۶۲۰	۰/۵۳۰	۱/۱۱۱	۰/۴۸۸	۰/۵۶۲	۰/۸۴۶	۰/۶۸۶	۱/۰۳۳	۰/۷۴۶	۰/۷۰۰
تهران	۱/۱۵۰	۰/۲۲۰	۱/۴۱۳	۰/۵۷۵	۱/۹۲۰	۰/۶۱۶	۰/۶۳۱	۱/۲۰۱	۰/۷۰۸	۰/۶۴۹	۰/۵۳۸	۰/۳۹۶
چهارمحال وبختیاری	۱/۳۳۴	۰/۰۰۲	۱/۷۲۴	۰/۴۷۱	۱/۱۵۰	۰/۸۹۸	۰/۳۳۳	۰/۹۶۴	۰/۶۷۳	۰/۶۹۹	۰/۵۸۴	۰/۶۶۲
خراسان جنوبی	۱/۶۸۳	۰/۰۰۰	۱/۹۱۳	۰/۴۰۴	۱/۰۵۹	۰/۶۷۸	۰/۵۰۳	۰/۷۳۶	۰/۴۹۲	۰/۶۶۲	۰/۶۴۶	۰/۶۴۳
خراسان رضوی	۱/۲۵۸	-	۱/۷۷۸	۰/۵۶۲	۱/۳۸۰	۰/۸۶۵	۰/۸۶۰	۱/۱۷۹	۰/۷۰۲	۰/۷۹۳	۰/۵۹۴	۰/۴۱۵
خراسان شمالی	۱/۱۳۶	-	۱/۹۳۱	۰/۴۳۹	۱/۰۰۶	۰/۷۴۴	۰/۴۴۱	۰/۸۸۴	۰/۵۹۹	۰/۷۳۴	۰/۶۷۷	۰/۷۱۵
خوزستان	۱/۲۳۹	-	۱/۹۲۴	۰/۷۲۴	۱/۱۹۰	۰/۸۹۶	۰/۷۸۵	۰/۹۲۹	۰/۶۸۷	۰/۸۰۷	۰/۷۰۳	۰/۵۷۰
زنجان	۱/۳۸۰	-	۱/۹۰۸	۰/۵۰۵	۰/۹۰۴	۰/۷۵۲	۰/۴۸۱	۰/۸۹۸	۰/۷۴۹	۰/۷۳۷	۰/۷۲۸	۰/۶۶۴
سمنان	۱/۵۲۹	-	۱/۶۰۳	۰/۵۰۴	۱/۲۶۲	۰/۷۸۶	۰/۴۸۸	۰/۷۴۲	۰/۶۶۳	۰/۶۱۶	۰/۷۱۷	۰/۵۰۵
سیستان وبلوچستان	۱/۳۵۸	-	۱/۳۴۷	۰/۴۰۵	۱/۲۸۰	۰/۷۷۵	۰/۶۰۸	۰/۶۱۲	۰/۷۹۰	۰/۸۲۸	۰/۷۶۱	۰/۶۴۱
فارس	۱/۴۸۷	۰/۰۷۸	۱/۷۳۱	۰/۵۳۶	۱/۲۹۳	۰/۶۴۹	۰/۷۰۱	۰/۹۹۰	۰/۷۱۹	۰/۸۴۸	۰/۵۶۹	۰/۴۸۴
قزوین	۱/۲۱۷	۰/۰۰۶	۲/۱۱۷	۰/۵۶۸	۱/۰۸۱	۰/۷۸۵	۰/۵۷۵	۰/۹۹۲	۰/۶۷۱	۰/۶۳۶	۰/۶۱۴	۰/۵۱۴
قم	۱/۲۶۸	۰/۰۷۲	۱/۸۵۵	۰/۵۶۵	۱/۲۷۹	۰/۷۳۴	۰/۴۹۱	۰/۹۲۴	۰/۷۱۶	۰/۶۶۹	۰/۵۳۵	۰/۴۶۵
کردستان	۱/۲۹۶	۰/۲۷۳	۱/۵۰۳	۰/۵۴۷	۱/۲۱۵	۰/۷۶۷	۰/۵۵۷	۰/۸۵۱	۰/۶۶۴	۰/۸۴۶	۰/۶۴۹	۰/۵۸۸
کرمان	۱/۴۳۱	-	۱/۶۶۲	۰/۳۰۷	۱/۰۰۲	۰/۷۹۳	۰/۴۰۳	۱/۰۲۰	۰/۵۳۷	۰/۶۱۹	۰/۵۱۳	۰/۵۳۰
کرمانشاه	۱/۲۹۰	۰/۲۷۴	۱/۶۶۴	۰/۶۸۴	۰/۹۹۳	۰/۸۰۸	۰/۵۶۰	۱/۱۹۹	۰/۶۹۲	۰/۸۲۱	۰/۷۱۶	۰/۸۵۵
کهگیلویه و بویراحمد	۱/۷۸۵	-	۱/۵۱۸	۰/۴۰۳	۱/۱۸۲	۰/۵۷۴	۰/۴۷۰	۰/۶۱۹	۰/۸۷۱	۰/۵۵۵	۰/۶۴۵	۰/۵۸۶
گلستان	۱/۱۹۷	۰/۷۱۱	۱/۵۹۹	۰/۴۸۸	۱/۰۴۳	۰/۷۵۷	۰/۶۳۶	۱/۲۰۱	۰/۸۲۶	۰/۷۳۵	۰/۶۲۴	۰/۶۰۵
گیلان	۱/۵۵۶	۰/۰۰۰	۱/۸۰۴	۰/۷۳۸	۱/۱۸۱	۰/۹۲۰	۰/۷۲۵	۰/۹۹۱	۰/۸۰۷	۰/۷۶۳	۰/۶۲۴	۰/۵۸۹
لرستان	۱/۳۲۰	۰/۰۱۱	۱/۶۴۹	۰/۵۷۶	۱/۲۴۵	۰/۷۹۹	۰/۴۱۴	۱/۰۲۶	۰/۶۴۲	۰/۸۱۷	۰/۶۹۰	۰/۵۲۵

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت نوین آراین	تجارت الکترونیک پارسین	سایان کارت	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش	مبنا کارت آریا
مازندران	۱/۱۶۳	۰/۱۶۱	۲/۴۰۲	۰/۶۳۰	۱/۲۲۵	۰/۷۲۵	۰/۵۷۹	۰/۹۸۴	۰/۷۵۹	۰/۸۰۳	۰/۶۳۵	۰/۶۴۲
مرکزی	۱/۲۸۸	۰/۰۸۲	۱/۷۲۷	۰/۵۵۴	۱/۳۴۴	۰/۶۵۹	۰/۶۰۳	۰/۸۲۹	۰/۷۵۳	۰/۶۸۰	۰/۶۷۱	۰/۵۰۹
هرمزگان	۱/۳۷۲	-	۱/۶۳۱	۰/۴۴۷	۱/۱۲۴	۰/۵۷۹	۰/۵۲۵	۱/۰۲۷	۰/۵۵۴	۰/۶۳۰	۰/۶۴۱	۰/۴۷۷
همدان	۱/۱۸۳	۰/۳۲۱	۱/۵۷۵	۰/۵۵۵	۱/۱۲۷	۰/۷۳۹	۰/۴۶۴	۱/۰۰۷	۰/۵۸۶	۰/۵۶۵	۱/۱۵۹	۰/۵۲۲
یزد	۱/۲۰۲	-	۱/۹۱۷	۰/۳۴۳	۱/۴۷۶	۰/۷۳۷	۰/۳۵۸	۰/۹۴۸	۰/۶۷۹	۰/۶۶۰	۰/۶۷۵	۰/۵۰۷

*** به علت اینکه در بسیاری از استان‌ها سهم شرکت الکترونیک کارت دماوند از تعداد تراکنشهای کارتخوان فروشگاه‌ها و نیز از تعداد ابزار کارتخوان صفر بوده است، شاخص اثر بخشی کارتخوان فروشگاه‌ها که حاصل تقسیم این دو سهم می باشد، برای این شرکت در این موارد قابل محاسبه نبوده است (مبهم بودن تقسیم عدد صفر بر صفر) که در جدول با خط تیره نشان داده شده است.

سه شرکت "به پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها دارای شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها بالاتر از یک هستند. همچنین اعداد این شاخص در شرکت "پرداخت الکترونیک پارسین" نشان می‌دهد که این شرکت نیز در ده استان کشور رقم بالاتر از یک را کسب نموده است. به عبارت دیگر این شرکت‌ها به نسبت بیشتری از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی، تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده‌اند و این حاکی از جایابی مناسب‌تر این شرکت‌ها در توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌ها برای جذب تراکنش می‌باشد.

همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۴-۱۰ آمده است.

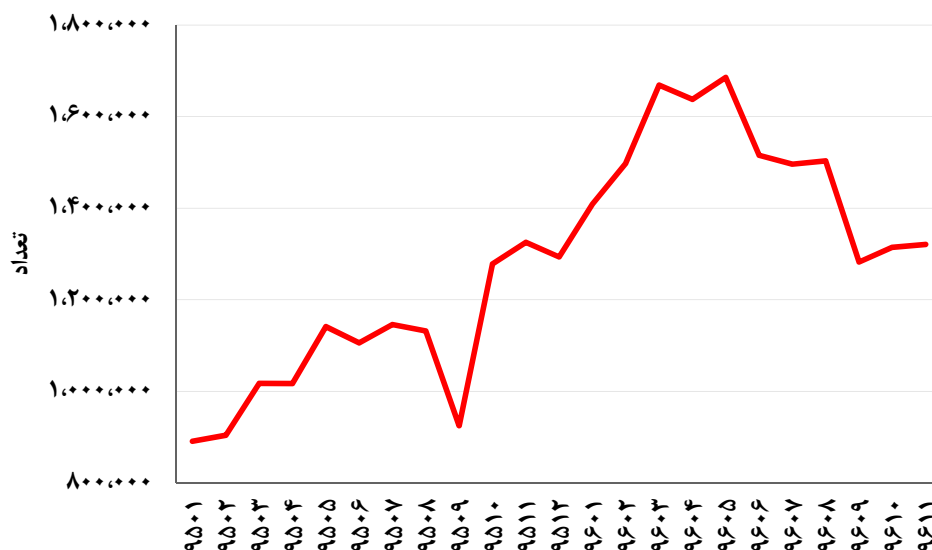
شکل ۴-۱۰ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - بهمن ۱۳۹۶

۴,۳,۵. عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی

کم‌تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاهی، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به‌علاوه موظف به پرداخت هزینه‌های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به‌کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی‌تفاوتی فروشندگان و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاهی به دلیل ارزش نمایشی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاهی آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. کارتخوان کم‌تراکنش بنا بر تعریف کارتخوانی است که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در سه ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی سه ماهه در تعریف ابزار کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن‌ها است. برای بررسی روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۴-۱۱ طی دو سال متوالی ۹۵ و ۹۶ ترسیم شده است.

شکل ۴-۱۱ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی طی ماه‌های سال ۹۵ و ۹۶

همانگونه که در شکل فوق قابل ملاحظه است، پس از کاهش موثر تعداد ابزارهای کم‌تراکنش و فاقد تراکنش در آذر ماه ۹۵ به دلیل راه‌اندازی سامانه‌ی جامع پذیرندگان، روند تعدادی این گونه از ابزارها از آن زمان تا کنون با وجود نوسانات افزایشی و کاهش‌ی، در کل سیری صعودی پیموده است. در بهمن ماه مجدداً بر تعداد کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی افزوده شده و نرخ رشد مثبت ۰/۴۸ درصد مشاهده می‌شود. در ماه جاری بیشترین افزایش این نوع از کارتخوان‌ها در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" و بیشترین ریزش آن‌ها در شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" گزارش شده است.

جدول ۴-۲۰ سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد. این جدول مبین آن است که در ماه بهمن ۹۶ سهم کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۹/۸۸ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

جدول ۲۰-۴ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن-بهمن ۱۳۹۶

سهم مجموع تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت			نام شرکت
اختلاف	بهمن	دی	
-۰/۲۶٪	۷/۸۸٪	۸/۱۵٪	آسان پرداخت پرشین
۴/۵۷٪	۴۰/۴۱٪	۳۵/۸۳٪	الکترونیک کارت دماوند
-۰/۰۶٪	۸/۶۱٪	۸/۶۷٪	به پرداخت ملت
-۰/۲۴٪	۳۷/۵۹٪	۳۷/۳۴٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
-۰/۲۰٪	۱۶/۰۶٪	۱۶/۲۵٪	پرداخت الکترونیک سامان
-۰/۰۰٪	۲۰/۸۱٪	۲۰/۸۱٪	پرداخت الکترونیک سداد
-۰/۰۳٪	۲۸/۰۶٪	۲۸/۰۹٪	پرداخت نوین آراین
-۰/۷۵٪	۱۸/۰۶٪	۱۸/۸۱٪	تجارت الکترونیک پارسیان
-۰/۵۰٪	۱۹/۹۳٪	۲۰/۴۴٪	سایان کارت
-۰/۵۵٪	۲۱/۷۸٪	۲۱/۲۴٪	فن‌آوا کارت
-۰/۱۴٪	۲۴/۷۵٪	۲۴/۸۹٪	کارت اعتباری ایران کیش
-۳/۳۳٪	۲۹/۲۳٪	۳۲/۵۶٪	مبنا کارت آریا
-۰/۲۰٪	۱۹/۸۸٪	۲۰/۰۹٪	کل

*هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

همانگونه که در جدول فوق مشاهده می‌شود، در بهمن ماه عملکرد شرکت‌های PSP در رقم شاخص میزان تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش به پایانه‌های فعال سیستمی شرکت، به جز سه مورد در سایر موارد کاهشی بوده است. البته در شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" نیز رقم این شاخص ثابت مانده است. در این ماه همانند چندین ماه گذشته کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب سهمی معادل ۷/۸۸ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن، کمترین سهم به شمار می‌رود. در ماه جاری عملکرد شرکت "الکترونیک کارت دماوند" به‌گونه‌ای بوده است که با عددی معادل

۴۰/۴۱ درصد، بالاترین رقم شاخص مذکور را در بین شرکت‌های PSP در اختیار دارد. افزایش تعداد کارتهخوان- های کم تراکنش و فاقد تراکنش این شرکت از یک سو و ریزش کارتهخوان‌های فعال سیستمی آن، سبب رشد ۴/۵۷ درصدی در این شاخص عملکردی شرکت "الکترونیک کارت دماوند" شده است.

بررسی وضعیت بانک های صادر کننده و پذیرنده

۵. بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۶} پذیرنده^{۲۷} و صادرکننده^{۲۸} در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی پرداخته می‌شود.

۵.۱. سهم بازار پذیرندگی

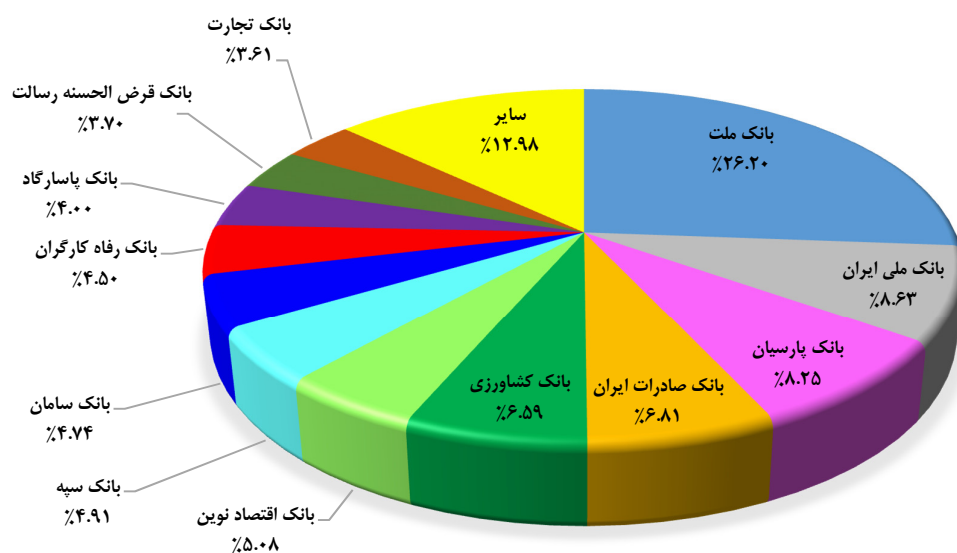
در این بخش، سهم بازار هریک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارتی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و سهم هر بانک از بازار تراکنش‌ها به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه مورد تحلیل قرار می‌گیرد.

^{۲۶} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.
^{۲۷} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.
^{۲۸} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

۵،۱،۱ سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

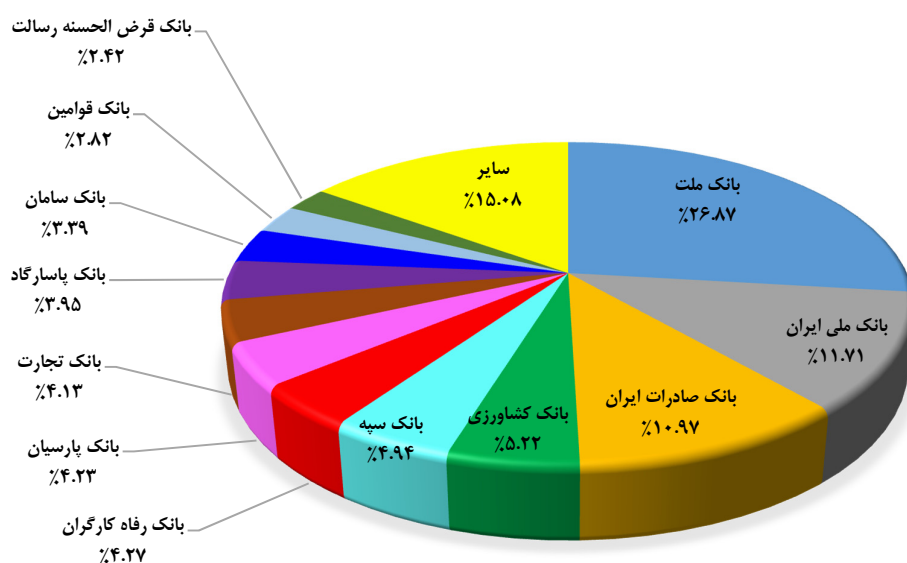
این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۱ سهم تعدادی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت در بهمن ماه ۹۶ را نشان می‌دهد. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودارهای مربوطه تنها بانک‌های با سهم تعدادی و مبلغی بالاتر از ۲ درصد از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - بهمن ۱۳۹۶

همچنین شکل ۵-۲ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در بهمن ماه ۹۶ را نشان می‌دهد.

شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - بهمن ۱۳۹۶

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۲۶/۲۰ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۲۶/۸۷ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، همچنان با اختلاف زیاد، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است.

۵.۱.۲. سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۲۹} نیز در نظر گرفته می‌شود.

در بهمن ماه طی بخشنامه‌ای از سوی بانک مرکزی به منظور اصلاح و بهینه‌سازی ساختار کارمزدها از تاریخ ۱۳۹۶/۱۱/۱۰ امکان انجام تراکنش مانده‌گیری بر روی این دو ابزار اینترنت و موبایل (همانند کارت‌خوان فروشگاه‌ها)، مجاز اعلام گردید. این امر سبب شد تا در این ماه بازار تراکنش‌های اینترنتی و موبایلی با افزوده شدن تراکنش‌های مانده‌گیری بر روی ابزارهای آن‌ها دستخوش تغییرات قرار گرفته و از این روی در بسیاری از بانک‌های کشور با رشد تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها مواجه بوده‌ایم.

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای بهمن ماه ۹۶ در جدول ۵-۱ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در بهمن ماه:

- بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌ها در ابزارهای پذیرش به شرح زیر متعلق به "بانک ملت" بوده است.
 - ابزار کارت‌خوان فروشگاه‌ها، ۲۵/۴۱ درصد
 - ابزار پذیرش اینترنتی، ۱۷/۵۴ درصد
 - ابزار پذیرش موبایلی، ۳۸/۶۵ درصد
- بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌ها در ابزارهای پذیرش به شرح زیر متعلق به "بانک ملت" بوده است.
 - ابزار کارت‌خوان فروشگاه‌ها، ۲۶/۳۲ درصد
 - ابزار پذیرش اینترنتی، ۳۲/۱۳ درصد

^{۲۹} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

○ ابزار پذیرش موبایلی، ۲۶/۴۳ درصد

همانگونه که مشاهده می‌گردد این بانک همچنان هم از جنبه تعدادی و هم از جنبه مبلغی در هر سه ابزار پذیرش جایگاه نخست را از آن خود کرده است و همچنان گوی سبقت را با فاصله زیاد از دیگر بانک‌ها ربوده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن ۱۳۹۶

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی
۱	بانک اقتصاد نوین	۳/۴۸٪	۱۴/۸۹٪	۱۷/۰۷٪	۱/۵۰٪	۰/۶۴٪	۲۵/۳۹٪
۲	بانک انصار	۲/۰۸٪	۰/۵۷٪	۰/۰۷٪	۱/۹۰٪	۰/۴۹٪	۰/۰۵٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۶۴٪	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪	۰/۷۰٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
۴	بانک آینده	۰/۷۲٪	۱/۳۷٪	۱۴/۸۹٪	۱/۵۱٪	۰/۷۵٪	۱۰/۲۹٪
۵	بانک پارسیان	۶/۲۵٪	۱۶/۳۰٪	۲۵/۳۱٪	۳/۵۸٪	۹/۱۴٪	۲۵/۹۲٪
۶	بانک پاسارگاد	۴/۴۸٪	۱/۷۷٪	۰/۰۶٪	۴/۱۴٪	۲/۳۷٪	۰/۱۵٪
۷	بانک تجارت	۴/۰۵٪	۱/۳۸٪	۰/۱۷٪	۴/۲۸٪	۲/۸۸٪	۰/۱۷٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۰٪	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪	۰/۷۰٪	۰/۲۸٪	۰/۰۰٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۳۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۵٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۴٪	۹/۲۸٪	۰/۱۶٪	۰/۱۵٪	۰/۷۳٪	۰/۲۵٪
۱۲	بانک دی	۰/۳۰٪	۰/۲۷٪	۰/۰۵٪	۰/۴۸٪	۰/۲۰٪	۰/۲۵٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۵/۰۳٪	۲/۲۵٪	۰/۰۶٪	۴/۲۸٪	۴/۴۱٪	۰/۹۲٪
۱۴	بانک سامان	۴/۶۷٪	۱۲/۶۹٪	۱/۶۴٪	۳/۱۰٪	۵/۹۴٪	۷/۵۵٪
۱۵	بانک سپه	۵/۵۸٪	۰/۶۴٪	۰/۰۱٪	۵/۴۳٪	۰/۶۱٪	۰/۰۲٪

ردیف	بانک پذیرنده	سهام هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهام هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۲٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪	۰/۴۵٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک سینا	۱/۰۲٪	۱/۴۰٪	۰/۰۰٪	۱/۷۴٪	۳/۶۶٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک شهر	۰/۹۰٪	۰/۴۵٪	۰/۲۰٪	۱/۱۱٪	۱۰/۴۱٪	۰/۷۹٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۷/۶۲٪	۱/۷۸٪	۰/۸۱٪	۱۱/۸۳٪	۳/۳۳٪	۰/۸۱٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۴/۲۲٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪	۲/۶۸٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۹۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۷۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۳۴٪	۰/۰۶٪	۰/۱۷٪	۳/۱۰٪	۰/۳۳٪	۰/۱۲٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۶٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۲۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۳۷٪	۲/۳۶٪	۰/۴۱٪	۵/۶۹٪	۰/۹۶٪	۰/۷۰٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۴۲٪	۰/۲۶٪	۰/۰۱٪	۰/۴۵٪	۰/۰۷٪	۰/۰۱٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۹۶٪	۰/۰۹٪	۰/۰۳٪	۱/۳۵٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪
۲۹	بانک ملت	۲۵/۴۱٪	۱۷/۵۴٪	۳۸/۶۵٪	۲۶/۳۲٪	۳۲/۱۳٪	۲۶/۴۳٪
۳۰	بانک ملی ایران	۹/۲۳٪	۱۳/۱۰٪	۰/۲۰٪	۱۰/۸۷٪	۲۰/۴۶٪	۰/۱۵٪
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۰/۸۱٪	۰/۹۱٪	۰/۰۰٪	۰/۴۰٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۴۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۵	موسسه اعتباری نور	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۱۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص بعد از بانک "ملت" به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "کشاورزی"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "پارسیان"، "اقتصاد نوین" و "ملی ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "پارسیان"، "اقتصاد نوین" و "آینده"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به بانک‌های "صادرات"، "ملی ایران" و "کشاورزی"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های "ملی ایران"، "شهر" و "پارسیان"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های "پارسیان"، "اقتصاد نوین" و "آینده"

تعلق گرفته و این بانک‌ها بعد از بانک "ملت" به ترتیب در مکان‌های دوم تا چهارم جای گرفته‌اند.

۵,۱,۳. سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است که این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را با هر سهمی که بانک از کل شبکه پرداخت کارتی در کشور دارد فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی برای آن بانک پذیرنده را ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۲-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - بهمن ۱۳۹۶

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده					سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی
۱	بانک اقتصاد نوین	۵۹/۹۶٪	۱۱/۹۰٪	۲۸/۱۴٪	۸۶/۹۹٪	۳/۸۸٪	۹/۱۴٪		
۲	بانک انصار	۹۸/۴۱٪	۱/۲۵٪	۰/۳۴٪	۹۷/۳۸٪	۲/۶۱٪	۰/۰۱٪		
۳	بانک ایران زمین	۹۹/۰۴٪	۰/۹۶٪	۰/۰۰٪	۹۹/۴۰٪	۰/۶۰٪	۰/۰۰٪		
۴	بانک آینده	۳۲/۶۲٪	۲/۸۸٪	۶۴/۵۰٪	۹۱/۳۶٪	۴/۷۷٪	۳/۸۷٪		
۵	بانک پارسیان	۶۶/۳۱٪	۸/۰۲٪	۲۵/۶۷٪	۷۶/۲۷٪	۲۰/۳۱٪	۳/۴۳٪		
۶	بانک پاسارگاد	۹۸/۰۷٪	۱/۸۰٪	۰/۱۳٪	۹۴/۳۴٪	۵/۶۴٪	۰/۰۲٪		
۷	بانک تجارت	۹۸/۰۶٪	۱/۵۵٪	۰/۴۰٪	۹۳/۴۳٪	۶/۵۴٪	۰/۰۲٪		
۸	بانک توسعه تعاون	۹۸/۴۴٪	۱/۵۴٪	۰/۰۱٪	۹۶/۰۷٪	۳/۹۳٪	۰/۰۰٪		
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۹۹/۵۵٪	۰/۴۵٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۲٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪		
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۹۹/۹۱٪	۰/۰۴٪	۰/۰۵٪	۹۹/۷۲٪	۰/۲۶٪	۰/۰۲٪		
۱۱	بانک خاورمیانه	۸/۲۵٪	۸۸/۵۴٪	۳/۲۲٪	۶۵/۳۸٪	۳۳/۹۲٪	۰/۷۰٪		
۱۲	بانک دی	۹۴/۶۴٪	۳/۹۷٪	۱/۴۰٪	۹۵/۵۶٪	۴/۱۳٪	۰/۳۰٪		
۱۳	بانک رفاه کارگران	۹۷/۸۵٪	۲/۰۳٪	۰/۱۱٪	۹۰/۱۹٪	۹/۶۹٪	۰/۱۳٪		
۱۴	بانک سامان	۸۶/۲۴٪	۱۰/۸۶٪	۲/۹۰٪	۸۲/۳۳٪	۱۶/۴۳٪	۱/۲۴٪		
۱۵	بانک سپه	۹۹/۴۶٪	۰/۵۳٪	۰/۰۱٪	۹۸/۸۵٪	۱/۱۵٪	۰/۰۰٪		
۱۶	بانک سرمایه	۹۷/۶۲٪	۲/۳۸٪	۰/۰۰٪	۹۹/۴۱٪	۰/۵۹٪	۰/۰۰٪		
۱۷	بانک سینا	۹۴/۰۲٪	۵/۹۶٪	۰/۰۱٪	۸۲/۰۴٪	۱۷/۹۶٪	۰/۰۰٪		
۱۸	بانک شهر	۹۵/۸۰٪	۲/۲۰٪	۲/۰۰٪	۵۰/۴۹٪	۴۹/۲۸٪	۰/۲۲٪		
۱۹	بانک صادرات ایران	۹۷/۹۴٪	۱/۰۶٪	۱/۰۰٪	۹۷/۱۱٪	۲/۸۵٪	۰/۰۴٪		
۲۰	بانک صنعت و معدن	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۶۸٪	۰/۳۳٪	۰/۰۰٪		
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۹۹/۸۶٪	۰/۱۳٪	۰/۰۱٪	۹۹/۸۷٪	۰/۱۳٪	۰/۰۰٪		
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۹/۸۶٪	۰/۱۰٪	۰/۰۴٪	۹۹/۹۴٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪		
۲۳	بانک قوامین	۹۸/۶۰٪	۰/۲۱٪	۱/۱۹٪	۹۸/۸۶٪	۱/۱۲٪	۰/۰۲٪		

ردیف	بانک پذیرنده	سهام تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش های هر بانک پذیرنده					سهام مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش های هر بانک پذیرنده	
		کارخوان فروشگاه ی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	
۲۴	بانک کارآفرین	۹۹/۵۹٪	۰/۱۶٪	۰/۲۶٪	۹۹/۸۸٪	۰/۰۸٪	۰/۰۴٪	
۲۵	بانک کشاورزی	۹۸/۰۳٪	۱/۴۵٪	۰/۵۲٪	۹۸/۲۱٪	۱/۷۲٪	۰/۰۸٪	
۲۶	بانک گردشگری	۹۶/۹۹٪	۲/۸۵٪	۰/۱۷٪	۹۸/۵۱٪	۱/۴۸٪	۰/۰۰٪	
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۹۹/۲۷٪	۰/۷۳٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	
۲۸	بانک مسکن	۹۹/۲۳٪	۰/۴۳٪	۰/۳۴٪	۹۹/۸۳٪	۰/۱۷٪	۰/۰۱٪	
۲۹	بانک ملت	۸۴/۹۳٪	۲/۷۲٪	۱۲/۳۵٪	۸۸/۲۲٪	۱۱/۲۳٪	۰/۵۵٪	
۳۰	بانک ملی ایران	۹۳/۶۴٪	۶/۱۶٪	۰/۲۰٪	۸۳/۵۹٪	۱۶/۴۰٪	۰/۰۱٪	
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۹۵/۱۰٪	۴/۹۰٪	۰/۰۰٪	۹۷/۹۹٪	۲/۰۱٪	۰/۰۰٪	
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۹۹/۸۰٪	۰/۲۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۲٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪	
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	
۳۵	موسسه اعتباری نور	۹۹/۸۲٪	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۴٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	

همانگونه که مشاهده می گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در بهمن ماه ۹۶ در تراکنش های بانک های کشور همانند ماه گذشته به بانک "آینده" تعلق گرفته است. پس از آن بانک "اقتصاد نوین" در مقام دوم، بانک "پارسیان" در مقام سوم و بانک "ملت" در مقام چهارم قرار گرفته اند.
- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش های بانک های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در دی ماه ۹۶ در تراکنش های بانک های کشور نیز همانند ماه های گذشته، با اختلاف خیلی زیاد با

دیگر بانک‌های کشور به بانک "خاورمیانه" تعلق گرفته است. بعد از بانک "خاورمیانه" بانک‌های "اقتصاد نوین"، "سامان" و "پارسیان" به ترتیب در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.

این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در بهمن ماه بانک‌های "آینده"، "اقتصاد نوین"، "پارسیان"، "ملت"، "خاورمیانه" و سامان در کل به ترتیب ۱/۹۳، ۵/۰۸، ۸/۲۵، ۲۶/۲۰ و ۰/۴۳ درصد تعداد تراکنش‌های کارت شبکه پرداخت کشور را در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به بانک‌های "آینده" و "خاورمیانه" در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارت شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاهی بوده و طی بررسی اعداد جدول ۵-۲ مشخص می‌گردد که بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاهی جذب هر بانک شده است.

۵.۱.۴. اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۵-۳ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۵-۳ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - بهمن ۱۳۹۶

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۸۸۹۶	۳/۵۷۰۴	۴/۳۴۲۷	۱۸/۸۵۸۸	۷/۶۶۹۷	۵۸/۸۳۳۷
۲	بانک انصار	۲/۰۹۶۴	۴/۳۹۵۰	۰/۵۶۰۰	۰/۳۱۳۶	۰/۰۳۳۱	۰/۰۰۱۱

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S _i	S _i ^۲	S _i	S _i ^۲	S _i	S _i ^۲
۳	بانک ایران زمین	۰/۶۲۷۸	۰/۳۹۴۱	۰/۱۵۵۳	۰/۰۲۴۱	۰/۰۰۲۲	۰/۰۰۰۰
۴	بانک آینده	۰/۶۸۸۳	۰/۴۷۳۷	۱/۹۱۰۵	۳/۶۴۹۹	۱۴/۶۷۸۴	۲۱۵/۴۵۵۶
۵	بانک پارسیان	۶/۳۸۱۱	۴۰/۷۱۸۷	۱۷/۶۰۷۱	۳۱۰/۰۱۰۰	۴/۳۶۴۸	۱۹/۰۵۱۶
۶	بانک پاسارگاد	۴/۵۱۱۷	۲۰/۳۵۵۳	۲/۱۱۷۲	۴/۴۸۲۶	۰/۰۶۶۵	۰/۰۰۴۴
۷	بانک تجارت	۳/۹۹۴۷	۱۵/۹۵۸۰	۱/۵۶۷۳	۲/۴۵۶۴	۰/۱۵۴۷	۰/۰۲۳۹
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۶۸۰۱	۰/۴۶۲۶	۰/۲۸۰۶	۰/۰۷۸۸	۰/۰۰۱۸	۰/۰۰۰۰
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰۶۲	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۹	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۳۰۴۹	۰/۰۹۳۰	۰/۰۰۲۶	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۱۴	۰/۰۰۰۰
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۳۸۵	۰/۰۰۱۵	۱۰/۶۱۴۰	۱۱۲/۶۵۷۹	۰/۱۶۵۷	۰/۰۲۷۵
۱۲	بانک دی	۰/۳۰۰۵	۰/۰۹۰۳	۰/۱۷۳۳	۰/۰۳۰۰	۰/۰۵۸۱	۰/۰۰۳۴
۱۳	بانک رفاه کارگران	۵/۱۱۶۷	۲۶/۱۸۰۲	۲/۶۷۲۱	۷/۱۴۰۲	۰/۰۸۰۹	۰/۰۰۶۵
۱۴	بانک سامان	۴/۵۹۷۶	۲۱/۱۳۷۵	۱۲/۳۷۲۹	۱۵۳/۰۸۸۰	۱/۴۶۸۲	۲/۱۵۵۷
۱۵	بانک سپه	۵/۶۳۵۲	۳۱/۷۵۴۹	۰/۴۴۵۷	۰/۱۹۸۷	۰/۰۰۴۶	۰/۰۰۰۰
۱۶	بانک سرمایه	۰/۲۰۸۱	۰/۰۴۳۳	۰/۰۹۸۳	۰/۰۰۹۷	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۱۷	بانک سینا	۱/۰۵۷۴	۱/۱۱۸۰	۱/۲۱۶۴	۱/۴۷۹۶	۰/۰۰۴۰	۰/۰۰۰۰
۱۸	بانک شهر	۰/۹۰۰۷	۰/۸۱۱۲	۰/۴۳۲۰	۰/۱۸۶۶	۰/۱۸۸۶	۰/۰۳۵۶
۱۹	بانک صادرات ایران	۷/۴۵۴۱	۵۵/۵۶۳۷	۱/۴۴۶۰	۲/۰۹۱۰	۰/۸۴۹۸	۰/۷۲۲۱
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۰۷۹	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۴/۰۹۵۲	۱۶/۷۷۰۶	۰/۱۵۶۷	۰/۰۲۴۶	۰/۰۰۴۲	۰/۰۰۰۰
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۹۳۸۷	۰/۸۸۱۲	۰/۰۲۵۶	۰/۰۰۰۷	۰/۰۰۲۵	۰/۰۰۰۰
۲۳	بانک قوامین	۱/۳۳۱۵	۱/۷۴۶۴	۰/۰۵۳۲	۰/۰۰۲۸	۰/۱۳۷۸	۰/۰۱۹۰
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۵۸۷	۰/۰۲۵۲	۰/۰۱۴۷	۰/۰۰۰۲	۰/۰۰۳۶	۰/۰۰۰۰
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۴۰۰۲	۵۴/۷۶۲۲	۲/۵۶۷۱	۶/۵۹۰۰	۰/۲۹۸۹	۰/۰۸۹۴
۲۶	بانک گردشگری	۰/۴۱۲۴	۰/۱۷۰۱	۰/۴۸۱۶	۰/۲۳۲۰	۰/۰۱۴۱	۰/۰۰۰۲
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰۳۶	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۱۸	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۲۸	بانک مسکن	۰/۹۳۰۷	۰/۸۶۶۱	۰/۱۰۵۲	۰/۰۱۱۱	۰/۰۴۱۰	۰/۰۰۱۷
۲۹	بانک ملت	۲۷/۴۲۸۴	۷۵۲/۳۱۵۲	۲۳/۶۷۳۹	۵۶۰/۴۵۱۶	۶۹/۵۵۴۸	۴۸۳۷/۸۷۴۹

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۳۰	بانک ملی ایران	۸/۹۷۶۰	۸۰/۵۶۸۵	۱۳/۶۱۱۹	۱۸۵/۲۸۳۲	۰/۱۵۰۵	۰/۰۲۲۶
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۰/۷۹۰۰	۰/۶۲۴۱	۱/۲۸۳۲	۱/۶۴۶۶	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰
۳۲	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۳۷۰	۰/۰۰۱۴	۰/۰۰۱۸	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۳۳	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۴۹۱۹	۰/۲۴۱۹	۰/۰۰۰۸	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۳۴	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۲۳۷	۰/۱۷۹۵	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
۳۵	موسسه اعتباری نور	۰/۰۹۴۶	۰/۰۰۹۰	۰/۰۰۷۴	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۱۰۳۹/۲۶۰۷	-	۱۰۳۸/۷۵۲۶	-	۲۰۶۵۱/۴۱۵۷

ملاحظه می‌شود که در بهمن ماه ۱۳۹۶، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۲۶۵۱/۴۱۵۷ به دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۴-۴ و سهم هر بانک پذیرنده از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش، نشان‌دهنده تمرکز بسیار بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. اما این در حالیست که با بررسی رفتار این شاخص برای ابزار پذیرش موبایلی متوجه می‌شویم که این شاخص در بهمن ماه به شدت افت کرده اما همچنان در دسته تمرکز بالا قرار دارد که دلیل این افت می‌تواند ورود و رشد بانک‌های دیگر در حوزه ابزار پذیرش موبایلی و خارج شدن چند بانک محدود از انحصار این حوزه عنوان گردد. برای این شاخص در بازار ابزار کارتخوان فروشگاهی و ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب اعداد ۱۰۳۹/۲۶۰۷ و ۱۲۳۸/۷۵۲۶ حاصل شده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این ارقام مبین وجود تمرکز ملایم در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. لذا سایر بانک‌های پذیرنده در بازار این دو ابزار نسبت به بازار ابزار پذیرش موبایلی سهم بالاتر و قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند.

در جدول ۴-۵ میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال - هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در بهمن ماه نسبت به دی ماه ۹۶ محاسبه شده و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - دی و بهمن ۹۶

HHI	کارتخوان فروشگاهی			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	دی ۹۶	بهمن ۹۶	نرخ رشد	دی ۹۶	بهمن ۹۶	نرخ رشد	دی ۹۶	بهمن ۹۶	نرخ رشد
شاخص H-H	۱۰۱۳۲/۲۸۰۰	۱۰۰۳۹/۲۶۰۷	-۸/۲۲٪	۱۰۳۷۱/۰۰۰۰	۱۰۲۳۸/۷۵۲۶	-۹/۶۵٪	۵۰۱۳۴/۳۲۰۰	۲۶۵۱/۴۱۵۷	-۴۸/۳۶٪

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت، در حوزه هر سه ابزار "کارتخوان فروشگاهی"، "ابزار پذیرش اینترنتی" و "ابزار پذیرش موبایلی" در بهمن ماه نسبت به دی ماه افت نرخ رشد داشته است؛ لازم به ذکر است که این تغییرات با اینکه در "ابزار پذیرش موبایلی" حدود ۵۰ درصد کاهش نرخ رشد وجود داشته، اما سبب تغییر وضعیت و طبقه تمرکز در بازار پذیرندگی هیچ کدام از ابزارها نشده است. و چنان که از بررسی‌های صورت گرفته بر می‌آید، این کاهش نرخ رشد در شاخص هرفیندال برای "ابزار پذیرش موبایلی" به دلیل رشد تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری بر روی ابزار مورد نظر می‌باشد که از اواسط بهمن ماه بر روی ابزار موبایل و اینترنت باز شده است.

۵,۲ سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۰} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

^{۳۰} کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوییچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

۵,۲,۱. تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۱}، کارت اعتباری^{۳۲} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۳} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در بهمن ماه ۱۳۹۶، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک مجموعاً ۹۱,۶۵۵,۲۳۴ عدد بوده است که بیشترین تعداد آن با ۸۸,۷۴۱,۲۱۴ عدد و سهم تعدادی ۹۶/۸۲ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن با ۸۱,۷۸۱ عدد و سهم ۰/۰۹ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

Debit card ^{۳۱}

Credit card ^{۳۲}

Prepaid ^{۳۳}

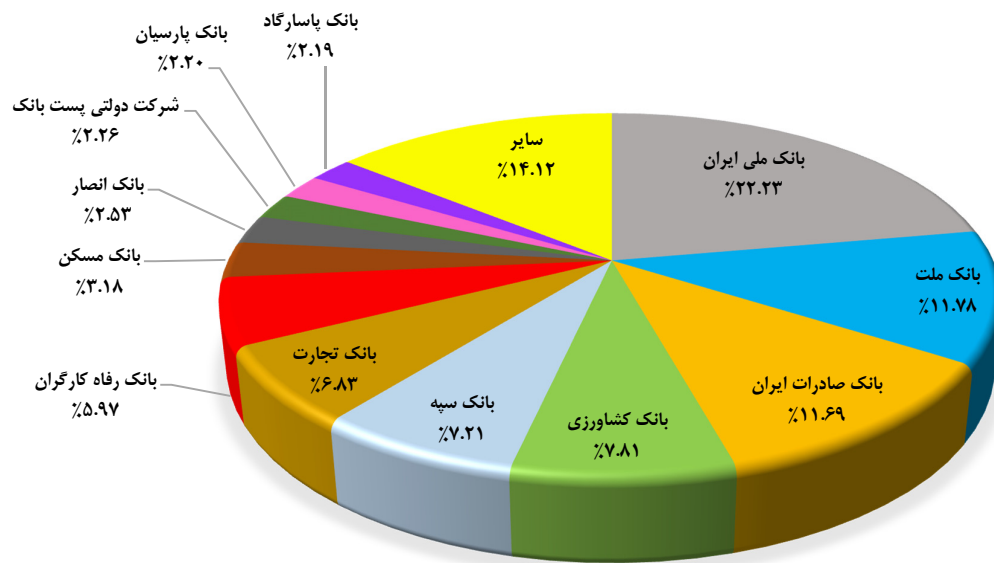
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارتهای بانکی تراکنشدار - دی و بهمن ۱۳۹۶

ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
دی ۱۳۹۶	تعداد کارتهای بانکی تراکنشدار	۲,۷۰۴,۷۳۱	۷۲,۸۹۱	۸۵,۶۹۳,۰۱۶	۸۸,۴۷۰,۶۳۸
	سهم هر یک از انواع کارتهای بانکی تراکنشدار از کل کارتهای تراکنشدار	۳/۰۶٪	۰/۰۸٪	۹۶/۸۶٪	۱۰۰/۰۰٪
بهمن ۱۳۹۶	تعداد کارتهای بانکی تراکنشدار	۲,۸۳۲,۲۳۹	۸۱,۷۸۱	۸۸,۷۴۱,۲۱۴	۹۱,۶۵۵,۲۳۴
	سهم هر یک از انواع کارتهای بانکی تراکنشدار از کل کارتهای تراکنشدار	۳/۰۹٪	۰/۰۹٪	۹۶/۸۲٪	۱۰۰/۰۰٪
رشد تعداد کارت بانکی تراکنشدار در بهمن ماه نسبت به دی ماه		۴/۷۱٪	۱۲/۲۰٪	۳/۵۶٪	۳/۶۰٪

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارتهای بانکی تراکنشدار در بهمن ماه ۹۶ نسبت به دی ماه، نرخ رشد مثبت معادل ۳/۶۰ درصد داشته است. همانگونه که در جدول ۵-۵ مشخص است، نرخ رشد در هر سه دسته از کارتهای تراکنشدار "کارت برداشت"، کارتهای "کارت اعتباری" و کارتهای "هدیه و بن کارت" با مثبت مواجه بوده است.

۵,۲,۲. سهم بانکهای صادرکننده از کل کارتهای بانکی تراکنشدار

طی بهمن ماه ۱۳۹۶ تعداد کارتهای دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۶ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارتهای این بانکها از تعداد کل کارتهای بانکی تراکنشدار در شکل ۵-۳ ترسیم شده است.

شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - بهمن ۱۳۹۶

ملاحظه می‌شود که در بهمن ماه ۱۳۹۶ بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک بوده‌اند که در این ماه ترتیب تغییر کرده و بر خلاف ماه‌های گذشته که بانک "صادرات ایران" رتبه دوم را داشت در بهمن ماه بانک "ملت" در جایگاه دوم و بانک "صادرات ایران" در جایگاه سوم و پس از بانک "ملی ایران" قرار گرفته‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها بانک‌های با سهم تعدادی بالاتر از ۲ درصد از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵,۲,۳. سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای بهمن ماه سال ۱۳۹۶ در جدول ۵-۶ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در بهمن ماه ۹۶ بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران"؛ بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملت"، "سپه" و "ملی ایران" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "پارسیان"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - بهمن ۱۳۹۶

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۳/۸۴٪	۱/۰۸٪	۲/۰۷٪
۲	بانک انصار	۰/۴۰٪	۲/۵۵٪	۲/۰۱٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۱٪	۰/۴۲٪	۰/۴۷٪
۴	بانک آینده	۰/۰۳٪	۱/۰۵٪	۵/۳۹٪
۵	بانک پارسیان	۰/۲۸٪	۱/۶۷٪	۱۸/۷۸٪
۶	بانک پاسارگاد	۲/۲۵٪	۲/۱۴٪	۳/۶۸٪
۷	بانک تجارت	۱/۹۷٪	۶/۸۹٪	۵/۱۳٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۱٪	۰/۸۶٪	۰/۸۱٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۱۰٪	۰/۳۵٪	۰/۳۰٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۲۹٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪
۱۲	بانک دی	۰/۰۵٪	۰/۴۶٪	۰/۸۹٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۳٪	۶/۰۴٪	۴/۰۵٪
۱۴	بانک سامان	۰/۷۶٪	۰/۸۸٪	۵/۱۰٪
۱۵	بانک سپه	۲۵/۲۴٪	۷/۲۷٪	۴/۷۲٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۲٪	۰/۲۸٪	۰/۶۴٪
۱۷	بانک سینا	۳/۴۱٪	۰/۶۹٪	۰/۹۰٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱۸	بانک شهر	۲/۰۶٪	۱/۴۷٪	۵/۶۷٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۱/۶۹٪	۱۱/۸۰٪	۸/۶۳٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۷٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۱/۵۲٪	۰/۸۲٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۱/۰۵٪	۰/۹۶٪
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰٪	۱/۸۱٪	۱/۰۰٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰٪	۰/۱۲٪	۰/۶۱٪
۲۵	بانک کشاورزی	۳/۰۴٪	۷/۹۱٪	۴/۷۸٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۴۴٪	۰/۲۰٪	۰/۲۴٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۳/۲۵٪	۱/۲۱٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۴۸/۶۳٪	۱۱/۸۹٪	۷/۱۱٪
۳۱	بانک ملی ایران	۴/۴۰٪	۲۲/۵۸٪	۱۱/۷۴٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۰/۰۰٪	۲/۳۲٪	۰/۲۱٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۳۳٪	۰/۸۵٪	۱/۴۶٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۰٪	۰/۲۵٪	۰/۰۳٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰٪	۰/۲۷٪	۰/۵۴٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از نوع کارت برداشت با ۴۶/۶۳ درصد متعلق به بانک "ملت"، از نوع کارت اعتباری با ۲۲/۵۸ درصد متعلق به بانک "ملی ایران" و از نوع کارت هدیه و بن کارت با ۱۸/۷۸ درصد متعلق به بانک "پارسیان" بوده است.

۵,۲,۴ سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای بهمن ماه ۹۶ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - بهمن ۱۳۹۶

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۳۱٪	۹۳/۹۲٪	۵/۷۷٪
۲	بانک انصار	۰/۰۱٪	۹۷/۵۳٪	۲/۴۵٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۰٪	۹۶/۵۴٪	۳/۴۶٪
۴	بانک آینده	۰/۰۰٪	۸۵/۹۴٪	۱۴/۰۶٪
۵	بانک پارسیان	۰/۰۱٪	۷۳/۶۳٪	۲۶/۳۵٪
۶	بانک پاسارگاد	۰/۰۹٪	۹۴/۷۲٪	۵/۱۸٪
۷	بانک تجارت	۰/۰۳٪	۹۷/۶۵٪	۲/۳۲٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۰۷٪	۹۷/۰۳٪	۲/۸۹٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۹۱/۳۶٪	۸/۶۴٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۰۳٪	۹۷/۳۲٪	۲/۶۵٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۱/۶۷٪	۹۴/۱۰٪	۴/۲۳٪
۱۲	بانک دی	۰/۰۱٪	۹۴/۱۵٪	۵/۸۴٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۹۷/۹۰٪	۲/۱۰٪
۱۴	بانک سامان	۰/۰۷٪	۸۴/۳۳٪	۱۵/۶۱٪
۱۵	بانک سپه	۰/۳۱٪	۹۷/۶۶٪	۲/۰۲٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۱٪	۹۳/۱۳٪	۶/۸۶٪
۱۷	بانک سینا	۰/۴۳٪	۹۵/۵۷٪	۳/۹۹٪
۱۸	بانک شهر	۰/۱۱٪	۸۸/۹۶٪	۱۰/۹۳٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۰/۰۱٪	۹۷/۷۱٪	۲/۲۸٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۰٪	۹۳/۰۲٪	۶/۹۸٪

۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۹۸/۳۱٪	۱/۶۹٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۹۷/۱۴٪	۲/۸۶٪
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰٪	۹۸/۲۷٪	۱/۷۳٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰٪	۸۵/۵۸٪	۱۴/۴۲٪
۲۵	بانک کشاورزی	۰/۰۳٪	۹۸/۰۷٪	۱/۸۹٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۱۹٪	۹۶/۰۳٪	۳/۷۸٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۹۴/۴۵٪	۵/۵۵٪
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۹۸/۸۲٪	۱/۱۸٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۵۳/۰۹٪	۴۶/۹۱٪
۳۰	بانک ملت	۰/۳۷٪	۹۷/۷۷٪	۱/۸۶٪
۳۱	بانک ملی ایران	۰/۰۲٪	۹۸/۳۵٪	۱/۶۳٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۰/۰۰٪	۹۹/۷۱٪	۰/۲۹٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۹۷/۹۹٪	۲/۰۱٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۰۳٪	۹۵/۱۰٪	۴/۸۷٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۰٪	۹۹/۶۵٪	۰/۳۵٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰٪	۹۴/۱۰٪	۵/۹۰٪

همانگونه که ملاحظه می‌شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در اغلب بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۵.۲.۵ اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرfindال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک اندازه‌گیری و بررسی می‌شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صادر نمودن انواع کارت‌های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق

کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - بهمن ۱۳۹۶

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si
۱	بانک اقتصاد نوین	۳/۸۴۴۴	۱۴/۷۷۹۵	۱/۰۷۶۳	۱/۱۵۸۵	۲/۰۷۱۱	۴/۲۸۹۵
۲	بانک انصار	۰/۴۰۲۳	۰/۱۶۱۸	۲/۵۵۰۷	۶/۵۰۶۱	۲/۰۱۱۵	۴/۰۴۶۲
۳	بانک ایران زمین	۰/۰۱۴۷	۰/۰۰۰۲	۰/۴۱۷۳	۰/۱۷۴۱	۰/۴۶۸۷	۰/۲۱۹۷
۴	بانک آینده	۰/۰۳۴۲	۰/۰۰۱۲	۱/۰۵۲۵	۱/۱۰۷۷	۵/۳۹۳۹	۲۹/۰۹۴۵
۵	بانک پارسیان	۰/۲۸۰۰	۰/۰۷۸۴	۱/۶۷۵۰	۲/۸۰۵۵	۱۸/۷۸۲۷	۳۵۲/۷۸۸۶
۶	بانک پاسارگاد	۲/۲۵۴۸	۵/۰۸۴۱	۲/۱۴۳۶	۴/۵۹۵۰	۳/۶۷۵۶	۱۳/۵۰۹۸
۷	بانک تجارت	۱/۹۷۱۱	۳/۸۸۵۳	۶/۸۸۷۹	۴۷/۴۴۳۳	۵/۱۲۷۰	۲۶/۲۸۶۲
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۷۰۸۰	۰/۵۰۱۲	۰/۸۶۲۰	۰/۷۴۳۱	۰/۸۰۵۱	۰/۶۴۸۲
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۸۷	۰/۰۰۰۱	۰/۰۲۵۹	۰/۰۰۰۷
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۱۰۳۹	۰/۰۱۰۸	۰/۳۵۴۱	۰/۱۲۵۴	۰/۳۰۲۳	۰/۰۹۱۴
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۲۹۳۵	۰/۰۸۶۱	۰/۰۱۵۳	۰/۰۰۰۲	۰/۰۲۱۵	۰/۰۰۰۵
۱۲	بانک دی	۰/۰۴۸۹	۰/۰۰۲۴	۰/۴۵۵۹	۰/۲۰۷۹	۰/۸۸۶۱	۰/۷۸۵۲
۱۳	بانک رفاه کارگران	۰/۰۳۱۸	۰/۰۰۱۰	۶/۰۳۷۴	۳۶/۴۵۰۱	۴/۰۵۱۵	۱۶/۴۱۴۶
۱۴	بانک سامان	۰/۷۶۰۶	۰/۵۷۸۵	۰/۸۷۹۵	۰/۷۷۳۵	۵/۱۰۰۱	۲۶/۰۱۰۷
۱۵	بانک سپه	۲۵/۲۳۸۱	۶۳۶/۹۶۳۵	۷/۲۶۹۹	۵۲/۸۵۰۹	۴/۷۱۹۶	۲۲/۲۷۴۲
۱۶	بانک سرمایه	۰/۰۲۰۸	۰/۰۰۰۴	۰/۲۷۵۵	۰/۰۷۵۹	۰/۶۳۶۲	۰/۴۰۴۷
۱۷	بانک سینا	۳/۴۰۷۹	۱۱/۶۱۳۷	۰/۶۹۰۵	۰/۴۷۶۸	۰/۹۰۳۹	۰/۸۱۷۱
۱۸	بانک شهر	۲/۰۵۶۷	۴/۲۳۰۱	۱/۴۷۲۸	۲/۱۶۹۲	۵/۶۶۸۰	۳۲/۱۲۵۷
۱۹	بانک صادرات ایران	۱/۶۸۶۲	۲/۸۴۳۳	۱۱/۷۹۵۹	۱۳۹/۱۴۴۳	۸/۶۲۸۸	۷۴/۴۵۶۰
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۲۷۹	۰/۰۰۰۸	۰/۰۶۵۵	۰/۰۰۴۳
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۱/۵۲۲۶	۲/۳۱۸۳	۰/۸۲۲۴	۰/۶۷۶۳
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۱/۰۴۵۳	۱/۰۹۲۶	۰/۹۶۳۵	۰/۹۲۸۴
۲۳	بانک قوامین	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۱/۸۱۱۷	۳/۲۸۲۱	۱/۰۰۰۹	۱/۰۰۱۸

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		Si	Si ^۲	Si	Si ^۲	Si	Si ^۲
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۱۱۶۵	۰/۰۱۳۶	۰/۶۱۵۰	۰/۳۷۸۲
۲۵	بانک کشاورزی	۳/۰۴۲۳	۹/۲۵۵۴	۷/۹۰۷۶	۶۲/۵۲۹۹	۴/۷۸۴۹	۲۲/۸۹۵۷
۲۶	بانک گردشگری	۰/۴۳۵۳	۰/۱۸۹۵	۰/۱۹۸۰	۰/۰۳۹۲	۰/۲۴۳۹	۰/۰۵۹۵
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۶۷	۰/۰۰۰۰	۰/۰۱۲۴	۰/۰۰۰۲
۲۸	بانک مسکن	۰/۰۰۱۲	۰/۰۰۰۰	۳/۲۴۹۳	۱۰/۵۵۷۸	۱/۲۱۲۸	۱/۴۷۰۹
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۳۲	۰/۰۰۰۰
۳۰	بانک ملت	۴۸/۶۲۷۴	۲،۳۶۴/۶۲۷۱	۱۱/۸۹۳۱	۱۴۱/۴۴۴۸	۷/۱۰۸۵	۵۰/۵۳۰۴
۳۱	بانک ملی ایران	۴/۴۰۳۲	۱۹/۳۸۸۴	۲۲/۵۸۳۷	۵۱۰/۰۲۲۹	۱۱/۷۴۲۷	۱۳۷/۸۸۹۹
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۰/۰۰۱۲	۰/۰۰۰۰	۲/۳۲۲۵	۵/۳۹۳۹	۰/۲۱۰۱	۰/۰۴۴۱
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۰۲۱۹	۰/۰۰۰۵	۰/۰۱۴۱	۰/۰۰۰۲
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۳۳۱۴	۰/۱۰۹۸	۰/۸۴۵۴	۰/۷۱۴۷	۱/۳۵۵۱	۱/۸۳۶۴
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۲۵۳۲	۰/۰۶۴۱	۰/۰۲۷۸	۰/۰۰۰۸
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۲۷۳۹	۰/۰۷۵۰	۰/۵۲۷۹	۰/۲۸۹۴
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۳،۰۷۴/۳۹۱۸	-	۱،۰۳۴/۳۵۷۹	-	۸۲۲/۲۶۹۷

ملاحظه می‌شود که در بهمن ماه ۹۶، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در دو دسته "کارت اعتباری" و "کارت برداشت" رشد مثبت داشته و در دسته "کارت هدیه و بن کارت"، با رشد منفی مواجه بوده است. کارت‌های "برداشت" مانند سه ماه گذشته با اختلاف خیلی کم در طبقه "تمرکز ملایم" قرار گرفته است که این موضوع نشان دهنده آنست که در این چند ماه با وجود اختلاف اندک با طبقه "رقابتی" اما به معنای فاصله گرفتن از بازار استاندارد این نوع کارت در بین بانک‌های کشور می‌باشد. بودن در طبقه "رقابتی" بدان معناست که تا قبل از این سهم بازار بانک‌های صادر کننده در بازار صدور "کارت برداشت" پراکندگی متناسبی داشته است، اما در چند ماه اخیر جهش کارت برداشت به طبقه "تمرکز ملایم" باعث فاصله بسیار اندک از این وضعیت شده و این نشان دهنده رفتن برخی از بانک‌های صادر کننده به سمت صدور بیشتر و فاصله گرفتن از وضعیت استاندارد و رقابتی و رفتن به سمت انحصار می‌باشد.

همانگونه که در جدول ۹-۵ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای "کارت برداشت" با نرخ رشد مثبت ۰/۵۷ درصد با فاصله خیلی کم از طبقه "رقابتی" همچنان در طبقه "تمرکز ملایم"، برای "کارت اعتباری" با نرخ رشد مثبت ۵/۴۲ درصد همچنان در طبقه "تمرکز بالا" و برای "کارت هدیه و بن کارت" با نرخ رشد منفی ۸/۶۴ درصد همچنان در طبقه "تمرکز ملایم" قرار دارد.

میزان این شاخص برای دسته کارت‌های "اعتباری" همچنان مبین تمرکز بالا در بازار این نوع کارت می‌باشد، به این معنا که در این دسته از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، همچنان تعداد کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند که بالاترین سهام در بهمن ماه ۹۶ برای کارت اعتباری به ترتیب به بانک‌های "ملت"، "سپه" و "ملی ایران" تعلق گرفته است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در بهمن ماه نسبت به دی ماه ۹۶ در جدول ۹-۵ ارائه شده است.

جدول ۹-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - دی و بهمن ۹۶

HHI	کارت اعتباری			کارت برداشت			کارت هدیه و بن کارت		
	دی ۹۶	بهمن ۹۶	نرخ رشد	دی ۹۶	بهمن ۹۶	نرخ رشد	دی ۹۶	بهمن ۹۶	نرخ رشد
شاخص HHI	۲۰۹۱۶/۳۹	۳۰۰۷۴/۳۹	۵/۴۲٪	۱۰۰۲۸/۴۶	۱۰۰۳۴/۳۶	۰/۵۷٪	۸۹۹/۹۹	۸۲۲/۲۷	-۸/۶۴٪

با توجه به اطلاعات جدول ۹-۵ ملاحظه می‌شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های صادر کننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، در بهمن ماه سبب تغییر وضعیت و طبقه تمرکز در بازار صدور کارت‌های بانکی تراکنش‌دار نشده است.

۵,۳. سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. جدول ۵-۱۰ سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

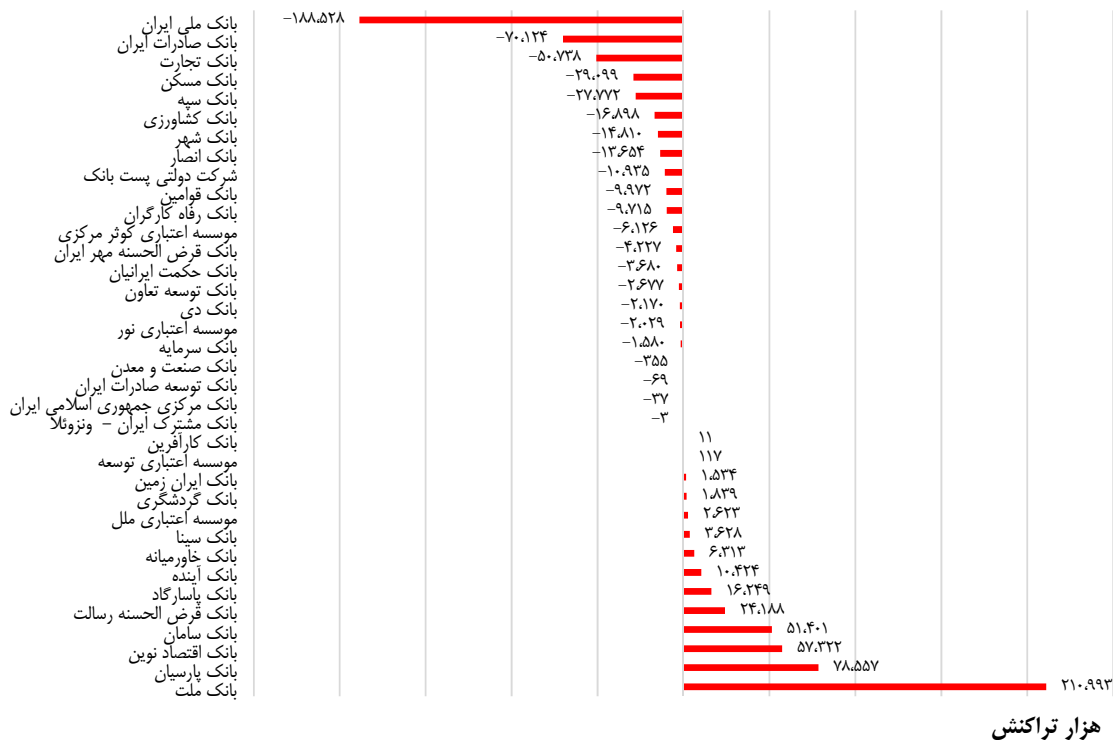
جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - بهمن ۱۳۹۶

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۳۷٪	۵/۰۸٪	۱/۵۹٪	۱/۵۵٪
۲	بانک انصار	۲/۷۳٪	۱/۸۵٪	۲/۲۱٪	۱/۷۶٪
۳	بانک ایران زمین	۰/۴۷٪	۰/۵۶٪	۰/۶۸٪	۰/۶۴٪
۴	بانک آینده	۱/۲۶٪	۱/۹۳٪	۲/۴۱٪	۱/۴۹٪
۵	بانک پارسیان	۳/۱۷٪	۸/۲۵٪	۳/۰۲٪	۴/۲۳٪
۶	بانک پاسارگاد	۲/۹۵٪	۴/۰۰٪	۳/۰۶٪	۳/۹۵٪
۷	بانک تجارت	۶/۸۹٪	۳/۶۱٪	۵/۱۶٪	۴/۱۳٪
۸	بانک توسعه تعاون	۰/۸۰٪	۰/۶۲٪	۰/۷۰٪	۰/۶۶٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪
۱۰	بانک حکمت ایرانیان	۰/۵۱٪	۰/۲۷٪	۰/۲۹٪	۰/۲۲٪
۱۱	بانک خاورمیانه	۰/۰۲٪	۰/۴۳٪	۰/۰۳٪	۰/۲۰٪
۱۲	بانک دی	۰/۴۲٪	۰/۲۸٪	۰/۵۳٪	۰/۴۶٪
۱۳	بانک رفاه کارگران	۵/۱۳٪	۴/۵۰٪	۴/۶۳٪	۴/۲۷٪
۱۴	بانک سامان	۱/۴۲٪	۴/۷۴٪	۱/۷۵٪	۳/۳۹٪
۱۵	بانک سپه	۶/۷۱٪	۴/۹۱٪	۵/۹۰٪	۴/۹۴٪
۱۶	بانک سرمایه	۰/۳۰٪	۰/۲۰٪	۰/۴۱٪	۰/۴۰٪
۱۷	بانک سینا	۰/۷۳٪	۰/۹۵٪	۰/۷۱٪	۱/۹۱٪

ردیف	نام بانک	سهیم تعدادی تراکنش‌ها		سهیم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهیم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱۸	بانک شهر	۱/۷۸٪	۰/۸۲٪	۲/۶۲٪	۱/۹۸٪
۱۹	بانک صادرات ایران	۱۱/۳۴٪	۶/۸۱٪	۱۱/۴۲٪	۱۰/۹۷٪
۲۰	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪
۲۱	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۱۴٪	۳/۷۰٪	۲/۳۹٪	۲/۴۲٪
۲۲	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۰۹٪	۰/۸۲٪	۱/۲۵٪	۰/۶۹٪
۲۳	بانک قوامین	۱/۸۴٪	۱/۱۹٪	۲/۴۴٪	۲/۸۲٪
۲۴	بانک کارآفرین	۰/۱۴٪	۰/۱۴٪	۰/۲۴٪	۰/۲۶٪
۲۵	بانک کشاورزی	۷/۶۸٪	۶/۵۹٪	۵/۶۷٪	۵/۲۲٪
۲۶	بانک گردشگری	۰/۲۶٪	۰/۳۸٪	۰/۴۴٪	۰/۴۲٪
۲۷	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۴٪
۲۸	بانک مسکن	۲/۷۲٪	۰/۸۴٪	۳/۰۲٪	۱/۲۲٪
۲۹	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۰	بانک ملت	۱۲/۵۵٪	۲۶/۲۰٪	۱۸/۱۷٪	۲۶/۸۷٪
۳۱	بانک ملی ایران	۲۰/۸۲٪	۸/۶۳٪	۱۶/۸۴٪	۱۱/۷۱٪
۳۲	شرکت دولتی پست بانک	۱/۴۶٪	۰/۷۵٪	۰/۶۳٪	۰/۳۷٪
۳۳	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۲٪
۳۴	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۰/۸۱٪	۰/۴۲٪	۰/۵۹٪	۰/۲۴٪
۳۵	موسسه اعتباری ملل	۰/۲۰٪	۰/۳۷٪	۰/۳۵٪	۰/۳۵٪
۳۶	موسسه اعتباری نور	۰/۲۴٪	۰/۱۱٪	۰/۷۷٪	۰/۱۳٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که بیشترین سهم از تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده در بهمن ماه ۹۶ به سه بانک "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران"، اختصاص یافته است.

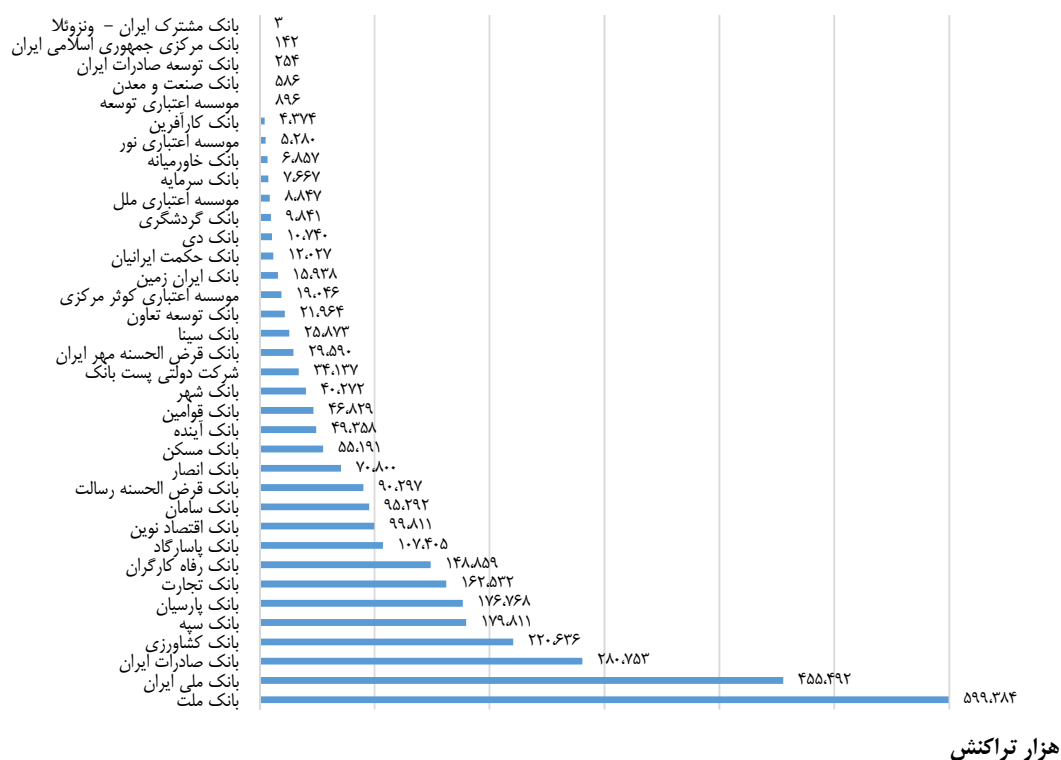
در ادامه شکل ۴-۵ نشان دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در شکل نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - بهمن ۱۳۹۶

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "پارسیان" و "اقتصاد نوین" (تغییر جایگاه دو بانک "سامان" و "اقتصاد نوین" نسبت به ماه گذشته) بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "تجارت" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر این موضوع برعکس است. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی در را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

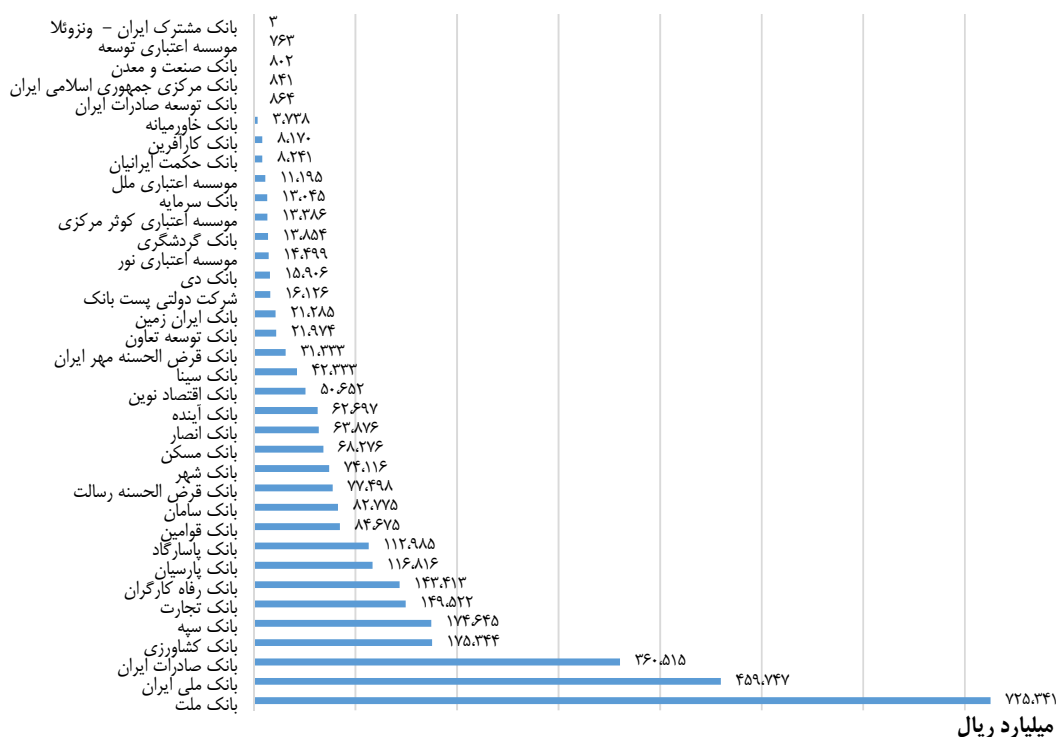
از سویی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادرشده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از کل تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور به دست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک به دست می‌آید در شکل ۵-۵ نشان داده شده است.

شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - بهمن ۱۳۹۶

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد سه بانک "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" همچنان بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و سه بانک "بانک مشترک ایران-ونزوئلا"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران" و "توسعه صادرات ایران" نیز همچنان کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در بهمن ماه ۱۳۹۶ در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۴} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در شکل ۵-۶ نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به‌وسیله کارت‌های هر بانک^{۳۵} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۶} آمده است.

شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - بهمن ۱۳۹۶

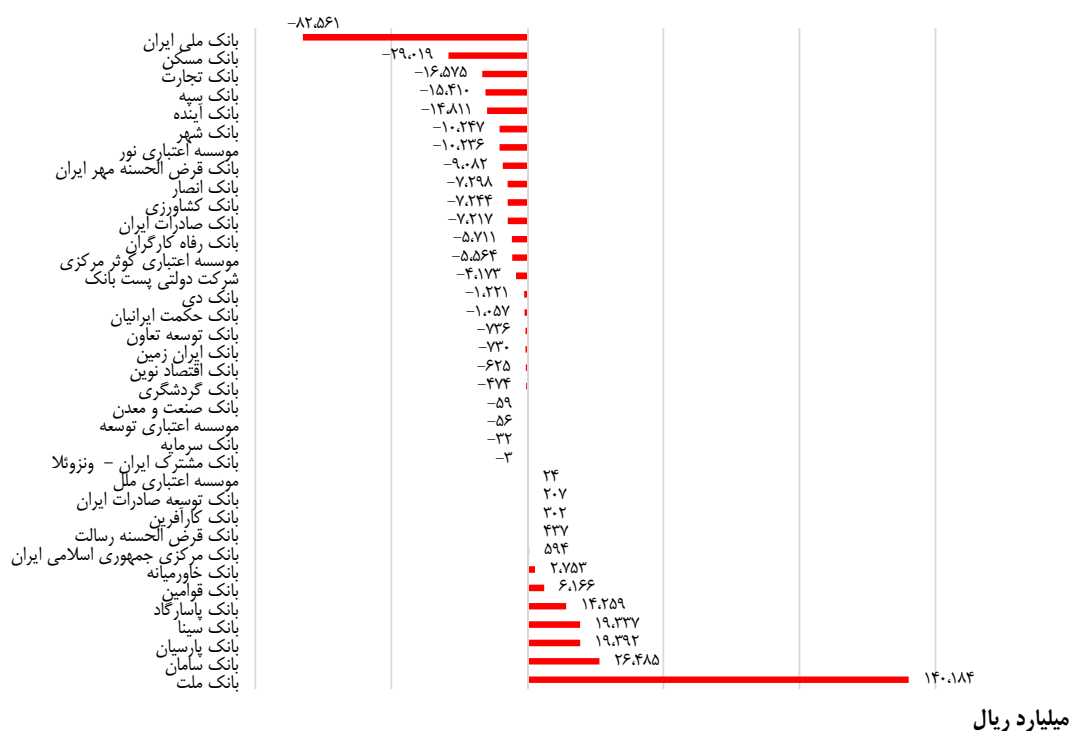
^{۳۴} Turnover

^{۳۵} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).

^{۳۶} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی بهمن ماه ۹۶ در بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بوده است.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌ها در بانک در کدام جهت بوده است و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - بهمن ۱۳۹۶

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "سامان" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" و "تجارت"، بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" و "تجارت" به سمت بانک‌های "ملت"، "سامان" و "پارسیان" در حال انتقال است.

در بررسی اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک در آذر ماه برای بیشترین اختلاف منفی دو بانک "تجارت" و "آینده" به ترتیب در جایگاه سوم و چهارم قرار داشتند، در صورتی که در دی ماه ۹۶ جایگاه این دو بانک تغییر کرده و این روند در بهمن ماه نیز ادامه داشته و در بهمن ماه، بانک‌های "تجارت"، "سپه" و "آینده" به ترتیب در مکان‌های سوم تا پنجم جای گرفته‌اند. همچنین در این لیست در بررسی بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده در آذر ماه بانک "پاسارگاد" و پس از آن بانک "سینا" در مکان‌های چهارم و پنجم قرار داشتند که در دی ماه جای این دو بانک نیز در رتبه بندی تغییر یافت، اما همانگونه که مشاهده می‌گردد، در بهمن ماه بانک‌های "پارسیان" و "سینا" به ترتیب در مکان‌های سوم و چهارم این نمودار جای گرفته‌اند.

۵.۴. کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش

با توجه به پرداخت بخش عمده کارمزدهای شبکه پرداخت توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده، یکی از مهمترین چالش‌های بانک‌ها، حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت است. به جهت کمک به بانک‌ها در جهت تنظیم سیاست‌های ارتباطی با مشتریان و شرکت‌های PSP، لازم است تا این بانک‌ها استنباطی از وضعیت کلی صنعت و میزان کارمزدهای پرداختی در مقایسه با صنعت را داشته باشند.

در ادامه کارمزد پرداخت شده توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده محاسبه می‌شود. شایان ذکر است که کارمزد تراکنش‌های خرید به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده، کارمزد تراکنش‌های قبض و شارژ به طور مستقیم توسط بانک صادرکننده و کارمزد تراکنش‌های مانده گیری توسط دارنده کارت پرداخت می‌گردد.

به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، در این بخش با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید و تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ که کارمزد آن به طور مستقیم به ترتیب توسط بانک پذیرنده و بانک صادرکننده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است و از محاسبه کارمزدهای پرداخت شده توسط دارنده کارت نظیر کارمزد مانده‌گیری، چشم‌پوشی شده است.

۵,۴,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید

از آنجا که برای تراکنش‌های خرید، کارمزد توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌گردد، شاخص انتخاب شده به منظور ارائه این اطلاعات، شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش پذیرش شده" می‌باشد. در این بخش به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است.

در جدول ۵-۱۱ تنها میزان کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ تراکنش خرید محاسبه و ارائه گردیده است. همانطور که در این جدول مشاهده می‌گردد، به طور متوسط در بهمن ماه ۱۳۹۶، بانک‌های پذیرنده با ۱/۸۱ درصد رشد منفی نسبت به ماه گذشته (دی ماه) میزان ۱۰۹/۱۲ ریال از هر صدهزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند که در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "توسعه صادرات ایران" با ۱۰/۴۸ درصد رشد منفی نسبت به ماه گذشته کمترین میزان یعنی مبلغ ۲۷/۴۲ ریال از هر صدهزار ریال مبالغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده است و بانک "خاورمیانه" با ۲۰/۲۶ درصد رشد منفی نسبت به ماه گذشته با مبلغ ۲۴۴/۷۵ ریال بیشترین کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده است.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های خرید، هم تعداد تراکنش‌ها و هم بازه مبلغی تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از پذیرندگان خود دریافت کرده‌اند.

جدول ۱۱-۵ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش خرید - بهمن ۱۳۹۶

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (دی ۹۶)	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید (بهمن ۹۶)	نرخ رشد بهمن ماه نسبت به دی ماه ۹۶
۱	بانک توسعه صادرات ایران	۳۰/۶۳	۲۷/۴۲	-۱۰/۴۸٪
۲	بانک قوامین	۴۶/۵۴	۴۹/۱۴	۵/۵۸٪
۳	بانک صنعت و معدن	۴۵/۵۸	۴۹/۵۹	۸/۸۰٪
۴	بانک شهر	۸۸/۷۳	۵۴/۵۰	-۳۸/۵۸٪
۵	بانک آینده	۵۶/۲۳	۶۲/۹۱	۱۱/۸۸٪
۶	بانک سرمایه	۶۵/۴۹	۶۹/۱۲	۵/۵۴٪
۷	بانک سینا	۸۳/۴۲	۷۲/۱۸	-۱۳/۴۷٪
۸	بانک صادرات ایران	۷۷/۶۷	۷۷/۰۳	-۰/۸۳٪
۹	بانک کارآفرین	۸۲/۶۰	۷۹/۲۷	-۴/۰۴٪
۱۰	بانک دی	۹۱/۸۶	۷۹/۳۶	-۱۳/۶۰٪
۱۱	بانک مسکن	۷۹/۳۵	۸۳/۷۳	۵/۵۲٪
۱۲	بانک ملی ایران	۹۴/۳۶	۹۲/۲۴	-۲/۲۵٪
۱۳	موسسه اعتباری نور	۸۳/۶۷	۱۰۱/۴۷	۲۱/۲۸٪
۱۴	بانک ملت	۱۰۱/۹۷	۱۰۵/۳۵	۳/۳۱٪
۱۵	بانک تجارت	۱۰۵/۹۴	۱۰۵/۸۸	-۰/۰۶٪
۱۶	بانک اقتصاد نوین	۱۲۵/۸۶	۱۰۹/۰۸	-۱۳/۳۴٪
۱۷	بانک ایران زمین	۱۰۸/۴۶	۱۱۴/۵۴	۵/۶۱٪
۱۸	موسسه اعتباری ملل	۱۱۱/۸۶	۱۱۶/۴۸	۴/۱۳٪
۱۹	بانک پاسارگاد	۱۳۵/۷۰	۱۱۸/۵۶	-۱۲/۶۳٪
۲۰	بانک سپه	۱۱۴/۴۴	۱۱۸/۵۶	۳/۶۰٪
۲۱	بانک گردشگری	۱۱۷/۳۰	۱۲۱/۵۷	۳/۶۴٪
۲۲	بانک توسعه تعاون	۱۱۸/۳۹	۱۲۴/۰۶	۴/۷۹٪
۲۳	بانک انصار	۱۲۵/۵۹	۱۲۵/۹۲	-۰/۲۶٪
۲۴	بانک رفاه کارگران	۱۴۰/۵۹	۱۳۱/۵۸	-۶/۴۰٪
۲۵	بانک حکمت ایرانیان	۱۴۳/۲۹	۱۳۱/۹۷	-۷/۹۰٪
۲۶	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۳۹/۳۲	۱۴۸/۲۹	۶/۴۴٪
۲۷	بانک کشاورزی	۱۴۳/۱۰	۱۴۸/۶۸	۳/۹۰٪
۲۸	بانک پارسیان	۲۰۸/۹۲	۱۵۳/۱۹	-۲۶/۶۷٪
۲۹	بانک سامان	۱۸۴/۰۷	۱۷۴/۰۲	-۵/۴۶٪
۳۰	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۷۹/۸۲	۱۸۵/۷۷	۳/۳۰٪
۳۱	موسسه اعتباری توسعه	۱۹۲/۶۳	۱۹۳/۱۸	-۰/۲۸٪
۳۲	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۲۱۱/۸۶	۲۰۵/۵۶	-۲/۹۷٪
۳۳	شرکت دولتی پست بانک	۲۰۳/۰۳	۲۲۱/۴۶	۹/۰۷٪
۳۴	بانک خاورمیانه	۳۰۶/۹۴	۲۴۴/۷۵	-۲۰/۲۶٪
	کارمزد پرداختی کل بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید	۱۱۶/۲۰	۱۱۱/۱۴	-۴/۳۶٪

به استناد جدول فوق، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط، $8/92$ برابر است. یعنی بانک "خاورمیانه" به نسبت هر $100,000$ ریال مبلغ تراکنش خرید جذب شده $8/92$ برابر بانک "توسعه صادرات ایران" کارمزد پرداخت کرده است. بنابراین بانک‌هایی مثل "توسعه صادرات ایران"، "قوامین" یا "صنعت و معدن" در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار برای صاحبان حساب، در بهمن ماه اثربخش‌تر عمل نموده‌اند.

۵,۴,۱,۱. کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها با احتساب هزینه اجاره بها

لازم به ذکر است که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای هر نصب ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید و این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت می‌باشد. به طور مثال ابزارهای GPRS هزینه اجاره بالاتری داشته و یا اینکه بسته به توافق شرکت‌ها و بانک پذیرنده مورد نظر، این مبلغ متفاوت است. اما در این بخش به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر $100,000$ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط $300,000$ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر $100,000$ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و در جدول جداگانه‌ای ارائه شده است.

حال با توجه به بررسی میزان کارمزد پرداختی هر بانک پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده، در این بخش عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به این میزان اضافه می‌گردد. جدول ۵-۱۲، میزان هزینه پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده را نشان می‌دهد. این هزینه شامل جمع مبلغ کارمزد پرداخت شده به اضافه مبلغ اجاره پرداختی به ازای هر کارتخوان می‌باشد. به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق میزان اجاره پرداختی هر بانک به شرکت‌ها، این مبلغ اجاره با توجه به اطلاعات دریافتی به طور متوسط برای کل صنعت مبلغ $300,000$ ریال ماهانه در نظر گرفته شده است. به این معنی که تعداد ابزارهای

نصب شده تراکنش دار در هر ماه به ازای هر بانک ضرب در سیصد هزار ریال به اضافه کل مبلغ کارمزد پرداخت شده، تقسیم بر کل مبالغ پذیرش شده بانک در واحد صد هزار ریال شده است.

جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها با احتساب هزینه اجاره بها - بهمن ۱۳۹۶

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (دی ۹۶)	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (بهمن ۹۶)	نرخ رشد بهمن ماه نسبت به دی ۹۶
۱	بانک توسعه صادرات ایران	۹۲/۲۱	۷۶/۰۴	-۱۷/۵۴٪
۲	بانک خاورمیانه	۱۴۰/۰۵	۹۳/۵۷	-۳۳/۱۸٪
۳	بانک قوامین	۱۳۳/۲۵	۱۳۵/۹۶	۲/۰۴٪
۴	بانک سینا	۱۷۵/۱۰	۱۵۸/۴۱	-۹/۵۳٪
۵	بانک صنعت و معدن	۱۷۰/۱۹	۱۶۵/۸۲	-۲/۵۷٪
۶	بانک سرمایه	۱۸۰/۴۹	۱۷۷/۲۰	-۱/۸۲٪
۷	بانک کارآفرین	۲۰۳/۳۵	۱۹۰/۲۲	-۶/۴۶٪
۸	بانک آینده	۱۶۶/۶۸	۱۹۷/۹۹	۱۸/۷۸٪
۹	بانک مسکن	۲۱۰/۱۶	۲۰۹/۴۱	-۰/۳۶٪
۱۰	بانک صادرات ایران	۲۲۶/۴۹	۲۳۳/۳۲	۳/۰۲٪
۱۱	بانک ملت	۲۶۷/۰۴	۲۳۴/۰۷	-۱۲/۳۵٪
۱۲	بانک دی	۲۸۱/۱۳	۲۳۵/۵۸	-۱۶/۲۰٪
۱۳	بانک ملی ایران	۲۳۸/۸۱	۲۴۵/۱۸	۲/۶۷٪
۱۴	بانک توسعه تعاون	۲۵۸/۶۲	۲۶۴/۶۱	۲/۳۲٪
۱۵	بانک سپه	۲۶۳/۸۶	۲۶۹/۵۲	۲/۱۵٪
۱۶	موسسه اعتباری نور	۲۳۹/۷۴	۲۷۲/۰۳	۱۳/۴۷٪
۱۷	بانک گردشگری	۲۷۹/۰۳	۲۷۷/۱۹	-۰/۶۶٪
۱۸	بانک رفاه کارگران	۲۷۹/۰۴	۲۷۸/۳۸	-۰/۲۴٪
۱۹	بانک ایران زمین	۲۸۷/۸۰	۲۸۱/۴۲	-۲/۲۲٪

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (دی ۹۶)	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزارهای کارتخوان (بهمن ۹۶)	نرخ رشد بهمن ماه نسبت به دی ۹۶
۲۰	بانک شهر	۳۶۸/۸۵	۳۰۲/۹۶	-۱۷/۸۶٪
۲۱	بانک تجارت	۳۰۱/۷۵	۳۰۸/۳۸	۲/۲۰٪
۲۲	موسسه اعتباری ملل	۳۱۲/۳۸	۳۱۳/۴۳	۰/۳۳٪
۲۳	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳۱۴/۹۸	۳۳۹/۶۳	۴/۶۵٪
۲۴	بانک انصار	۳۴۱/۷۹	۳۳۷/۱۷	-۱/۳۵٪
۲۵	بانک سامان	۳۴۹/۶۲	۳۴۵/۰۷	-۱/۳۰٪
۲۶	بانک قرض الحسنه رسالت	۳۶۰/۴۲	۳۶۱/۸۶	۰/۴۰٪
۲۷	بانک پاسارگاد	۴۱۱/۲۵	۳۹۷/۴۷	-۳/۳۵٪
۲۸	بانک کشاورزی	۳۹۰/۸۶	۴۱۸/۳۰	۷/۰۲٪
۲۹	موسسه اعتباری توسعه	۴۵۱/۴۲	۴۳۶/۸۲	-۳/۲۳٪
۳۰	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۵۳۵/۳۹	۵۲۲/۹۵	-۲/۳۲٪
۳۱	شرکت دولتی پست بانک	۵۰۸/۵۹	۵۲۸/۶۷	۵/۹۲٪
۳۲	بانک پارسیان	۶۶۲/۸۳	۶۴۰/۰۷	-۳/۴۳٪
۳۳	بانک حکمت ایرانیان	۸۴۶/۵۵	۱،۰۱۸/۶۷	۲۰/۳۳٪
۳۴	بانک اقتصاد نوین	۹۳۷/۷۷	۱،۱۰۰/۱۴	۱۷/۳۱٪
	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید با احتساب اجاره بهای ابزار در کل شبکه	۲۹۷/۵۲	۲۹۴/۳۳	-۱/۰۷٪

ملاحظه می‌گردد که احتساب میزان اجاره بهای هر ابزار کارتخوان فروشگاهی منجر با افزایش میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها گردیده است. به طور متوسط کل بانک‌ها مبلغ جمع کل اجاره و کارمزد پرداختی ۲۹۴/۳۳ ریال را در بهمن ماه به ازای هر صد هزار ریال مبلغ پذیرش شده پرداخت کرده‌اند و نسبت به ماه گذشته ۱/۰۷ درصد کاهش نرخ رشد (نرخ رشد منفی) داشته‌اند. همانگونه که در جدول ۵-۱۲ مشاهده می‌گردد در بهمن ماه ۹۶ بانک "توسعه صادرات ایران" با پرداخت ۷۶/۰۴ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن بانک "خاورمیانه" با پرداخت ۹۳/۵۷ ریال هزینه (کارمزد + اجاره)، کمترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده و بانک "اقتصاد نوین" با ۱۱۰۰/۱۴ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و پس از آن به ترتیب بانک "حکمت ایرانیان" با ۱۰۱۸/۶۷ ریال هزینه (کارمزد + اجاره) و بانک "پارسیان" با ۶۴۰/۰۷ ریال بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده‌اند.

همانگونه که مشاهده می‌گردد در بهمن ماه ۹۶ همانند دی ماه، بانک "اقتصاد نوین" بیشترین هزینه را به ازای جذب هر صد هزار ریال تراکنش خرید پذیرش شده پرداخت کرده به طوری که مجدداً برای دومین ماه متوالی حتی قبل از بانک‌های "حکمت ایرانیان" و "پارسیان" که در ماه‌های گذشته رتبه‌های اول و دوم را در این بررسی کسب می‌کرده‌اند قرار گرفته است.

تحلیل اولیه‌ای که در این بخش ارائه می‌شود، حاکی از اهمیت مبلغ اجاره ابزار کارتخوان در اقتصادی بودن صنعت پرداخت برای بانک‌هاست، جمع این هزینه باید نسبت به رسوبی که بانک از موجودی پذیرندگان به دست می‌آورد توجیه پذیر باشد. در صورتی که بانک موفق به جذب رسوبی بیشتر از این مبلغ به ازای هر صد هزار ریال نشود، کاربرد ابزار کارتخوان فروشگاهی برای بانک مقرون به صرفه نخواهد بود. همچنین جدا از مبلغ اجاره، نحوه بازاریابی بانک‌ها و شرکت‌های PSP اهمیت دو چندانی می‌یابد. انتخاب پذیرندگان اثربخش، به معنی انتخاب پذیرندگانی که از گردش کافی موجودی به جهت تامین رسوب مورد نظر بانک برخوردار هستند به عاملی مهم جهت سودپذیر بودن ابزار پرداخت برای بانک تبدیل می‌گردد.

به نظر می‌رسد بهتر است بانک‌ها بخشی از هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان خود را از پذیرندگانی که گردش موجودی کافی به جهت تامین هزینه‌های بانک ندارند دریافت کرده و امتیاز تقبل هزینه‌های اجاره و نگهداری ابزارهای کارتخوان را فقط برای پذیرندگانی که از گردش موجودی کافی برخوردارند در نظر گیرند.

۵,۴,۲. کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار

ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است. در این بخش از گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای بهمن ماه ۹۶ محاسبه می‌گردد. در ادامه جدول ۵-۱۳ میزان کارمزد پرداختی هر بانک صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۵-۱۳ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صدهزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - بهمن ۱۳۹۶

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (دی ۹۶)	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (بهمن ۹۶)	نرخ رشد بهمن ماه نسبت به دی ماه ۹۶
۱	بانک خاورمیانه	۹۲/۴۷	۴۳/۲۸	-۵۳/۱۹٪
۲	بانک صنعت و معدن	۳۲/۸۸	۶۳/۸۳	۹۴/۱۶٪
۳	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۱۳۳/۳۴	۶۶/۲۳	-۵۰/۳۳٪
۴	موسسه اعتباری نور	۱۶۹/۵۸	۱۰۱/۶۱	-۴۰/۰۸٪
۵	بانک کارآفرین	۱۹۶/۴۴	۱۱۲/۳۶	-۴۲/۸۰٪
۶	بانک پارسیان	۱۳۹/۶۰	۱۴۵/۶۵	۴/۳۴٪
۷	موسسه اعتباری ملل	۱۴۲/۸۷	۱۴۶/۹۳	۲/۸۴٪
۸	بانک آینده	۲۰۷/۵۸	۱۵۴/۶۱	-۲۵/۵۲٪
۹	بانک توسعه صادرات ایران	۳۱۰/۰۲	۲۲۰/۷۷	-۲۸/۷۹٪
۱۰	بانک صادرات ایران	۳۱۲/۳۲	۲۲۴/۲۰	-۲۸/۲۱٪
۱۱	بانک گردشگری	۲۷۰/۷۱	۲۳۶/۷۲	-۱۲/۵۵٪
۱۲	بانک دی	۳۷۵/۵۳	۲۵۳/۷۶	-۳۲/۴۳٪
۱۳	بانک ملت	۳۱۲/۲۶	۲۶۰/۳۹	-۱۶/۶۱٪
۱۴	بانک سرمایه	۳۵۷/۶۸	۲۸۰/۹۲	-۲۱/۴۶٪
۱۵	بانک پاسارگاد	۳۳۶/۱۱	۲۹۵/۶۲	-۱۲/۰۵٪
۱۶	بانک شهر	۴۵۸/۸۳	۳۴۶/۹۹	-۲۴/۳۷٪
۱۷	بانک قوامین	۵۵۹/۲۸	۳۶۵/۱۰	-۳۴/۷۲٪
۱۸	بانک رفاه کارگران	۴۳۷/۳۰	۳۶۶/۰۵	-۱۶/۲۹٪
۱۹	بانک سامان	۴۲۸/۲۱	۳۷۲/۴۰	-۱۳/۰۳٪
۲۰	بانک ایران زمین	۴۵۴/۴۶	۳۹۴/۲۵	-۱۳/۲۵٪
۲۱	بانک سپه	۴۸۱/۹۲	۴۳۲/۶۰	-۱۰/۲۳٪
۲۲	بانک اقتصاد نوین	۵۰۵/۳۶	۴۷۶/۰۷	-۵/۸۰٪
۲۳	بانک مسکن	۷۱۸/۸۰	۴۸۸/۲۰	-۳۲/۰۸٪
۲۴	بانک قرض الحسنه رسالت	۶۲۱/۴۱	۴۹۱/۸۲	-۲۰/۸۵٪
۲۵	بانک سینا	۶۳۳/۸۰	۵۲۱/۳۶	-۱۷/۷۴٪
۲۶	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۷۶۶/۵۵	۶۰۴/۳۴	-۲۱/۱۶٪
۲۷	موسسه اعتباری توسعه	۷۷۴/۹۹	۶۲۱/۳۱	-۱۹/۸۳٪
۲۸	موسسه اعتباری کوثر مرکزی	۷۸۵/۳۰	۶۳۱/۸۹	-۱۹/۵۴٪
۲۹	بانک ملی ایران	۷۲۱/۵۸	۶۸۶/۵۲	-۴/۸۶٪
۳۰	بانک توسعه تعاون	۸۳۶/۶۳	۷۶۵/۱۰	-۸/۵۵٪
۳۱	بانک انصار	۸۸۰/۶۸	۷۹۴/۶۴	-۹/۷۷٪
۳۲	بانک تجارت	۹۳۹/۲۸	۸۳۱/۹۱	-۱۰/۴۸٪
۳۳	بانک کشاورزی	۱۰۳۰۳/۷۴	۱۰۱۴۵/۶۳	-۱۲/۱۳٪
۳۴	بانک حکمت ایرانیان	۱۰۵۷۲/۴۶	۱۰۳۳۶/۳۵	-۱۵/۰۲٪
۳۵	شرکت دولتی پست بانک	۱۰۴۳۴/۴۵	۱۰۴۴۶/۰۷	-۰/۸۱٪

نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (بهمن ۹۶)	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ (دی ۹۶)	بانک صادرکننده	ردیف
۴۳۲/۵۷	۴۹۹/۵۸	کارمزد پرداختی کلی بانک صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ	
نسبت به دی ماه ۹۶	نرخ رشد بهمن ماه		
-۱۳/۴۱٪			

با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در بهمن ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۴۳۲/۵۷ ریال (۱۳/۴۱ درصد رشد منفی نسبت به دی ماه) کارمزد پرداخت نموده‌اند که در این بین، در بهمن ماه ۹۶، بانک "خاورمیانه" با ۴۳/۸۲ ریال (۵۳/۱۹ درصد کاهش نرخ رشد نسبت به ماه گذشته) و پس از آن بانک "صنعت و معدن" با ۶۳/۸۳ ریال (۹۴/۱۶ درصد افزایش نرخ رشد نسبت به ماه گذشته)، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۱۴۴۶/۰۷ ریال (با ۰/۸۱ درصد افزایش نرخ رشد نسبت به ماه گذشته) و پس از آن بانک "حکمت ایرانیان" با مبلغ ۱۳۳۶/۳۵ ریال دومین بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند. نکته قابل تأمل در این بخش تغییر جایگاه بانک‌های "خاورمیانه" و "صنعت و معدن" در جایگاه دو بانک پیشرو در پرداخت کمترین مبلغ کارمزد و نیز تغییر جایگاه دو بانک "شرکت دولتی پست بانک" و "حکمت ایرانیان" در پرداخت بیشترین مبلغ کارمزد به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ نسبت به ماه گذشته، می‌باشد.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، تنها تعداد تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتر کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش را داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از دارندگان کارت‌های صادر شده توسط بانکشان دریافت کرده‌اند.

۶. جمع‌بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه‌گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص‌های مرتبط امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص‌هایی در چهار بخش "شاخص‌های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی"، "بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی آبان ماه ۱۳۹۶ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی بر خلاف شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که

مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت‌های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ‌سازی، مزایای امنیتی پرداخت‌های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به ماه شهریور ماه ۱۳۹۶ می‌باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش‌های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان زمستان ۱۳۹۵ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی آبان ماه شاپرک تحقق یافته می‌باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های آبان ماه ۱۳۹۶ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۱،۳۹۵ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۱،۳۹۱ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۲/۵۹ و ۲/۸۸- درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در آبان ماه ۱۳۹۶ با افزایش ۲/۹۸ درصدی به بیش از ۷،۷۹۲ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۸۵/۸۷ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۸/۲۸ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و

۵/۸۵ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های آبان ماه ۱۳۹۶ با ۸۷/۷۹ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌های و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات ۷۷/۶۱ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۶۳ هر ابزار پذیرش موبایلی ۲۸۵ متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های ۱۸۳ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۰۶ و ۲/۵۴ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های ۱/۰۵ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر ۱،۳۳۰/۳۴ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌های با ۱،۴۲۲/۳۳ عدد به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۲۳/۸۲ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول آبان ماه ۱۳۹۶ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌های با ۲۰/۹۱ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های آبان ماه به ترتیب در اختیار استان‌های یزد، تهران و هرمزگان می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۲۲/۳۴ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان هرمزگان می‌باشد.

شاخص دهکی آبان ماه ۱۳۹۶ در قیاس با مهر ماه ۱۳۹۶، ۷/۴۲ درصد کاهش داشته است و در قیاس نقطه به نقطه ۴/۸۹ درصد کاهش در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان کاهش شاخص دهکی آبان ماه ۱۳۹۶ نسبت به مهر ۱۳۹۶ به سبب کاهش متوسط مبلغی هر تراکنش در دهک دهم و افزایش متوسط مبلغی هر تراکنش دهک اول می‌باشد. بیشترین فراوانی تراکنشی در دامنه مبلغی هر سه ابزار پذیرش متعلق به بازه مبلغی ۵۰،۰۰۰ ریال تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال می‌باشد.

۲۸/۷۱ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۳۵۱،۶۶۷،۲۸۱ تراکنش در بازه مبلغی ۱ تا ۵۰،۰۰۰ ریال، ۳۶/۹۴ درصد تراکنش‌ها معادل ۴۵۲،۴۴۹،۶۹۴ تراکنش در بازه مبلغی ۵۰،۰۰۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال و ۲۷/۴۹ درصد معادل ۳۳۶،۷۰۶،۲۳۰ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۵۰،۰۰۱ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، دسترس پذیری حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

در آبان ماه ۱۳۹۶ تعداد کل تراکنش‌های ناموفق نسبت به مهر ماه با رشد ۲/۸۹- درصدی مواجه بوده است. تعداد خطاهای پذیرندگی، کاربری، کسب و کار، شاپرکی و صادر کنندگی به ترتیب با افزایش ۸/۷۴-، ۰/۳۲، ۴۶/۶۸-، ۲۶/۷۴، ۲۰/۴۰- درصدی همراه بوده است.

میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده آبان ماه ۱۳۹۶ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۸ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته ۰/۰۱ درصد افزایش داشته است. همچنین میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده به ازای شبکه پرداخت در آبان ماه ۱۳۹۶، ۹۸/۹۱ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در مهر ماه ۱۳۹۶ افزایش ۰/۳۱ درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه افزایش ۰/۵ درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت های PSP حاکی از آن بوده که در آبان ماه نیز چون گذشته شرکت "به پرداخت ملت" بیشترین سهم تعدادی و مبلغی از بازار را به خود اختصاص داده و همچنان در جایگاه نخست قرار گرفته است. سهم بازار مبلغی این شرکت بیش از دو برابر سهم بازار دومین شرکت دارنده‌ی بازار مزبور، یعنی "کارت اعتباری ایران کیش" می‌باشد. از سویی دیگر نوسان قابل ملاحظه‌ای نه تنها در سهم تعدادی شرکت‌ها، بلکه در سهم بازار مبلغی آن‌ها نیز صورت پذیرفته است و با وجود کاهش و افزایش اندکی در سهم بازار برخی از شرکت‌ها، در رتبه‌بندی آن‌ها نسبت به ماه گذشته تغییر خاصی مشاهده نمی‌شود.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی به شرکت "به پرداخت ملت" و بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به شرکت "آسان پرداخت پرشین" تعلق داشته است. در این ماه

همچنان شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های اینترنتی کسب نموده- است. بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های اینترنتی همچنان چون گذشته، در اختیار شرکت "به پرداخت ملت" است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه به طور همزمان بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های خرید به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. این شرکت، بالاترین سهم تراکنش‌های مانده‌گیری را نیز به خود اختصاص داده است. در آبان ماه همچنان شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده و بالاترین سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور همچنان چون ماه گذشته، در اختیار شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" است.

در ماه آبان شرکت "مبنا اکارت آریا" با سهم ۰/۰۱۵ درصدی جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به دست آورده است. بیشترین نسبت تعداد خطای پذیرندگی به کل تعداد تراکنش‌ها نیز به شرکت‌های "کارت اعتباری ایران کیش" اختصاص داشته است. در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" رخ داده و بیشترین تغییرات مثبت این شاخص به شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" تعلق داشته است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال- هیرشمن در ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های نشان‌دهنده تمرکز ملایم است. این شاخص همچنین از وجود تمرکز بالا در دو بازار ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی حکایت دارد. به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و پس از آن دو شرکت "به پرداخت ملت" و "تجارت الکترونیک پارسین" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت نوین آریا" و نیز "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP نسبت به مهر ماه در بازار این دو ابزار افزایش نشان می‌دهد. روند صعودی این شاخص در ابزار پذیرش اینترنتی بگونه‌ای بوده است که میزان تمرکز بازار آن از تمرکز ملایم مجدداً به تمرکز بالا تغییر یافته است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال - هیرشمن تنها در بازار سرویس پرداخت قبض و خرید شارژ نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "آسان پرداخت پرشین" و با اختلاف دو شرکت "پرداخت نوین آراین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ از بیشترین سهم برخوردارند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار سرویس‌های خرید و مانده‌گیری حکایت دارد.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در آبان ماه، شرکت "به‌پرداخت ملت" در دو ابزار کارتخوان فروشگاه‌ی و ابزار پذیرش موبایلی، به ترتیب با ۱۵/۸۵ درصد و ۹۷/۵۳ درصد بالاترین سهم را به خود اختصاص داده‌است. بازتعریف برخی از کارتخوان‌های فروشگاه‌ی به عنوان ابزار پذیرش موبایلی در ماه‌های گذشته در این شرکت سبب گردیده بود تا اختلاف سهم قابل ملاحظه‌ای بین ابزارهای فوق در شرکت "به‌پرداخت ملت" نسبت به سایر شرکت‌ها مشاهده شود. در این ماه نیز مجدداً این شرکت تعداد قابل توجهی از ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ی خود را به‌صورت ابزار پذیرش موبایلی بازتعریف نموده است. این امر با توجه به توسعه پرداخت الکترونیکی مبتنی بر فناوری NFC و تغییر رویکرد برخی شرکت‌ها به سوی آن، قابل انتظار است. همچنین در این ماه نیز تعداد ابزار اینترنتی شرکت "آسان پرداخت پرشین" به علت استمرار رفتار آن در بازتعریف برخی از ابزارهای کارتخوان آن به‌عنوان ابزار اینترنتی با رقمی معادل با ۸۶/۹۲ درصد، بیشترین سهم بازار را نشان می‌دهد.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار، در آبان ماه شرکت "به‌پرداخت ملت" در هر سه ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی، بالاترین سهم را به خود اختصاص داده‌است. در ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی تراکنش‌دار به ترتیب ۴/۴۱ بر سهم بازار شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" افزوده و ۱/۷۹ درصد از سهم بازار شرکت "به‌پرداخت ملت" کاسته شده است. تغییرات سهم بازار شرکت‌ها در پشتیبانی از ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌ی تراکنش‌دار چندان قابل ملاحظه نمی‌باشد.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی کارتخوان فروشگاه‌ی فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که شرکت‌های "به‌پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" همانند ماه‌های گذشته شاخص اثربخشی بالاتر از یک داشتند. این شرکت‌ها نه تنها در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ی

فعال سیستمی عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند، بلکه در اثربخشی ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش-دار، نیز به رقمی بالاتر از یک دست یافته‌اند. این بدان معناست که این شرکت‌ها هم در بین کارتخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتخوان‌های تراکنش‌دار نسبت سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند. بیشترین بهبود در شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در دو شرکت "الکترونیک کارت دماوند" و "پرداخت الکترونیک سامان" با افزایش ۰/۰۲۷ واحدی رخ داده است.

در بعد استانی همانند ماه‌های گذشته تنها سه شرکت "به‌پرداخت ملت"، "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بیشتر استان‌ها با شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی بالاتر از یک مواجه بوده‌اند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "به‌پرداخت ملت" در تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و نیز در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته‌است.

در آبان ماه تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی با افزایش ۰/۴۸ درصدی مواجه شده است. در این ماه تنها سه شرکت از تعداد پایانه‌های مذکور خود کاسته‌اند که عمده‌ترین کاهش در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" مشاهده می‌شود. در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه نیز کمترین رقم این شاخص با رقمی معادل ۸/۲۴ درصد به شرکت "آسان پرداخت پرشین" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" مشاهده می‌شود. بالغ بر ۴۰ درصد از کارتخوان‌های فعال سیستمی این شرکت، کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش گزارش شده‌اند.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار را مورد بررسی قرار می‌دهیم.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده نشان دهنده آن است که همچنان "بانک ملت" بیشترین سهم از بازار را چه به لحاظ تعدادی و چه به لحاظ مبلغی به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است. همچنین از بازار کل تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز به تفکیک هر بانک همچنان "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های موبایلی همچنان نشان‌دهنده تمرکز بالا در بازار این ابزار است. مقدار این شاخص در بازار کارتخوان فروشگاه‌های و ابزار پذیرش اینترنتی مبین وجود تمرکز ملایم در بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در آبان ماه ۹۶ نسبت به مهرماه رشد مثبت ۰/۸۱ درصد داشته است. در این ماه نسبت به ماه گذشته، نرخ رشد در دسته‌های کارت‌های تراکنش‌دار "کارت برداشت" و کارت‌های "اعتباری" مثبت، اما در دسته "کارت هدیه و بن کارت" منفی بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در آبان ماه ۱۳۹۶، نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار متعلق به بانک "ملی ایران"، بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک "صادرات ایران" و بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک "ملت" بوده است. در بین کارت‌های تراکنش‌دار در آبان ماه، همانند ماه‌های گذشته بیشترین تعداد متعلق به کارت برداشت، سپس کارت هدیه و بن کارت بوده و کارت اعتباری کمترین تعداد را داشته است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن به منظور بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صدور انواع کارت‌های بانکی نیز مورد بررسی قرار گرفت که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شد. شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در هر سه دسته "کارت برداشت"، "کارت هدیه و بن کارت" و "کارت اعتباری"، با رشد مثبت مواجه بوده است. کارت‌های "برداشت" برخلاف ماه‌های گذشته که در طبقه "رقابتی" قرار می‌گرفت، در آبان ماه در طبقه

"تمرکز ملایم" قرار گرفته است که این موضوع نشان دهنده آنست که با وجود اختلاف خیلی کم با طبقه "رقابتی" به معنای فاصله گرفتن از بازار استاندارد این نوع کارت در بین بانک‌های کشور می‌باشد. بودن در طبقه "رقابتی" بدان معناست که تا قبل از این سهم بازار بانک‌های صادر کننده در بازار صدور "کارت برداشت" پراکندگی متناسبی داشته است، اما در آبان ماه جهش کارت برداشت به طبقه "تمرکز ملایم" باعث فاصله هر چند اندک از این وضعیت شده و این نشان دهنده رفتن برخی از بانک‌های صادر کننده به سمت صدور بیشتر و فاصله گرفتن از وضعیت استاندارد و رقابتی می‌باشد که به نظر می‌رسد تحلیل بیشتر در این زمینه با بررسی این شاخص در ماه‌های آینده میسر خواهد بود.

همچنین در این بخش مقایسه ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرکنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک صورت گرفته است. بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده به سه بانک "ملی ایران"، "ملت" و "صادرات ایران"، بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده به سه بانک "ملت"، "ملی ایران" و "پارسیان"، بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های صادر شده به سه بانک "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" و بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده به سه بانک "ملت"، "صادرات ایران" و "ملی ایران" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که سه بانک "ملت"، "پارسیان" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "تجارت" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های

شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" تعلق گرفته است.

از منظر مبلغی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، سه بانک "ملت"، "سامان" و "پارسیان" (تغییر جایگاه دو بانک "سامان" و "پارسیان" نسبت به ماه گذشته) بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" و "تجارت" (در ماه گذشته "موسسه اعتباری نور" در مکان دوم و بانک "تجارت" در جایگاه پنجم و بانک "مسکن" در جایگاه سوم در بیشترین اختلاف منفی قرار داشتند)، بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "مسکن" و "تجارت" به سمت بانک‌های "ملت"، "سامان" و "پارسیان" در حال انتقال است.

در بخش آخر از بررسی بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ترسیم وضعیت کلی صنعت و محاسبه برآوردی از میزان کارمزدهای پرداختی بانک‌های پذیرنده و حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت، همانند ماه‌های گذشته به محاسبه "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید پذیرش شده" برای بانک‌های پذیرنده پرداخته شده است. به طور متوسط در آبان ۱۳۹۶، بانک‌های پذیرنده با ۵/۴۸ درصد رشد مثبت نسبت به ماه گذشته (مهر ماه) میزان ۱۱۸/۹۱ ریال از هر صدهزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند که در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "توسعه صادرات ایران" با ۲/۴۰ درصد رشد منفی نسبت به ماه گذشته کمترین متوسط یعنی مبلغ ۳۳/۴۵ ریال از هر صدهزار ریال مبالغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده است و بانک "خاورمیانه" با ۶/۸۸ درصد رشد مثبت نسبت به ماه گذشته با مبلغ ۲۸۳/۱۷ ریال بیشترین کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده است.

از آنجایی که کارمزد پرداختی، تنها هزینه‌ای نیست که بانک پذیرنده متقبل می‌شود. این بانک در ازای نصب هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز مبلغی را به عنوان اجاره بها و پرستاری ابزار کارتخوان به شرکت PSP پرداخت می‌نماید. این مبلغ به ازای ابزارهای مختلف متفاوت است. به جهت اینکه برآوردی از میزان هزینه‌های بانک به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پذیرش شده با توجه به میزان اجاره پرداختی نیز ارائه گردد، با فرض اجاره متوسط ۳۰۰,۰۰۰ ریال (سی هزار تومان به ازای هر ابزار کارتخوان در ماه)، هزینه‌های پرداختی بانک‌ها به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ پذیرش شده محاسبه و عامل اجاره پرداختی هر بانک نیز به میزان کارمزد پرداختی در بانک‌ها اضافه گردیده و شاخص جدید "کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید با احتساب هزینه اجاره بها" تعریف شده و به این ترتیب بالاترین نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید در آبان ۱۳۹۶ با احتساب اجاره ابزارهای کارتخوان به بانک "خاورمیانه" و کمترین آن به بانک "توسعه صادرات ایران" تعلق گرفته است.

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است که در بخش آخر گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای آبان ماه ۹۶ محاسبه گردیده و با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در آبان ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۵۸۸/۴۱ ریال (۱۴/۳۹ درصد رشد مثبت نسبت به مهر ماه) کارمزد پرداخت نموده‌اند که در این بین، در آبان ۹۶، بانک "صنعت و معدن" با ۳۵/۷۵ ریال (۲۰/۳۲ درصد کاهش نرخ رشد نسبت به ماه گذشته) پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک "حکمت ایرانیان" با مبلغ ۱۵۸۲/۳۱ ریال (با ۱/۴۳ درصد افزایش نرخ رشد نسبت به ماه گذشته) و پس از آن "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۱۳۶۵/۹۶ ریال دومین بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

۰۷. واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارتی بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپرک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۷}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نمایند. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بانک صادرکننده^{۳۸}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۳۹}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبانه"^{۴۰} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۱} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

^{۳۷} Service Type

^{۳۷} Payment Service Provider

^{۳۸} Issuer Bank

^{۳۹} Acquirer Bank Acquirer

^{۴۰} IBAN: International Bank Account Number

تراکنش خطای شاپرکی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت دینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از دینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۸}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۴۹} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

^{۴۹} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۸} EFTPOS

تراکنش خطای شاپرکی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۸}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۴۹} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

^{۴۸} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۹} EFTPOS

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی سه ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در سه ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش دار)

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی سه ماهه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۰}، فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۱}، فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه^{۵۲}، نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۳} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۴}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

^{۵۴} In-App Purchase

^{۵۰} Internet Payment Gateway

^{۵۱} Mobile Payment Gateway

^{۵۲} In-Store

^{۵۳} Web-Mobile

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۵}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۶}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۷}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۵۸} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارتهای برون خط^{۵۹} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول

نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۰}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سوییچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

^{۵۸} online

^{۵۹} offline

^{۶۰} Credit card

^{۵۵} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

^{۵۶} Debit card

^{۵۷} prepaid

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده - ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش ناتمام^{۶۱}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ی

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

$$\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت} \\ = \frac{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی}}{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت}} \\ \text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌ی شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارتخوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل تراکنش‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارتخوان‌هایش بیش از سهم تعداد تراکنش‌های آن شرکت از کل تراکنش‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

^{۶۱} Reconciliation Account (RA)

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$۱۰۰ * \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} =$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۲} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۳} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض الحسنه پس انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$۱۰۰ * \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} =$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۴}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

^{۶۴} Nominal Value

^{۶۲} Quasi money

^{۶۳} Demand deposits

سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

مبلغ اسمی تراکنش ها در ماه $\bar{t}$
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه $\bar{t}$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش ها

برای تعیین دهک ها، تراکنش ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می نماییم که یک دهم از تراکنش های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می شود.

متوسط ارزش دهک دهم تراکنش ها
متوسط ارزش دهک اول تراکنش ها = شاخص توزیع مبلغی دهکی

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه های صنعت برای اندازه گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام ها و تباری بخش های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه ها در صنعت یا بازار استفاده می شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می دهد. شاخص هرفیندال- هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به

3

The quality of card e-payment services

Quality of services		
The ratio of successful transactions to total	% 89/74	▲
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/97	▶
The share of each types of errors in transactions		
Acquirer error	% 0/99	▲
Shaparak network error	% 0/27	▲
Issuer error	% 9/83	▼
Cardholder Error	% 88/56	▼
Business error	% 0/36	▼
Services sensed availability		
Network sensed availability	% 98/83	▲
Shaparak sensed availability	% 99/97	▶
Reconciliation account (RA) transactions		
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/022	▼
percent change of reconciliation account transactions	% -13/521	▼

4

Electronic card payment network market indices in January 2017

Active EFTPOS effectiveness			
The highest effectiveness	Beh pardakht Mellat	1/699	▼
The lowest effectiveness	Electronic cart Damavand	0/270	▲
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions			
The highest ratio	Electronic Card Damavand	% 0/679	▲
The lowest ratio	Mabna Card Arya	% 0/21	▼
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS			
The Hightest ratio	Electronic Card Damavand	% 40/41	▲
The Lowest ratio	Asan Pardakht Persian	% 7/88	▼

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)

The highest market share				
The highest value share of transactions	% 26/55 Behpardakht Mellat	▼	% 26/87 Bank Mellat	▼
The highest numerical share of transactions	% 21/29 Behpardakht Mellat	▼	% 26/20 Bank Mellat	▼
The highest value share of transactions in each terminal				
Internet Payment Gateway	% 31/32 Behpardakht Mellat	▼	% 32/13 Bank Mellat	▼
Mobile Payment Gateway	% 44/42 Asan Pardakht Persian	▲	% 26/43 Bank Mellat	▼
EFTPOS	% 26/21 Behpardakht Mellat	▼	% 26/32 Bank Mellat	▼
The highest numerical share of transactions in each of terminals				
Internet Payment Gateway	% 29/12 Pardakht electronic Saman	▼	% 17/54 Bank Mellat	▼
Mobile Payment Gateway	% 39/81 Asan Pardakht Persian	▼	% 38/65 Bank Mellat	▼
EFTPOS	% 23/60 Behpardakht Mellat	▼	% 25/41 Bank Mellat	▼
Herfindahl-Hirschman Index				
Internet Payment Gateway	1,795	▼	1,239	▼
Mobile Payment Gateway	2,805	▼	2,651	▼
EFTPOS	1,420	▼	1,039	▼
The highest share of issuing banks in number of active cards				
Prepaid card	Parsian Bank	% 18/78	▼	
Credit card	Bank Mellat Iran	% 48/63	▲	
Debit card	Bank Melli Iran	% 22/58	▲	

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 10/42	▲
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 2/41	▼

Value of transactions as a percentage of GDP	% 109/42	▶
--	----------	---

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	1,546,776,547	▲
Value of transactions	1,610,626,198 mill IRR	▲

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions (Feb compared to Jan)	% 4/79	▲
Monthly real growth of value of transactions (Feb compared to Jan)	% 3/87	▲
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 24/30	▲
Point-to-point real growth of the value of transactions	% 13/67	▲

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 4/06	▲
Mobile Payment Gateway	% 8/37	▼
EFTPOS	% 87/57	▼

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 94/86	▼
Bill payment & purchase mobile charge	% 5/14	▲

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 77/76	▼
Bill payment & purchase mobile charge	% 14/89	▼
Balance Inquiry	% 7/35	▲

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,409/34	▲
EFTPOS	1,133/87	▲
Mobile Payment Gateway	156/83	▲
Internet Payment Gateway	118/64	▲

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	26/41	▲
EFTPOS	23/12	▲
Mobile Payment Gateway	2/21	▲
Internet Payment Gateway	1/07	▲

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,416,200 Tehran	▲
The most change in the number of active EFTPOS terminals	13,971 Tehran	▼
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/165 Yazd	▲
The most number of EFTPOS transactions per capita	28/13 Hormozgan	▲

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	736/92	▼
---	--------	---

شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک

آدرس وب گاه شاپراک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۳۳۸۱۱

نشانی پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاهنظری،

کوچه دوم، پلاک ۱۴

کد پستی: ۱۵۴۷۹۱۴۸۱۱

صندوق پستی: ۸۱۳۴ - ۱۵۸۷۵

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.

